

Leto XXXIII
Št. 11
Murska Sobota,
10. februarja
1981
CENA 4 DIN

VESTNIK

Rezervirano za
urednika

Minuli dnevi so v Pomurju minili v znamenju dveh pomembnih dogodkov. Ob koncu tedna se je v Murski Soboti mudila skupina CK ZKS, RS ZSS in RK SZDL, ki se je seznanila s pomurskimi prizadevanji na področju gospodarstva ter s pripravami na kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Daljše poročilo s tega obiska objavljamo na 4. strani. V teh dneh pa smo tudi Pomurci slovesno obeležili slovenski kulturni praznik. Krajši zapis o praznovanjih najdete na 4. strani, več o posameznih prireditvah pa v petkovi številki.

V teh dneh, ko praznujemo obletnico rojstva, hkrati pa se spominjamo tudi smrti velikega našega revolucije Edvarda Kardelja, se nam misel vedno znova in znova ustavlja pri znanem citatu iz njegove razprave Smeri razvoja, ko pravi: »Sreče človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam.« Misel, ki se potrjuje tudi v naši vsakodnevni praksi. (Na fotografiji: Edvard Kardelj med zadnjim obiskom v Pomurju. Fotoarhiv Vestnika)

Neusahljivi izviri Kardeljeve misli

Na današnji dan, natanko pred dvema letoma, ob 14.35 uri je v ljubljanskem kliničnem centru obstalo srce največjega, najiminentnejšega sina slovenskega naroda — Edvarda Kardelja. Odšel je iz današnjosti v zgodovinsko navzočnost in neminljivost. Po maksimi klenih, prodornih duhov, naprednih mislecev, pogumnih, zmagovitih umov: »Ne bom ves umrl — in velik del mene bo ušel smrti. Nenehno bom rasel, večno mlad, ob hvali potomcev...«

Tista otožna Prečuden cvet je v grapi črni ostaja neizpeta, kot nema bolest, ki prežema, a obenem napaja vse nas, nas krepi iz neusahljivih izvirov, saj poln sil je svet, a ni je, ki bi bila močnejša od človeka.

»Če kdo zna delati in če to hoče, lahko uspešno in koristno dela, ne da ima zvenečo funkcijo,« je rad dejal on, ki je odločilno pripomogel, da smo iz globoke zaostalosti krenili na pot svobode, revolucije in socializma in ki je znal svojo misel vedno naravnati tako, da bodo lahko iz nje še dolgo črpali prihodnji rodovi. Njegova orjaška zapuščina nas namreč uči, da je navzlic vsem strahotam, tegobam in protislovjem sodobnega sveta moč verovati v najvišje ideale in jih tudi s pronicljivo vztrajnostjo, z neomajno zvestobo in s politično hrabrostjo in modrostjo uresničevati.

Dobrih petdeset let je za nami, odkar se je prvokrat oglašil v javnosti in bil hip za tem med obnovitelji komunističnega gibanja na Slovenskem, tistega gibanja, ki je z revolucionarnim zamahom in neugnanostjo stoletne sanje spremenilo v otipljivo stvarnost. Bil je oče, na Čebinah rojene slovenske partije in hkrati daljnovidni snovatelj nove družbe, takrat še komajda slutenih razmerij. Iskal je sistem, ki ne okosteneva in priklepa, temveč takega, ki sprošča osebne in družbene ustvarjalne sile. S svojo revolucionarno Speransovo vizijo je izluščil iz teme slovensko nacionalno vprašanje, pri čemer je že določno vedel, da je rešitev samo v novem socialnem modelu, kakršnega si je tedaj komaj kdo upal pričakovati.

Samomevni sta se mu zdeli vrlini osebnega žrtvovanja in zgleda: pa naj je bilo to po ječah, v policijskih krempljih, v partizanih. Vedno je imel pred sabo vizijo boljšega in lepšega, še posebej pa leta 1948, ko se je z drugimi voditelji in jugoslovanskim ljudstvom uprl na videz nepremagljivim izkušnjam, nakanam in argumentom velike sile. Bolj kot kdajkoli prej bi nam morala biti blizu spoznanja njegovih najožjih sodelavcev: »Vnašal je med nas neki poseben žar, neko čisto posebno delovno vnetje. In privlačil nas je. Ne samo s svojim obširnim znanjem, z načinom posredovanja tega znanja, pač pa tudi s svojo neponovljivo skromnostjo...«

Tudi v Pomurju, na tem majhnem koščku slovenske zemlje, ki pa ima za sabo burne in preizkušene polne zgodovinske dni, so nam dognanja Edvarda Kardelja prešla v zavest in postala naš način dela in življenja. V krepitvi političnega sistema so nam njegove Smeri razvoja neprecenljivo vodilo pri iskanju poti iz zadreg, bodi gospodarskega ali političnega značaja, saj v njuno soodvisnost sploh ne kaže dvomiti. Izjemno smo ga razvejali, zavedajoč se resnosti časa in razmer, ki terjajo sodelovanje slehernega delavca, delovnega človeka in občana. Terjajo povezano samoupravljanje, tako torej, ki bo proniknilo v vse pore družbenega dela in življenja in ki bo še nedavnemu viničarju in težaku, zdajšnjemu kmetu-kooperantu v najbolj oddaljeni in odmaknjeni vasi dalo novih moči in smelosti v prizadevanjih za preobrazbo odnosov v kmetijstvu.

Imamo številna delovna telesa, svete, koordinacijske odbore, komisije, sekcije, družbene svete, vse v okviru občinskih skupščin, delovnih in družbenopolitičnih organizacij, krajevnih in samoupravnih interesnih skupnosti, ki jih prepleta in napaja delegatski sistem. Imamo armado delavoljnih in marljivih terenskih aktivistov, blizu 700 družbenih organizacij in društev in imamo nenazadnje izjemno razvit čut za solidarnost, na katerega se lahko zanesemo ob vsakem času in v vsakršnih razmerah. V tem smislu smo tudi doumeli Kardeljevo definicijo sreče, ki je torej v vsakem od nas, prizadevamo si doumevati in jasno da tudi uravnavati razgibane družbene tokove, ki smo jim priče in v tej luči nam je sporočilo poeta, vklesano na poslednjem domu Edvarda Kardelja: »Bodočnost je vera, kdor zanjo umira, se dvigne v življenje, ko pade v smrt«, toliko bližje.

Branko ŽUNEC

LENDAVA

USPEŠNE PRIPRAVE NA NNNP

Na seji koordinacijskega odbora za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito pri občinski konferenci SZDL Lendava so ugotovili, da so priprave za akcijo Nič nas ne sme presenetiti uspešne tako v krajevnih skupnostih kot v organizacijah združenega dela. Izdelani so obrambni načrti, opravljeno kadrovsko usklajevanje med krajevnimi skupnostmi in organizacijami združenega dela, začelo pa se je tudi izobraževanje in usposabljanje enot in štabov SLO in DS. Posebno vlogo v pripravah pa imajo komiteji za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito, ki so s krajevnimi konferencami SZDL koordinatorji dela in aktivnosti. V nekaterih organizacijah združenega dela so v tem času že opravili nekatere vaje, pri tem so bile zlasti aktivne ekipe civilne zaščite, v krajevnih skupnostih pa so se izkazale ekipe narodne zaščite.

J. D.

LJUTOMER

AKTIVNA DRUŠTVA

V ljutomerski občini deluje kar 125 društev in družbenih organizacij, imajo pa tudi 8 zvez. Prav te dni pa bodo ustanovili še eno občinsko zvezo in sicer zvezo rezervnih vojaških starešin, kamor bo vključeni 7 krajevnih odborov.

Lahko trdimo, da so društva v tem delu Pomurja dokaj aktivna, posebej velja to za strelsko društvo iz Presike in strelsko družino iz Ljutomera, seveda pa tudi gasilce in lovce in nenazadnje društvo kmetijskih tehnikov in inženirjev, ki doslej pri pripravljanju vsakoletne prleške »bratve« se niso zatajili. Zelo priza devno je tudi občinsko društvo invalidov in avto-moto društva iz Ljutomera.

V zdajšnji javni razpravi o društvenem delovanju lahko pričakujemo, da bodo tudi v tej občini društva še krepkeje poprijela za delo.

B. Ž.

MURSKA SOBOTA

KONFERENCA O KMETIJSTVU

Nadaljnji razvoj kmetijstva in celotnega agroživilskega kompleksa v soboški občini ima nesamo pomembne ekonomske, ampak tudi politične, socialne in demokratske razsežnosti. Zato se je predsedstvo OK SZDL v Murski Soboti odločilo, da bo ob koncu tega meseca organiziralo širšo problemsko konferenco o uresničevanju kmetijsko-zemljiške politike v soboški občini. Na tej konferenci bi naj sodelovali tudi predsedniki krajevnih sekcij za kmetijstvo, predstavniki kmetijskih gospodarskih organizacij, kmetijsko-zemljiške skupnosti, samoupravne interesne skupnosti za socialno skrbstvo in drugi.

S skupnim dogovorom bodo osvetlili izjemen pomen kmetijskih zemljišč za nadaljnji družbeno-ekonomski razvoj soboške občine in posledice v zvezi z deagrarizacijo in uvajanjem preživalskega varstva kmetov.

M. J.

GORNJA RADGONA

NALOŽBENA BILANCA

Vse kaže, da so investicijska vlaganja na področju gospodarstva za letos dokončno začrtana. Poglejmo, katera so to:

Murin toz d. Moda začenja z izgradnjo objekta za proizvodnjo ženskih plaščev, pelerin in jaken, ki jih bo veljal 110 milijonov dinarjev. Radenska načrtuje izgradnjo nove plinarne in naprav za izkoriščanje odpadnega plina (predračunska vrednost je 30 milijonov dinarjev), vodni zbiralnik za pitno vodo na Kapeli (vrednost je 20 milijonov dinarjev) in čistilno napravo, ki jih bo stala 16 milijonov dinarjev.

Avtoradgona si je zastavila izgradnjo objekta za skladiščenje lesnih sklopov, iveric in lesomina za 3 milijone dinarjev, izgradnjo tovarne bivalnih enot v Nikšiču v vrednosti 239 milijonov dinarjev — sovlaganja 50 milijonov — in nabavo 6 vozil FIAT F 26, vrednih 12 milijonov din.

B. Ž.

Zima se bo počasi poslovila in marsikje se bo spet pokazalo tisto, kar je še pred nedavnim zakrival sneg. Žal tudi v Pomurju še vedno najdemo preveč divjih odlagališč smeti, ki nam ne morejo biti v ponos. Skrb za lepše okolje mora biti naša skupna skrb, zato odlagajmo odpadke tja, kamor sodijo. Ni dovolj, da govorimo tako, obnašamo pa se povsem drugače.

Preveč deviz za hrano

Nekateri poznavalci razmer trdijo, da bi lahko z devizami, ki smo jih lani dali za uvoz hrane, plačali celotno podražitev nafte in naftnih izdelkov. Ugotavljajo tudi, da Jugoslavija izvažata štirikrat manj hrane kot uvaža.

Uvoz hrane, gnojil in drugih izdelkov ter predelava hrane doma vplivata tudi na ceno hrane na domačem trgu. Po podatkih statistike OZN je Jugoslavija med tistimi državami, v katerih se hrana najhitreje draži. V Sloveniji se je po podatkih zavoda za statistiko v obdobju od 1970 do 1979 v prodaji na drobno najbolj podražil krompir, in sicer za 641 odstotkov, na drugem mestu po hitrosti draženja je bila kava, sledijo pa sol, fižol, korenje, čokolada, sladkor, vino, olje in teletina.

Letos več pese

Lani smo v Sloveniji zasejali s sladkorno peso 3300 hektarov, letos pa predvidevajo 6875 hektarov. Odbor za tekočo gospodarsko in socialno politiko pri izvršnem svetu je predlagal najbi za vsak hektar proizvajalec dobil 4 tisoč dinarjev premije, za kilogram pšenice po 80 par. Del premije naj bi izplačali že ob žetvi, preostanek pa ob predaji pridelka.

Ce bi hoteli uresničiti le-

tošnji setveni načrt, bodo morale zlasti kmetijske delovne organizacije pokazati večjo pripravljenost za setev sladkorne pese. Prav na družbenih posestvih namreč lani ponekod niso posejali toliko sladkorne pese kot bi jo po dogovoru morali. Pospešiti bi morali tudi hitrejšo združevanje zemljišč za setev te nove kulture, saj je razdrobljena zemlja za mehanizirano obdelavo neprimerna.

Srednji vek še traja

Skupina ugleanih čilskih odvetnikov je v peticiji čilskemu vrhovnemu sodišču navedla pet metod duševnega mučenja, deset metod telesnega trpinčenja in šest načinov, s katerimi skuša čilska tajna policija »omehčati« politične jetnike.

Odvetniki, ki so člani združenja za obrambo človekovih pravic, podrobno opisujejo metode mučenja, ki ga sistematično izvajajo v čilskih zaporih, in sicer predvsem v prvih dvajsetih dneh po aretaciji.

Med strahotnimi metodami, s katerimi skušajo zlomiti politične jetnike, je tudi lažna ustrelitev. Mučitelji najprej prisilijo žrtev, da skoplje jama in se spusti vanjo, nato pa s slepimi naboji streljajo vanjo. Jetnikom tudi grozijo, da bodo prišli v mučili njihove družinske člane. Priljubljena je tudi metoda »telefon«, kar pomeni, da jetnika s plosko dlanjo močno tolčejo po ušesih. Potem metoda »žar«. Jetnika za noge in roke privežejo na kovinsko posteljo z žičnato podlago, nato pa ga na občutljivih delih telesa »zbadajo« z električnim tokom.

Da bi vse skupaj izgledalo še bolj srednjeveško, je neki čilski tehnik zapisal, da bodo mučitelji prišli naravnost — v pekel.

Namesto nafte premog

Spomnimo se, da smo v Prlekiji imeli po vojni premogovnik in kako smo bili ponosni nanj. Podobno je bilo še marsikje, kajti v tistih časih smo gradili še na domačih virih energije. V sedemdesetih letih smo pa ugotovili, da je nafta cenejša in potlej smo začeli zapirati premogovnike, rudarje prekvalificirati in snovati nove toplotne in druge objekte na naftni pogon. Tako smo imeli 1965. leta še 79 premogovnikov, zdaj pa jih je 43 manj, ker smo ugotovili, da so nerentabilni in jih zaprli. In takrat je bila za zapiranje prav takšna kampanja kot je zdaj za prehod z nafte na premog, zaradi česar bi najraje odprli vse nekoč zaprte premogovnike.

Ni dvoma o tem, da bo sedanja splošna akcija za prehod z nafte na premog imela podobne posledice, saj marsikje že snujejo rekonstrukcije kotlov in drugih za to potrebnih naprav, vendar je za zamenjavo nafte s premogom zopet potrebno veliko časa. Za rekonstrukcijo kotlarn je potrebno namreč tudi precej denarja, za kopanje še več premoga pa še več denarja, gospodarstvo pa je že precej neakumulativno in bi nekako še našlo denar za rekonstrukcije kotlarn, ne pa tudi za širjenje premogovništva.

Kakor se navadno dogaja, priskočijo na pomoč stare preverjene oblike zbiranja denarja na davčni način. Nek tak namenski davek naj bi navrgel letno enajst milijard dinarjev, in sicer iz povečanih cen derivatom, potrebovali pa bi se-

PISMO IZ BEOGRADA

demkrat toliko samo za premogovnike. Ta denar pa se bo delil na tri dele: za cestno in železniško gospodarstvo in premogarstvo. Odločale bodo sicer republike in pokrajini, vendar bo za nekatere denarja še vedno premalo, premogarji pa so zdaj v položaju, ko lahko terjajo v tej skopi delitvi prednost zase.

Pred nami je torej še veliko problemov z nafto in premogom, kajti v krogih federacije ugotavljajo, da jim ne statitika ne kakšna druga evidenca ne dajejo pregleda niti nad tem, koliko kotlarn na nafto imamo in koliko jih je na premog ter kako hitro bi lahko zamenjali nafto s premogom. S tem je tako kot s podatki o varčevanju: več vemo o tem, kako varčujemo drugod, kot pa o tem, kako varčujemo pri nas, in tako se dogaja, da govorimo o supstituciji preveč načelno, premalo pa jo uresničujemo. Pravzaprav do zamenjave nafte s premogom še nikjer ni prišlo, vsaj ne tako, da bi imeli od tega izdatne koristi. Vse je še v fazi proučevanja. Instituti so torej prišli na svoj račun in v znanstvenih krogih zlahka zveste, da so znane možnosti o tem, vendar je lažje vedeti kot pa to tudi uresničiti.

Kaže da smo se malo pozno začeli ogrevati za racionalnost v porabi goriva oziroma energije. Menda smo še preveč navajeni graditi na stroških in stroške premoščati s cenami, čeprav vemo, da prenašanje bremena s hrbita na hrbet njegovo težo ne zmanjšuje, temveč samo povečuje. Ker pa je lahko gospodariti s povečevanjem cen, je razumljivo, zakaj gre racionalizacija gospodarjenja tako počasi in zakaj ne računamo na podlagi produktivnosti temveč izdatkov, ki naj jih pokrivajo drugi, prenašamo pa vsi.

Kolikor vemo, se bodo cene nafte kmalu še znatno povečale, saj to v svetu že sploh ni več nikakršno presenečenje, premogarji pa tarnajo, da premoga ne bo mogoče izkopati več kot ga kopljejo in da je vprašanje ali bi sploh lahko prešli na premog tam, kjer delajo na podlagi nafte, ker bi se zgodilo, da bi proizvodnja obstala zaradi pomanjkanja premoga. Drugod pa zopet slišimo, v cementarnah na primer, da je zaradi premoga kakovost cementa slabša in da bi sprememba proizvodnega procesa stala toliko kot nafta. Ponekod tudi ugotavljajo, da lahko proizvajajo le z uvoženim premogom, kar pa daje prav takšne rezultate kot uvoz nafte.

Tako se je tudi tokrat zgodilo, da smo najprej izdatno zamenjali nafto s premogom in gospodinjstvih, in sicer preprosto zategadelj, ker kurilnega olja ni bilo ali je vsaj kazalo, da bo to gorivo povsem nezanesljivo. Če bi lahko postavili industrijo pred dejstvo, da nafte pač ne bo (kar se sicer utegne kmalu zgoditi), bi bila tudi tam zamenjava s premogom hitra: denar bi našli pač tako kot v so ga našli v gospodinjstvih, kjer tudi niso rožnati dohodki (rezultati dela).

Viktor Širec

Kot je sporočila policija v Torinu, so pred dnevi aretirali enega od vodij organizacije »Prva linija«. Gre za tridesetletnega Mauricea Bignamija. Ujeli so ga, ko je vlamjal v neko torinsko draguljarno. Bignami je osumljen najmanj štirih ubojev.

Telegrami

NEW YORK — Stalno predstavništvo Sovjetske zveze v OZN je izročilo ameriški misiji v svetovni organizaciji noto, v kateri opozarjajo na sovražne akcije proti članom sovjetskega predstavništva, njihovim družinam in drugim sovjetskim državljanom v New Yorku.

ATENE — V amerškem vojaško-letalskem oporišču Suda na otoku Krfu so pričeli s pripravami za instaliranje ameriških raket.

BAGDAD — Iraški dnevnik Alef Ba je zapisal, da je imel Iran doslej naslednje izgube: 15.351 vojakov, 1.249 tankov, 499 reaktivnih lovcev in 106 helikopterjev ter 1.218 raznih vozil. V spopadih na Šat-el-Arabu naj bi Iran izgubil tudi 69 ladij.

WASHINGTON — Nova ameriška vlada ne bo sprejela odločitev o proizvodnji nevtronske bombe vse dotlej, dokler ne bo uskladila stališča z zavezniki v paktu NATO. Ameriški obrambni minister meni, da bi lahko nevtronsko bombo »uspešno« uporabili na morebitnem evropskem bojišču proti posadkam koncentriranih sovražnih tankov.

OSLO — Za novo predsednico norveške vlade so izvolili 42-letno zdravnico Gro Harlem Brundtland, dosedanja podpredsednica vladajoče delavske stranke in eno najbolj priljubljenih političnih osebnosti v tej skandinavski državi.

ANKARA — V vzhodni Turčiji potekajo zimski manevri kopenskih sil severnoatlantske vojaške zveze (NATO). Poleg turških sodelujejo tudi belgijski, zahodnonemški, italijanski, britanski in ameriški vojaki.

AMSTERDAM — Neka nizozemska naftna družba namerava z dveh plovčadi v nizozemskem delu Severnega morja črpati nafto in plin. Zaloge ocenjujejo na 6 milijonov kubičnih metrov nafte in 12 milijonov kubičnih metrov plina.

SAN SALVADOR — Ameriškega veleposlanika v Salvadorju so odpoklicali, ker je javno kritiziral ameriško politiko do držav Srednje Amerike.

Telegrami

AMERIŠKI GENERAL
O EVROPSKI VARNOSTI

Mamila — strategija Vzhoda?

V treh nadaljevanjih vam bomo posredovali mnenje poveljnika ameriških sil v Evropi generala Bernarda W. Rogersa o prizadevanjih zahodne Evrope za lastno varnost.

Gospod general, ali bi v primeru krize zahodni zavezniki držali skupaj?

O tem se popolnoma prepričan, čeprav imamo probleme. Želim si, da bi vam lahko rekel da v teh kritičnih časih vlada neomejena solidarnost znotraj atlantske zveze. Vendar ne morem. Po mojem mnenju tako v zahodni Evropi kot v Združenih državah ne vidijo vse resnosti položaja. Mnoge članice Atlantske zveze zmanjšujejo svoj obrambni proračun celo po vdoru Rusov v Afganistan. Očitno se ne zavedajo, kako velika je sovjetska nevarnost.

To seveda ne velja za vse. Velika Britanija je z vrsto konkretnih ukrepov pokazala svojo željo po obrambi. Nemci dobro sodelujejo v NATO, tako kot tudi Združene države in še nekatere druge, ki se čutijo tesno povezane z njim.

Kako kaže s Francijo? Ali bi francoska vojska nastopila skupaj z NATO proti Sovjetski zvezi?

Sploh ne dvomim o tem, da Francozi v primeru, če bi države Varšavskega pakta napadle NATO, ne bi dale temu na voljo svojih oboroženih sil. Po mojem mnenju bi se francoske enote celo neverjetno dobro bojevale tudi zunaj francoskega državnega ozemlja.

Mnogi dvomijo o ameriški pripravljenosti za bojevanje. Kaj pravite o tem?

Ce bo šlo za življenjske interese Atlantske zveze, se bomo bojevali.

Kako je z bojno pripravljenostjo ameriških enot,

ki so stacionirane v Zvezni republiki Nemčiji?

Vse enote kopenske vojske, letalstva in mornarice so v tem trenutku pripravljene za boj, le o tem nisem prepričan, če bomo dobili rezerve, ki bi bile potrebne v resnem primeru. Danes kratko malo nimamo za to potrebnih letal in ladij. Najbolj pa me vznemirja to, da tudi v domovini nimamo dovolj izurjenega osebja za pokrivanje izgub.

Kot se sliši, izražajo evropski zavezniki od časa do časa dvom o bojni pripravljenosti ameriških vojakov v Evropi — slišijo se govorice o uvažanju mamil in slabi disciplini. Imate tudi vi pomisleke?

Ce bi en sam vojak užival mamila, bi bilo že preveč. Ocenjujemo, da okoli 30 odstotkov ameriškega osebja tukaj kadi marihuano, 6 do 9 odstotkov pa jih priložnostno posega tudi po trdih drogah. Zaradi tega smo zelo zaskrbljeni — ker smo ugotovili, da preko Nemške demokratične republike prihaja z Vzhoda skoraj čist heroin — po svojih močeh si prizadevamo zaustaviti trgovino z mamili.

Vekakor pa sem prepričan, da so ti možje kljub temu prav tako dobri in da bi se prav tako junaško bojevali kot vsi drugi, s katerimi sem imel opravke v 37 letih službe pri ameriški vojski.

Ali imajo Rusi veliko prednost na področju kemičnega vojskovanja?

Da. Na voljo imajo posebne enote, ki štejejo od 70 do 100 tisoč mož. Vsi sovjetski vojaki so opremljeni z

odličnimi zaščitnimi oblačili, ki jih med vajami pogosto nosijo, iz česar je mogoče sklepati, da trdno računajo v njihovo uporabo v kemično kontaminiranem okolju.

Kaj lahko ukrenemo proti temu?

Zahod ne bo prvi uporabil kemičnega orožja. To smo rekli in tega se bomo držali. Če ga bodo uporabili Sovjeti, ga bomo seveda tudi mi, le da je to, kar imamo, že zastarelo. Mislim, da bi morale Združene države takoj začeti izdelovati moderno kemično orožje. Če bodo Sovjeti videli, da lahko učinkovito udarimo nazaj, morda ne bodo začeli kemične vojne.

Sovjetska zveza si že nekaj časa prizadeva, da bi z izredno propagandno kampanjo odvrnila evropske članice NATO od tega, da bi bile v Evropi stacionirane atomske rakete velikega dometa. Ali ima pri tem kaj uspeha?

Do zdaj ne. Naši zavezniki so kljub sovjetskimi grožnjam decembra 1979 sprejeli pomemben sklep, da bomo modernizirali svoj arzenal jedrskega orožja velikega dometa z izdelavo raket tipa pershing I. Angleži, Nemci in Italijani se držijo dogovora, da bodo na svojem ozemlju stacionirali vodeno orožje. Če bodo te tri države ostale pri tem, sem prepričan, da se bodo lahko držali termina za bojno pripravljenost, ki smo ga postavili v leto 1983.

Prihodnjic: RUSI V DVEH DNEH V HAMBURGU.

Poseči na bistvena področja

Na svoji zadnji seji — bila je minulo sredo — je predsedstvo pomurskega medobčinskega sveta SZDL med drugim tudi obravnavalo osnutek letošnjega (okvirnega) delovnega programa. Po predhodni uskladitvi s programi ostalih regijskih družbeno-političnih organizacij, skupščino skupnosti pomurskih občin in medobčinsko gospodarsko zbornico so oblikovali osrednje naloge. Mednje sodijo: razprave in posveti o preobrazbi kmetijstva, skupni temelji planov razvoja Pomurja v tej petletki, uveljavljanje posebnih pravic pripadnikov madžarske narodnosti, delovanje delegatskega sistema, samoupravna preobrazba bančništva in zavarovalništva, pravosodja in oblik pravne pomoči v Pomurju, akcija Nič nas ne sme presenetiti in uresničevanje referendumskega programa s področja zdravstva. Gre torej za težiščna delovna področja, h katerim bodo — kot so se dogovorili — dodali še: razprave o delovanju družbenih organizacij in društev v Pomurju, posvet o ustanavljanju koordinacijskih odborov sindikata v krajevnih skupnostih in o ustavnih dopolnilih ter spremembah in dopolnitvah statutarov občin in krajevnih skupnosti, kjer je še dokaj razhajanje, posebej pri dolžini posameznih mandatov.

Na seji so posebno pozornost namenili pripravi tretjega kongresa samoupravljalcev in se zavzeli, da morajo biti v koordinacijskih odborih, tako na ravni občin kot tudi regije, predvsem delavci in ne profesionalni politiki in direktorji, kjer pa je že takšna struktura, jo je treba »prevetrirati«. Sploh pa bo treba kadrovske politike v regiji posvečati še več pozornosti, je bilo mogoče razbrati iz sklepnega dela seje, ko so člani predsedstva PMS SZDL govorili o kadrovskih zadevah.

Br. Žunec

LENDAVA

Upoštevati družbeno usmeritev

Na seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava so govorili o uresničevanju dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka v lanskem letu in ugotovili, da ni razloga za ukrepanje izvršnega sveta, saj se z resolucijo in dogovorom sprejeta družbeno usmeritev zaostajanja rasti osebnih dohodkov za rastjo dohodka uresničuje tako v planskih kot doseženih razmerjih. Ocena je zajela devetmesečno poslovanje gospodarstva in celotno poslovanje negospodarstva, ugotavljajo pa, da je doseženi dohodek v primerjavi z letom 1979 večji za 57 odstotkov. Pri delitvi dohodka so sredstva za akumulacijo naraščala znatno hitreje, za 141 indeksnih točk hitreje od dohodka, medtem ko so sredstva za osebne dohodke naraščala za 24 indeksnih točk počasneje kot doseženi dohodek. Glede na doseženo rast dohodka je v lendavski občini možna 28,5-odstotna rast sredstev za osebne dohodke. Dinamika rasti osebnih dohodkov v organizacijah združenega dela zunanaj materialne proizvodnje je bila nižja od rasti osebnih dohodkov v gospodarstvu. Področje izven gospodarstva je izplačalo lani za 12,2 odstotka višje povprečne osebne dohodke od povprečja v letu 1979, to pa je v skladu z družbeno usmeritvijo. Izvršni svet je kljub temu opozoril nekatere delovne organizacije, naj vsako prekoračitev obrazložijo že do prihodnje seje. Na seji izvršnega sveta so razpravljali še o osnutku samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupnosti za ceče.

Jani D.

Srčika krajevnih problematike

Za nami je še eno delegatsko leto, ki je bilo nadvse živahno tudi v murskosobotski občini. Tako smo na zasedanjih zborov skupščine občine slišali vrsto delegatskih vprašanj, ki so posegala v samo srčiko problematike, in to ne le v svojem lastnem okolju, ampak tudi širše. To navsezadnje dokazuje, da se delegatski sistem v murskosobotski občini vse bolj uveljavlja, čeprav ne moremo tudi mimo nekaterih slabosti, ki se pojavljajo v njegovem delovanju.

Pri tem bi tokrat izpostavili aktivnost številnih delegatov v zboru krajevnih skupnosti skupščine občine, ki se nenehno oglašajo v zvezi z aktualnimi vprašanji, na katere terjajo čim prej ustrezen strokovni odgovor. Tega največkrat tudi dobijo, saj so na zasedanjih običajno prisotni člani izvršnega sveta ali pa kakšne strokovne institucije, ko gre za obravnavo določenega problema z njihovega področja. Sicer pa dobijo delegati ustrezne odgovore že na naslednji seji zboru krajevnih skupnosti, kar se je v nekaterih primerih treba nalogiti na mnenje posamezne delovne organizacije, strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti in podobno. Skratka — delegati zboru krajevnih skupnosti skupščine občine, ki so skorajda s celotnega območja razporejena v murskosobotske občine, so lahko zadovoljni z odgovori, ki jih dobivajo.

Zato pa se pojavlja vse več vprašanj, ki bi jih lahko naslovili na druge dejavnike v občini, kot so npr. samoupravna interesna skupnost za cestno-komunalno dejavnost, trgovske organizacije itd. Nekaj od tega delegatskih vprašanj pa bi brez dvoma lahko razrešili že v konkretni krajevni skupnosti, od koder prihajajo ti delegati. Spričo tega bi delegatska vprašanja v mnogem večje razpravi v več skupnih področjih. Največ jih zadeva komunalno problematiko. Pa si poglejmo nekatera med njimi! Tako so delegati krajevnih skupnosti Gancani v lanskem letu večkrat postavljali vprašanje v zvezi z regionalno cesto Beltinci-Gancani, ki bi jo kazalo posodobiti. V krajevni skupnosti Hodoš so bili še posebej zainteresirani za ureditev občinske ceste Hodoš-Dolenci, ki je po njihovem mnenju dokaj slabo vzdrževana. Aktualno je bilo tudi vprašanje delegata iz krajevnih skupno-

sti Martjanci, ki se je zavzemal za razširitev cestnega odseka med Sebeborci, Krnci in Kukeči. Glede slednjega so dobili odgovor predstavnika sisa za cestno-komunalno dejavnost, češ da omenjena cesta ni v srednjeročnem razvojnem programu, predvidena pa je le ureditev mostu. Še od prej pa je delegatsko vprašanje v zvezi z gradnjo armiranobetonskega mostu v Vadarcih, ki predstavlja določen problem za varnost v prometu.

Zanimiva so bila tudi vprašanja glede poslovanja trgovin na podeželju. Tako so se v krajevni skupnosti Mačkovi zavzemali za boljše poslovanje trgovskega lokala v Pečarovicah, lanskega novembra pa je delegat krajevnih skupnosti Bodonci postavil vprašanje glede načrtovane izgradnje skladišča s hladilnico kmetijske zadruge Panonka v Bodoncih. Dobil je odgovor, da bodo s to investicijo začeli že spomladi letošnje leto. Tudi v Rogašovcih so zelo zainteresirani za gradnjo trgovine, pri čemer je odgovor veletrgovine Potrošnik, da ni bila pravočasno izdelana potrebna lokacijsko-tehnična dokumentacija, zaostreni pogoji gospodarjenja pa so onemogočili predvideno gradnjo trgovine v Rogašovcih.

V bližnji krajevni skupnosti Grad se niso strinjali z ukinitvijo posvetovalnice za otroke pri Gradu, ker je takšna odločitev, kot zatrjujejo, še kako povezana z ustreznim avtobusnim prevozom v Mursko Soboto, kar je še posebej neustrezno za dojenčke. Delegat krajevnih skupnosti Bogojina pa je postavil vprašanje: kolikšno odškodnino bodo dobili lastniki kmetijskih zemljišč za škodo, ki nastaja na posevkih ob izkopu odvodnih kanalov. Vprašanje so posredovali kmetijski zemljiški skupnosti. Glede škode, ki jo povzročajo divji prašiči, pa so dobili odgovor, da je to dolžna povrniti tamkajšnja lovska organizacija.

To je nekaj najbolj značilnih delegatskih vprašanj, ki smo jih slišali na sejah zboru krajevnih skupnosti skupščine občine v Murski Soboti, ki dokazujejo, da delegati v mnogem prenašajo mnenja svoje delgatske baze, za kar se sicer v praksi venomer zavzemamo.

M. Jerše

MALA ANKETA

Varčevati bomo morali še naprej

Pretekli teden so delegati zveznega zbora skupščine Jugoslavije ukinili zakon o omejitvi voženj z motornimi vozili, ki je bil zlasti v zadnjem obdobju predmet zelo živahnih razprav in uganj, ali nam je ob sedanjih podražitvah sploh potreben. Že sama ugotovitev, da je bil zakon ukinjen brez razprave delegatov v skupščini in po tako imenovanem hitrem postopku, zgovorno pove, da nam v sedanjih razmerah zares ni bil več potreben, z omejitvami pa tudi nismo dosegli pričakovanih rezultatov varčevanja.

Kljub vsemu pa smo izvedli anketo med nekaterimi vozniki motornih vozil in jih povprašali, kaj menijo o ukinitvi sistema prepovedi voženj »sodi — lihi«, ki je bil v veljavi skoraj dve leti in o varčevanju nasploh.

FRANC ŽIBRIK iz Sebeborci:

»Čeprav se ne vozim veliko z avtomobilom, ker je gorivo predrago, sem se nekajkrat jezil na prepoved, ker sem nujno potreboval avtomobil, pa ga nisem smel uporabljati. Mislim, da je bil skrajni čas, da je zvezna skupščina ukinila zakon o prepovedi voženj z motornimi vozili. To pa ne pomeni, da se bom v prihodnje več vozil z avtomobilom. Nasprotno, moral bom še bolj varčevati. Sicer pa menim, da sta tako zakon kot podražitev najbolj prizadela občane z nižjimi osebnimi dohodki, medtem ko so se občani z višjimi osebnimi dohodki že doslej vozili, ker imajo po dva avtomobila, in se bodo verjetno tudi v prihodnje.«

AVGUST FARKAŠ iz Beltincev:

»Vemo, da administrativna prepoved voženj z motornimi vozili, ki jo je zvezna skupščina sprejela pred slabima dvema letoma, ni dala zaželenih rezultatov varčevanja, zlasti pa ni učinkovita ob sedanjih podražitvah. Mislim, da bi morali v delovnih okoljih, soseskah in drugod uveljaviti nekatere druge oblike, na primer kolesarjenje, ter vplivati za na zavest občanov, da se čim manj vozijo z avtomobili. Sicer pa nas stalne podražitve silijo v to, da bomo morali varčevati, vprašanje je le, ali vsi enako. Moje mnenje je, da bodo o tem morali razmisliti tudi tisti z večjimi osebnimi dohodki.«

MARJAN HORVAT — pomočnik

komandirja PM M. Sobota: »Ugotavljamo, da je omejitev voženj z motornimi vozili prizadevala občane predvsem med tednom zaradi voženj na delo, k zdravniku ali v vrtec. Tu je bilo tudi nekaj prekrškov, medtem ko prepovedi ob vikendih niso povzročale posebnih težav. Ker je že s samimi podražitvami občan primoran varčevati, mislim da ni potrebe, da bi še naprej veljal zakon o prepovedi voženj z motornimi vozili. Varčevati bomo kljub ukinitvi zakona morali, zlasti pa občani z manjšimi osebnimi dohodki. Za tiste »bogačejše«, ki so že sedaj imeli na razpolago dva avtomobila, pa najbrž tudi podražitve ne bodo vplivale, da bi se manj vozili.«

JOŽE LOVRENČIČ iz Renkovec:

»Mislim, da je bil sistem »sodi — lihi« zgrešen ob vseh teh podražitvah, ki smo jih doživeli. Ob naglem naraščanju cen smo namreč tako ali tako prisiljeni varčevati in premišljati, kdaj se bomo vozili z avtomobilom. Moram reči, da mi je prepoved voženj z motornimi vozili povzročala veliko preglavic zaradi službe. Če sem hotel priti v službo ob pol osmih, sem moral iti na avtobus že ob 5.20 uri, za popoldansko smeno pa že ob 9. uri. Izredno slabe avtobusne zveze pa imam tudi domov. Na ta način sem zgubil veliko časa, ki bi ga lahko koristno uporabil. Mislim, da bo sedaj boljše, čeprav vemo, da bomo morali zelo varčevati tudi brez omejitev.«

HELMUT PROSIČ iz Otovice:

»V službo se vozim z motornim kolesom, ki ne porabi dosti goriva. Omejitev voženj »sodi — lihi« pa me je precej prizadela. V tako imenovanih »nevoznih dnevih« sem moral v službo z avtobusom, zato sem moral vstati že ob peti uri in pet kilometrov pešati do avtobusne postaje. Tako sem dnevno po nepotrebnem izgubil štiri ure. Veliko težav in nejevolje pa je bilo tudi takrat, ko je bilo potrebno bolnika peljati k zdravniku. Zato mislim, da je bil skrajni čas, da se ta zakon ukine. Dejstvo je, da se vsi zavedamo, da bomo morali ob sedanjih podražitvah zelo varčevati in da se bomo vozili samo takrat, kadar bo to nujno potrebno.«

F. M.

LENDAVA

Razprave povezati

Veliko vprašanj je, ki jih bo potrebno v pripravi na 3. kongres samoupravljalcev Jugoslavije temeljito obravnavati. Vsa so pomembna, pa naj gre za uresničevanje delitve po delu in rezultatih dela, o odločanju delavcev o pridobivanju in razporejanju dohodka ali za samoupravno povezovanje in združevanje na podlagi dohodka ter delovanje delavcev v delegatskem sistemu. Vsa področja bo potrebno zajeti v program dela, ki ga te dni pripravlja poseben koordinacijski odbor za pripravo aktivnosti ob kongresu samoupravljalcev v lendavski občini. V pestri aktivnosti bodo imele mesto vse družbenopolitične organizacije, seveda pa bodo v pripravi na kongres morale biti kar najbolj aktivne sindikalne osnovne organizacije pa tudi klub

samoupravljalcev. V lendavski občini so se dogovorili tudi o vsebinski povezanosti razprav, kar pomeni, da bi se ob pripravah na kongres samoupravljalcev praktično začele tudi priprave na kongres Zveze komunistov Slovenije in Jugoslavije. Gotovo pa bo najbolj pomembno, da v občini ugotovimo kako daleč smo v razvoju samoupravnih odnosov in ne nazadnje, kako uresničujemo zakon o združenem delu. Ali so delavci dejansko postali nosilci družbene reprodukcije in ali sindikalna organizacija spodbuja takšno vlogo delavcev? O tem bo morala dati odgovor razprava pred kongresom, ta pa naj bi bila po mnenju koordinacijskega odbora čim bolj konkretna in temeljita.

Jani D.

Podpora

ustavnim dopolnilom

Usmeritve in izhodišča za javno razpravo o predlogih ustavnih dopolnil republiške in zvezne ustave ter spremembe v občinskem statutu, ki jih je pripravil svet za družbenopolitični sistem, so članom predsedstva občinske konference socialistične zveze v Murski Soboti »rabila« kot pomemben vsebinski prispevek.

Ta razprava mora pomeniti, kot so poudarili, tudi preverjanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja v slehernem okolju, kjer se mora še posebej uveljaviti kolektivno delo in odgovornost. Kajti, kot so menili, je ravno od Titove pobude o nujnosti krepitve kolektivnega odločanja v največji meri odvisno uspešno uresničevanje zastavljenih ciljev, kar bo pripomoglo k večji odprtosti in demokratizaciji odnosov.

Člani predsedstva OK SZDL so predloge ustavnih amandmajev v celoti podprli, pri čemer niso imeli kakšnih konkretnih pripomb na predloženo besedilo. Razpravo pa so združili še z obravnavo izhodišč za spremembo statuta občine Murska Sobota in z izobraževanjem delegatov v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, ki ravnokar poteka. Bolj

določni pa so bili glede dolžine mandata, saj jih čaka nadvse odgovorna naloga glede izbire ustreznih kadrov za pomembne družbenopolitične funkcije. Tako so med drugim menili, naj bi mandat predsednika in podpredsednika občinske skupščine trajal dve leti, in sicer z možnostjo ponovne izvolitve, ali pa ne, kar naj bi pokazala javna razprava. Predsednik zborov bi naj imeli prav tako dvoletni mandat, predsednik izvršnega sveta in člani izvršnega sveta pa štiriletnega. Za sekretarja skupščine občine pa se kaže kot najboljša rešitev, so dejali, mandatna doba štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

Spričo določene kasnitve v dosedanjem poteku javne razprave o ustavnih dopolnilih in statutu občine, so na seji predsedstva občinske konference socialistične zveze v Murski Soboti oblikovali konkretnije usmeritve za aktivnosti v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela in samoupravnih interesnih skupnostih, kjer velja razpravo nadaljevati in jo povezati z naporom za učinkovitejše reševanje aktualnih družbeno-ekonomskih in političnih vprašanj.

M. Jerše

Delovni regijski posvet

Minuli petek je bil v Murski Soboti regijski posvet, na katerem so najvidnejši predstavniki pomurskega družbenopolitičnega življenja seznanili člane delovne skupine CK ZKS, RS ZSS in RK SZDL — med njimi so bili sekretar predsedstva CK ZKS Franc Setinc, Miloš Prosenec, Martin Mlinar in drugi — s prizadevanji na področju gospodarstva, stabilizacijskimi napori in pripravi na tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije.

V Pomurju se še vedno v precejšnji meri otepamo z zastarelo tehniko in tehnologijo, zato pa se toliko bolj naslanjamo na pridnost in solidarnost Pomurcev, ki se nam doslej skorajda niso izneverili. Ta ugotovitev Mirka Hajdinjaka, predsednika medobčinskega sindikalnega sveta je kot rdeča nit spremljala dopoldansko skupno razpravo, na kateri so temeljito pretresli dosežane rezultate gospodarjenja. Ti niso ravno obetavni, ne kaže pa jih tudi dramatizirati, so poudarili razpravljalci. Čeprav jih še vedno dajejo zgubari — mesna industrija, INA-Nafta tozdr Petrokemija, tozdr Mesoizdelki pri gornjeradgorskem kmetijskem kombinatu in Platana tozdr Lesna predelava Murska Sobota, motnje v oskrbi z repromaterialom, cenovna nihanja, izvozne omejitve in podobno, je nekaj ugodnih kazalcev. Ob dejstvu, da imajo polovico manj zgubarjev kot lani, so še posebej obetavni izvozni rezultati.

»Že ob devetmesečnem poslovanju smo ugotavljali, da je vrednost izvoza porasla za 144 odstotkov primerjavi z enakim obdobjem v letu 1979 in da smo devetmesečni plan realizirali 90-odstotno. Pri dodatnih izvoznih obveznostih so se še posebej izkazali Mura, ABC Pomurka, Planika Turnišče in INA-Nafta Lendava in vse kaže, da bomo izvozili za

okrog 1,63 milijard deviznih dinarjev. Uvoz pokrivamo z izvozom 60-odstotno, brez nafte pa znaša odstotek pokrivanja celo 290, je poudaril Mirko Hajdinjak.

Spričo vseh teh in številnih drugih težav je tu pa tam moč zaznati apatičnost delovnih ljudi in občanov, kar odpira nove fronte delovanja za družbenopolitične organizacije. Z njimi se je potrebno odkrito in pogumno spopasti, je naglasil sekretar predsedstva CK ZKS Franc Setinc in obenem vprašati, kaj so družbenopolitične organizacije storile za to, da bi bilo vzdušje med delavci ugodnejše. Tudi z vsakovrstnimi izsiljevanji, nemalokrat pod firmo domnevnih samoupravnih sporazumov, bo treba na kratko in učinkovito opraviti.

V nadaljevanju skupne dopoldanske razprave je tekla beseda o problemih na področju izvajanja kreditne politike, razraščanja administracije, naložbenih apetitov, proizvodnji hrane, zaposlovanju in nič koliko drugih.

Izkazalo se je, da se jih bo potrebno lotiti preudarno in poznavalsko, kajti v nasprotnem ne bo zelenih rezultatov. Še posebej velja to za ekonomske odnose s tujino, kjer poenostavljanje ne more in ne sme biti. Martin Mlinar pa je hkrati menil, da se kaže na bližnji kongres samoupravljalcev resno in zavzeto pripravljati, vendar tako, da bi z zaokroženimi

temami in ob priliki zaključnih računov delavcem predstavili vlogo in pomen kongresa.

V popoldanskih razpravah — potekale so v treh skupinah — je bilo še posebej delovno. Tako so v okviru SZDL — v razpravo se je vključeval tudi sekretar RK SZDL Miloš Prosenec — obravnavali potek razprav o ustavnih dopolnitvah in dopolnilih občinskih poslovnikov in statutih, spremembe statuta SZDL, priprave na volitve prihodnje leto in priprave na republiško problemsko konferenco o delovanju družbenih organizacij in društev. Posebej so poudarili, da je prav zdaj čas za to, da socialistična zveza preveri sama sebe, svoje metode in oblike delovanja in zlasti, v kolikšni meri uspeva zagotavljati pogoje za nemoteno in učinkovito delovanje delegatskega sistema. Razprave o družbenih organizacijah in društvih pa bo moralo prevečati spoznanje, da socialistična zveza ni »kapa društva, niti njihov servis«, temveč da gre za dele fronte, ki so bili doslej še premalo izkoriščeni.

V okviru sindikalne razprave — vodil jo je Martin Mlinar — so najprej govorili o pripravah na volilne seje sindikata v letu 1981. Potekale bodo predvidoma aprila, pri čemer naj bi pri kadrovanju na najodgovornejša mesta dosledno spoštovali načela kolektivnega vodenja in odgovornosti. To je svoj razpravi podčrtal tudi Martin Mlinar, ki je dejal, da smo v Pomurju na tem področju ubrali pravilno pot, zlasti še, ker bo enoletni mandat sčasoma privedel do tega, da bo poklicnih

sindikalnih funkcionarjev čedalje manj, zato pa se bo morala večati vloga in odgovornost predsedstva občinskega sveta ZSS. Glede vsebine volilnih sej velja opozoriti, da naj ne bodo kot nekakšne tematske razprave, temveč naj celovito ujamemo delo sindikata.

V razpravi so tudi posebno mesto odmerili uresničevanju delegatskih odnosov in še posebej naglasili, da bo treba prekoslejši preseči slabosti in spoznanje, da so sindikalne organizacije ponekod še v veliki meri prepuščene same sebi.

V okviru razprave na ZK — v njej je sodeloval tudi Franc Setinc — so zlasti poudarili, da se vrste partije v Pomurju vse bolj jačajo. Tako je bilo v minulemu letu sprejetih v ZK 449 novih članov, od zadnjega kongresa pa že 1153, tako da je danes v Pomurju 4453 komunistov, povezanih v 315 osnovnih organizacijah. Znotraj teh je stalno prisotno usposabljanje in izobraževanje članstva, prav tako pa tudi organizacijska krepitev in sočasna akcijska usposobljenost. Čedalje bolj se tudi uveljavljajo občinske konference, povečana je operativnost komitejev, krepi pa se tudi kolektivna odgovornost. Na ta področja bodo tudi v prihodnje pomurski komunisti usmerili vse svoje sile in se tako tvorno vključili v razgibane razmere, kakršnim smo priča pred kongresom samoupravljalcev in letom partijskega kongresa in volitev.

B. Žunec
M. Jerše
I. Benko

ŠPORT

SPEEDWAY

Novi uspehi Kekca v Avstraliji

Stefan Kekec — tekmovalac in trener lendavskega avto-moto društva Gorenje — Varstroj se za novo tekmovalno sezono pripravlja v Avstraliji. O njegovih prvih uspešnih nastopih smo že poročali, takrat pa smo prejeli nove razveseljive novice. Na dirki v Perthu, kjer je sodelovalo 8 tekmovalcev iz Anglije, Avstralije in Jugoslavije v takojimenovani handicap vožnji (tekmovalci startajo z razdaljo desetih metrov), takih tekmovalcev v Jugoslaviji ne poznamo. Je Kekec vozil v izvrstni formi in dosegel novi rekord dirkališča 1 minuta in 6 sekund. Prejšnji rekord je imel Anglež K. Jolly. Istega dne je Kekec bil zmagovalac dveh handicap in dveh klasičnih

speedway voženj.

Teden dni kasneje je bila nova dirka v Perthu, vendar je bila steza nekoliko slabša, tako da so se časi v handicap vožnjah samo približali rekordu Kekca. Najboljši rezultat je bil 1 minuta in 7 sekund. Kekec pa je zasedel tretje mesto. Kekec se bo vrnil iz Avstralije predvidoma sredi meseca marca.

S pripravami za novo tekmovalno sezono pa so že začeli tudi otali tekmovalci lendavskega avto-moto društva Gorenje-Varstroj, ki je lani osvojilo naslov državnega prvaka. Kot je znano bodo letos kar trije lendavski tekmovalci Stefan Kekec, Franc Jaušovec in Lazar Čaba sodelovali v I. ligi.

SMUČANJE

USPEL TEČAJ IN TEKMOVANJE

Smučarski klub Gornja Radgona je organiziral v Mežici smučarski tečaj, na katerem je sodelovalo nad 60 tečajnikov, med njimi tudi nekaj starejših. Poleg tega je smučarski klub Gornja Radgona tudi organiziral smučarski tečaj za predšolske otroke v Gornji Radgoni in na Kapeli, kjer je sodelovalo nad 50 otrok. Smučarski klub pa je dal tudi pobudo za smučarske tečaje po osnovnih šolah na domačih terenih. Odziv je bil velik, saj so tovrstne tečaje izvedle osnovne šole Stogovci, Negova, Radenci, Gornja Radgona, Apače, Kapela in Videm. Teh tečajev se je udeležilo okrog 180 otrok.

Ob zaključku smučarskega tečaja v Mežici je bilo tekmovalstvo v veleslalomu. Doseženi so bili naslednji rezultati — Pionirji: 1. Kraner (Videm), 2. Volf (GR), 3. Gomboc (Radenci). Pionirke: 1. Sep (Kapela), 2. Kampuš (GR), 3. Zajdela (Videm).

V letošnjih zimskih šolskih počitnicah se je tako smučarski klub Gornja Radgona zelo izkazal, za kar gre zahvala tudi zboru vaditeljev, učiteljev in trenerjev smučanja, kakor tudi posameznim učiteljem na osnovnih šolah.

STRELSTVO

USPEHI SO VIDNI

Na občnem zboru SD Stefan Kovač Turnišče, kateri so poleg članov prisostvovali tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in krajevne skupnosti, so ugotovili, da so v preteklem — štiriletnem obdobju dosegli lepe rezultate. Na tekmovalnih so velikokrat posegli po prvih mestih v občinskem merilu tako v posamični kot ekipni konkurenci. Delo v družini je dobro zastavljeno, saj nenehno skrbijo za pomlajevanje in vzgajajo strelce že iz pionirskih vrst. Pionirji že v osnovni šoli trenirajo in tekmujejo na raznih tekmovalnih. Zadnje časa pa je vse več zanimanja za strelski šport med mladimi, tudi

žensko mladino. V okviru strelske družine Stefan Kovač deluje tudi sekcija Planika, ki je tudi pripravila nekaj tekmovalcev, kjer so njihovi strelci dosegli vidne uvrstitve. Največja pridobitev za turniške strelce je vsekakor ureditev zaprtega strelišča za zračno puško v zgradbi stare šole, katerega so uredili s pomočjo Planike, KS in šole. Strelišče so odprli ob priliki Usnjarijade 79, na kateri so domači strelci bili uspešni. Na občnem zboru so poudarili, da je potrebno strelstvu posvetiti še več pozornosti tako v rekreacijskem kot obrambnem smislu. Izvolili so si novo vodstvo in sprejeli program dela.

S. A.

PRIJATELJSKI NOGOMET

Lendava : Varteks 3:3

V okviru priprav za spomladanski del tekmovalstva so nogometaši Lendave, član slovenske lige, odigrali prijateljsko tekmo z Varteksom iz Varaždina. Pred okrog 100 gledalci se je srečanje končalo neodločeno. Za Lendavo sta bila uspešna Banotai 2 in Žizek. Sodil je Bukovec iz Lendave.

KOŠARKA — II. ZVEZNA LIGA ŽENSKO

Pomurje : Ilirija 44:60

V nadaljevanju tekmovalstva v drugi zvezni košarkarski ligi za ženske je v soboto ljubljanska Ilirija v SLOVENSKEM DERBIJU v Murski Soboti premagala domače Pomurje z rezultatom 60:44. S tem porazom so si Sobčanke pripravile zadnjo

možnost, da se borijo za obstanek v drugi ligi.

Koše za Pomurje so dosegli: Šiško 16, Gotar 9, Benko 8, Kardoš 4, Gregor 3, Koren 2 in Merklin 2.

Sodila sta Galun iz Slovenske Bistrice in Inkret iz Maribora.

ŠAH

Zmagal Stanko Kovač

Mladi iz Prosenjakovec so pred kratkim pripravili šahovski turnir, na katerem je sodelovalo 12 šahistov. Med tremi finalisti je zmagal Stanko Kovač iz Lončarovec, sicer član SD Radenska iz Murske Sobotre pred Kolomanom Špilakom iz Ivanjševca in Majdo Kovač iz Lončarovec. Zmagovalec je prejel pokal, drugo in tretje uvrščena pa praktični darili.

Stanko Kovač — fotograf: B. Kovač

Slovesnosti v Pomurju

V počastitev minulega slovenskega kulturnega praznika so se tudi v Pomurju odvijale številne prireditve. Prešernov spomin je bil obujen z recitacijami pesmi velikega pesnika, odprtji razstav in številnimi koncerti, živo delo prizadevnih kulturnih delavcev pa nagrajeno s priznanji. Ta so prejeli kulturniki v Ljutomeru, Gornji Radgoni in Murski Soboti, osrednji dogodek pa je bila vsekakor prisotnost Božidarja Jakca v Lendavi. Iz svoje bogate galerije portretov kulturnih in javnih delavcev jih je akademski slikar za razstavo izbral 97, o njih in velikem umetniku je spregovorila kustosinja mariborske umetnostne galerije, ki je razstavo posredovala, čar pa prireditvi na gradu dal umetnik sam. V pogovoru, ki ga je vodil Rajko Stupar, se je mojster portretov izkazal kot izjemen sogovornik in množica obiskovalcev mu je posebej tenkočutno prisluhnila, ko je govoril o njih nastajanju in dveh pomembnih srečanjih s Titom. S predsednikom se je največji med našimi portretisti srečal v Jajcu, ko je nastal prvi Titov portret, zadnjega pa je Božidar Jakac narisal pred dvema letoma na Brionih.

Poleg Božidarja Jakca je bil v Pomurju ob slovenskem kulturnem prazniku v gosteh Koroški akademski oktet, ki je včeraj nastopil v Murski Soboti, v soboto in nedeljo pa je v Gornji Radgoni in Radencih pel moški zbor Obala iz Kopra. V znanem zdraviliškem kraju so na Prešernov dan, stodvaintrideseti po njegovi smrti, odprli tudi razstavo akvarelov akademskega slikarja Aladina Lanca iz Kamnika. V novi galeriji kulturnega centra v Murski Soboti pa je v okviru že desetletne izmenjave z muzejem iz Kranja na ogled razstava Likovna prizadevanja na Gorenjskem, katere otvoritev je popostril nastop domačega — Prekmurskega okteta.

Slovesnosti ob kulturnem prazniku pa so bile tudi v organizacijah združenega dela (Muri, Panoniji in Planiki), krajevnih skupnostih in po večini pomurskih šol.

Brigita Bavčar

MURSKA SOBOTA

Priprave na gradnjo

Načrti za novi kirurški blok soboške bolnišnice naj bi bili narejeni prvega aprila, z gradnjo bi začeli prvega septembra letos, ta prepotreden zdravstveni objekt pa naj bi bil zgrajen do konca leta 1984. Da bi ta predvidevanja bila uresničena, je potrebno storiti vse in pohiteti s pripravami na gradnjo, so poudarili člani osrednjega gradbenega odbora za izgradnjo bolnišnice v Murski Soboti, ki ga vodi Geza Bačić. To tembolj, ker so delovni ljudje in občani Pomurja na referendumu izkazali visoko zavest in pripravljenost, da s samoprispevkom pomagajo čimprej zgraditi kirurgijo.

Po cenah iz lanskega leta bo gradnje kirurškega bloka soboške bolnišnice veljala, skupaj s predvidenimi obrestmi od premostitvenih kreditov in podražitvami, 691.222.000 dinarjev. Ker pa dotok sredstev iz samoprispevka ne bo tak, kot bo to zahtevala gradnja, bo potrebno najeti premostitvene kredite v predvideni vrednosti 227.572.000 dinarjev. O tem je potrebno čimprej opraviti razgovore z banko, kakor tudi z izvajalcem del in dobaviteljem opreme. Prav tako bi bilo potrebno opraviti razgovore z

večjimi delovnimi organizacijami, ki naj bi v primeru potrebe pomagale s premostitvenimi krediti, da bi kirurgija bila čimprej zgrajena. Večji del amortizacijskih sredstev pa naj bi v ta namen združile tudi vse temeljne organizacije PZC. Ker gre za zelo pomembno in zahtevno investicijo, je potrebno storiti vse, da se bo gradnja čimprej začela in da bo racionalna. V ta namen bodo tudi imenovali posebno delovno skupino, ki bo skrbela, da bo gradnja potekala strokovno in v dogovorjenem roku. Dogovor pa bi morali doseči tudi med pomurskimi občinami, da bi pri zbiranju sredstev iz samoprispevka dali prednost izgradnji kirurgije. Na seji so tudi govorili o možnosti gradnje kuhinje, za katero so že izdelani glavni načrti in zagotovljena sredstva iz sedanjega referendumskega programa, gradili pa naj bi jo tudi na račun opreme. Dokončno odločitev o tem bodo sprejeli na naslednji seji odbora. Odvečna je tudi bojazen nekaterih občanov, da bi se referendumska sredstva trošila v druge namene, kot so bila izglasovana na referendumu.

F. Maučec

Resolucijske in planske naloge

Na pobudo izvršnega sveta skupščine občine v Murski Soboti so ob koncu tedna pripravili sešanje s predstojniki delovnih skupnosti s področja neproizvodnih dejavnosti v murskosoboški občini. Na sestanku so opredelili nekatere najpomembnejše naloge, ki jih čakajo v prvem trimesečju letošnjega leta, zlasti kar zadeva izvajanje resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine v letošnjem letu. Pri tem je treba še uskladiti in dopolniti planske akte z določili občinske resolucije, da bi dokaj obsežen program varčevanja, kjer gre predvsem za goriva in energijo, vnesli v plan sleherne organizacije združenega dela. Tudi glede poslovnih stroškov, kot so kilometrina, dnevnice in drugo, se bo treba obnašati čimbolj stabilizacijsko. Ko je bilo govora o bilanci

zaposlovanja, pa so se zavzeli za čim večje omejevanje zaposlovanja administrativnih delavcev. Zato bi naj v vseh delovnih okoljih objektivno ocenili situacijo na tem področju, kajti na občinskem nivoju bo te zadeve spremljal poseben odbor. Veliko nalog pa jih čaka tudi v zvezi z izdelavo poslovnih rezultatov v preteklem letu, pri čemer bodo morali v združenem delu zlasti postaviti določena odstopanja od začrtanih ciljev. To aktivnost je z obravnavo zaključnih računov že spodbudil sindikat. Sicer pa bodo tudi na področju neproizvodnih dejavnosti do konca februarja opravili podrobnejšo analizo glede stabilizacijskih ukrepov, investicijska politika v letu 1981, naloge pri splošnem ljudskem odporu in družbeni samozaščiti pa se navezujejo na letošnji program aktivno-

sti v soboški občini.

Hkrati so predstojniki delovnih skupnosti s področja neproizvodnih dejavnosti obravnavali tudi naloge za pripravo družbenega plana občine v obdobju 1981—1985 ter drugih planskih in samoupravnih

aktov, seznanili pa so se tudi z dogovorom o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981, ki tokrat ne omejuje osebnih dohodkov glede na povprečje.

M. Jerše

GORNJA RADGONA

S seje izvršnega sveta

Minuli četrtek so se v Gornji Radgoni sestali člani občinskega izvršnega sveta. Osrednja točka dnevnega reda je bil osnutek letošnje občinske resolucije, ki so ga dopolnili z določili za področje trgovske dejavnosti in odpravo posledic naravne nesreče v Apaški dolini in bo kot predlog na prihodnji občinski skupščini predložen delegatom. Iz poročila o lanskih rezervah gornjeradgonskega gospodarstva je razvidno, da s temi sredstvi ni bilo treba kriti izgub v gospodarstvu. Dotaknili so se še drugih vprašanj, v zvezi z gradno čistilne naprave v Podgradu pa se zavzeli, da se morata izvajalec del in investitor kar se da podvzati, saj že tako kasnita z deli.

B. Žunec

Zgodnje in podaljšane počitnice

KAKO
S(M)O JIH
PREŽIVELI?

Po tritedenskih polletnih počitnicah so šole v Pomurju spet oživele. V teh dneh učenci pripovedujejo svojim tovarišem in tovarišicam, kako so preživeli ta predah med šolskim letom, za učitelje pa je bil to čas za strokovno izpopolnjevanje in druga »šolska opravila.« Kaj je bilo značilno za letošnje zimske počitnice?

V Pomurju so bile prvič tako zgodnje, saj so v šolah končali s poukom že 9. januarja, trajale pa so kar tri tedne. Podaljšali so jih zato,

Počitnice vsekakor niso mišljene tako, da bi jih najučenci preživeli ob brezdelju, brez vsakih aktivnosti. Namenjene so namreč njih-

Drsalke že dolgo niso šle tako v promet kot te dni, ko so bili marsikje odlični naravni pogoji za drsanje. (Foto: J. H.)

da bi prihranili vsaj nekaj energije pri segrevanju šolskih prostorov. Najbrž so bili tako učenci kot pedagoški delavci tega veseli, čeprav bodo morali 5 dni pouka nadoknaditi predvsem ob sobotah. Da bi to storili šele v juliju, bi bilo prav gotovo slabše, kajti takrat je običajno že prevroče za pouk, pa tudi več drugih razlogov je, ki ne govorijo v prid taki odločitvi.

vemu aktivnemu odmoru, torej raznim športno-rekreativnim in drugim dejavnostim. Ali je temu tako, je v precejšnji meri odvisno od vodstev samih šol — če prepustijo učence, da se znajdejo, kakor vedo in znajo, ali pa poskrbijo za kakšne organizirane oblike za udejstvovanje učencev med počitnicami. Res je sicer, da je pri tem marsikaj odvisno tudi od naravnih pogojev, pri

čemer je v tem času zlasti pomembno, če je dovolj snega (tudi doma).

Letošnja zima se v Pomurju ni kaj prida ozirala, če so počitnice. Sneg, ki je ravno tedaj zapadel, se je obdržal le nekaj dni, potem pa ga je toplo sonce vsak dan bolj pobiralo. Kdor takrat ni izkoristil časa za smuko, mu je preostalo le še potovanje na Pohorje ali druge kraje, ki so pokriti s snegom. Tega pa si marsikdo ne more privoščiti.

Kako so torej preživeli počitnice pomurski šolarji? In kako so jih izkoristili pedagoški delavci?

Večina osnovnošolcev je bila doma. Še dobro, da so zamrzile mlake in struge, kjer so se lahko sankali in drsali, ponekod pa je bilo tudi nekaj snega za smučanje. Nekatere osnovne šole pa vendarle učencev niso pustile kar tako. Še najbolj organizirano so se lotili zimskih počitnic v radgonski občini, kjer so skoraj vse osnovne šole pripravile za svoje učence smučarske tečaje. Eni so lahko šli v Mežico, drugi v Zarjo na Pohorju, izkoristili pa so tudi smučišči na Kapeli in pri Lešanah. Iz Gornje Radgone in Radence so popeljali na smučanje celo predšolske otroke. V soboški občini so organizirale smučarske tečaje na Pohorju le osemletke iz Murske Sobote, v Ljutomerški občini so vozili na Pohorje en teden vsak dan posebni avtobusi, v lendavski občini pa so se pripravljali le na zimsko

Letošnja zima se, kar se tiče snega, ni preveč ozirala na to, da imajo pomurski šolarji počitnice. Ponekod pa je bilo vendarle nekaj snega tudi za smučanje. (Foto: J. H.)

šolo v naravi, ki se je začela šele te dni.

Srednješolci so bili še na slabšem. Smučarski tečaj je med vsemi srednješkolskimi ustanovami v Pomurju organizirala le pedagoška gimnazija iz Murske Sobote, kar je bilo tudi obvezno po učnem programu. Drugje, kot so nam zatrjevali, ni bilo

interesa, ker učenci nimajo dovolj opreme in tudi ne sredstev za tovrstne dejavnosti. Najbrž je v tem precej resnice, vse pa vendarle ni tako.

Prava gotovo pa velja posebej omeniti osnovno šolo Mačkovec, ki je menda edina v Pomurju organizirala za učence 8. razreda neke vrste

proizvodno prakso. Tako so bili dečki po en teden v delovnih organizacijah Sobotna in Panonija, kjer so se seznanili z delovnim procesom in samoupravljanjem, dekleta pa so imela 20-urni tečaj o negi bolnika.

Za večino učiteljev osnovnih šol v Pomurju so v polletnih počitnicah potekali razni aktivni (za slov. jezik, likovno vzgojo, podaljšano bivanje, celodnevno osnovno šolo, prometno vzgojo, za učitelje dvojezičnih osnovnih šol in za učitelje 4. razredov ter aktivni ravnateljevi) in seminarji (za tuji jezik, zemljepis in zgodovino, družbeno moralno vzgojo), tako da za počitek ni bilo ravno dosti časa, čeprav je tudi njim potreben.

Srednješkolski pedagoški delavci pa se udeležujejo raznih oblik usposabljanja, ki jih skupaj organizirajo štiri organizacijske enote zavoda za šolstvo v severovzhodni Sloveniji. V tem času so najbolj pomembne priprave za prehod na usmerjeno izobraževanje.

Svojčas so imele šole priporočilo, naj bodo telovadnice odprte za učence tudi med počitnicami, kajti le nista vse samo sneg in led. Zdaj, ko je bilo treba varčevati pri ogrevanju šolskih prostorov, so morale tudi telovadnice v večini primerov samevati. V bodoče bo treba predvideti kar največ različnih možnosti za organizirane oblike dejavnosti učencev med zimskimi počitnicami.

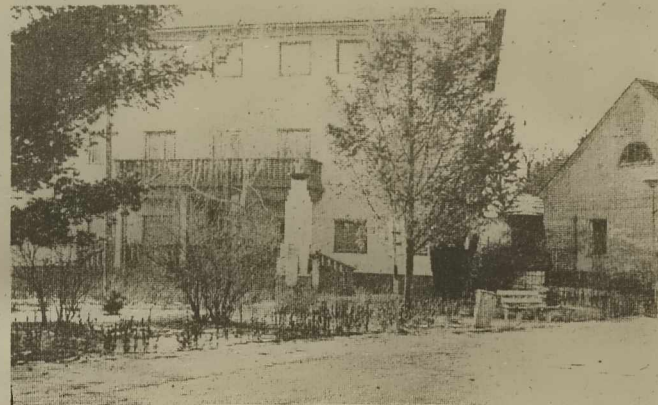
JOŽE GRAJ

Naši kraji in ljudje — Naši kraji in ljudje — Naši kraji in ljudje

Iz Križevca v — Križevce

Za razlago imena Križevci obstaja več variant. Tista pri domačinih, da imajo Križevci ime po Sv. Križu (kot se je včasih imenovala fara), druga pravi po križišču, saj se v Križevcih odcepi pot proti Murski Soboti in Radencem. Vsekakor pa Križevci pri Ljutomeru imena niso dobili po tisti domači »sami križi in težave«, čeprav bomo videli, da se otepajo tudi teh.

Sama vas Križevci je sedež krajevne skupnosti Križevci, ki šteje 2800 prebivalcev in v kateri je 9 vasi: Boreci, Iljaševci, Stara Nova vas, Bučecovci, Zasadi, Dobrava, Lukavci, Ključarovi. Razprostira se na obrobju Panonske nižine in je pretežno kmetijska vas, čeprav precej prebivalcev hodi na

V središču vasi stoji lep spomenik žrtvam fašizma, pa vendar bodo Križevčani skupno s sosednjo krajevno skupnostjo na vaškem pokopališču postavili še en nov spomenik devetim borcem iz teh krajev, ki so dali svoja življenja.

delo v dve DO, ki sta v samih Križevcih: Križevske opekarne in Kmetijska zadruga Križevci — Ljutomer.

V razgovoru z predsednikom skupščine krajevne skupnosti Križevci pri Ljutomeru tovarišem Alojzom Jurešom sem izvedel, da so krajanje bili v glavnem zelo zadovoljni z doseženimi rezultati v preteklem letu. Neredili so celo več, kot pa so načrtovali. Vse vasi v tej skupnosti so dobile vodo iz vodovoda, ceste so asfaltirane in v celotni krajevni skupnosti je samo ena (!) hiša brez električne napeljave. Rahlo godrnjajo le nad prepočasnim razvojem telefonije, saj so do konca l. 1980 dobili samo 30 telefonskih števil, kar je manj, kot pa so načrtovali. Ta pomanjkljivost pa bo odpravljena že letos, saj bodo do konca leta dobili novo krajevno telefonsko centralo s 400 novimi telefonskimi številkami, kar bo za nekaj časa pokrilo potrebe za celotno KS.

Načrti za prihodnje srednjeročno obdobje temeljijo v glavnem na referendurnem programu. Lansko leto so se krajanje v veliki meri solidarnostno odločili za samopriskpek, iz katerega bodo zgradili prepotrebni prizidek k osnovni šoli Janko Bernot — Aljaž. Poleg tega pa nameravajo obnoviti kulturni dom, ki že skoraj razpada in ne ga more koristiti.

Čeprav križevcani gojijo folklor in še nekatere druge kulturne zvrsti, pa zaradi razpadlega kulturnega doma ne morejo delovati tako kot bi želeli. Z adaptacijo bodo popravili streho, uredili oder in garderobo ter sanitarije.

Velika pridobitev v preteklem letu pa je bila ekspozitura Ljubljanske banke. Vedno večji promet kaže, da je bila banka v resnici zelo potrebna, saj krajanje ne morejo vsak trenutek zaradi malenkosti v oddaljeni Ljutomer. Prav zaradi oddaljenosti od Ljutomera pa se pojavlja še ena težava, ki je prisotna ravno sedaj v zimskem času. Kljub temu da je Petrol pred leti v Križevcih zgradil bencinsko črpalko, pa vendar morajo vaščani Križevca in okolice v Ljutomer. Pa ne zaradi bencina (tega je dovolj), pač pa zaradi kurilnega olja. Le-to prodajajo samo na sedežih, tako da morajo vaščani 10, 15 ali več litrov olja kupovati v Ljutomeru. Seveda pa marsikdo porabi zato več denarja kot je olje sploh vredno. Zgodi pa se tudi, da tistih borih 1300 litrov hitro poide in vožnja v Ljutomer je bila zastoj. Veljalo bi razmisliti o tem problemu.

Čeprav imajo v Križevcih že skoraj vse, pa bi vseeno radi imeli še lekarno. Včasih je tam sicer bil depo najnujnejših zdravil, sedaj pa ga ni več. Tako morajo vaščani zopet po zdravila v — Ljutomer. Seveda pa sami ne morejo rešiti tega problema, ker nimajo sredstev.

Težave pa jim povzroča tudi voda. Pa ne tista pitna, ampak potok Virje. Skoraj vsako leto poplavlja in povzroča veliko gospodarsko škodo. Vaščani bi želeli, da bi OVS Mura namenila nekaj sredstev za najnujnejše vzdrževanje potoka, saj bi se tako rešila (vsaj delno) tudi ta težava. Seveda pa bi morali združiti sredstva KZS, SO Ljutomer, KZ Križevci — Ljutomer ter lastniki zemlje ob potoku Virje.

Z večjimi ali manjšimi »križi in težavami« se torej borijo križevčani. Doslej jim je uspelo rešiti vse probleme, saj so iznajdljivi in uporni. To pa je dokaz, da delajo. Zavedajo se namreč, da bodo samo z delom uspeli doseči vse tisto, kar si zahtajajo.

Dušan Loparnik

Tabla, ki kaže poti v več smeri, je že en dokaz, da so Križevci pri Ljutomeru dobili ime po križišču. Če je to res, pa ni zanesljivih dokazov.

LENDAVA

NNNP tudi v šolah

Priprave na akcijo Nič nas ne sme presenetiti, če se prevesile že v drugo polovico, od vsepovsod pa prihajajo vesti, da se nanjo vsi dobro pripravljajo. Kaj so postorili v osnovni šoli Drago Lugarič v Lendavi, da bi bili dejansko brez presenečenj? Najprej so posvetili posebno skrb nekaterim kadrovskim zadevam, izpopolnili so štabe in formirali novo ekipo prve pomoči. Učence so pritegnili v strelski krožek, taborniški odred pa je pripravil orientacijske pogoje, ter tekmovalja in seminarje za vodnike, prav pridno pa deluje zgodovinski krožek, na katerem obujajo tradicije NOV. Mladinska organizacija na šoli tesno sodeluje z vojniki obmejne karavle,

pripravili so že vrsto srečanj in tekmovalj ter na ta način krepijo bratstvo in enotnost. Šola uspešno sodeluje tudi s sosednjo osnovno šolo v M. Središču in z osnovno šolo v Smederevski Palanki. Uspešno deluje tudi gasilski krožek, ki ima 45 članov, opravili so pregled požarno-varnostnih naprav in nekaj vaj v gašenju požarov. Kot edini v občini so pripravili tudi razstavo prehrabnih izdelkov iz paketa Kolinske in organizirali gospodinjinski krožek. Še in še bi lahko naštevali, zakaj akcija Nič nas ne sme presenetiti je dejansko skana iz stoterih niti in vse te morajo biti povezane, da bi bila naša varnost in samozaščita čim bolj trdna.

Jani D.

Želje in potrebe

Kaže, da bodo v Gornji Radgoni, Apačah in v Radencih končno le uredili vprašanje telefoniranja v času, ko pošta ne deluje. Doslej so se namreč nemalokrat krajanje omenjenih KS pritoževali, predvsem tisti, ki nimajo doma telefonov, da v nujnih primerih popoldne, ponoči ob praznikih ter nedeljah ne morejo telefonirati. Zato so morali do telefonov v hotele, na postaje milice ali celo k nekaterim zasebnim telefonskim naročnikom, kar sredi noči zagotovo ni bilo najbolj prijetno.

Nedavno so se predstavniki gornjeradgonske SKIS, PTT in KS le uspeli dogovoriti o tem perečem problemu. Strokovnjaki PTT so že opravili vsa pripravljala dela, poskrbeli za načrte in obljubili tudi potrebne aparature, SKIS pa bo omogočila nakup potrebnih telefonskih kabin, ki jih bodo postavili v Gornji Radgoni na mednarodnem mejnem prehodu in pri avtobusni postaji ter v Apačah in Radencih. Zanimivo je tudi to, da so se odločili za postavitev sodobnih aparatov, telefonske zveze pa bodo uporabniki lahko ob slehernem času vzpostavljali z vsemi telefonskimi naročniki v Jugoslaviji in menda celo s tistimi v tujini.

Predstavniki KS, ki so o tem govorili tudi na nedavni seji sveta domače KS, so opozorili le na potrebno skrb za te aparature, ki bo zagotovo potrebna tudi potem, ko bodo že nameščene. Ne bi bilo namreč preveč prijetno, če bi se tudi s temi javnimi telefonskimi govornicami pripetilo podobno kot v nekaterih naših večjih mestih, kjer nepripravi pokvarijo aparate, polomijo stekla in odnesejo celo telefonske imenike.

Najdejo se, tudi takšni, ki odrežejo kabel in odnesejo slušalko. Tega pa si v Apačah, Gornji Radgoni in v Radencih seveda ne želijo.

J. Kurbus

NORIČKI VRH

SMUČARSKI TEČAJ

Na Noričkem vrhu krajani skrbijo tudi za rekreacijo v poletnem in zimskem obdobju. Ob koncu šolskih počitnic so organizirali smučarski tečaj. Smučanja se je učilo nad 20 predšolskih in šolskih otrok, tečaj pa je vodil aktivni član smučarskega kluba iz Gornje Radgone Miha Strah.

S tem so krajani dokazali, da se z malo dobre volje in organizacijskimi sposobnostmi da marsikaj narediti. Tereni za smučanje so namreč v tem kraju ugodni.

F. K.

ČREŠNJEVCI

Tamburaši bi rabili nova oblačila

V kulturno prosvetnem društvu „Peter Dajnko“ v Črešnjevcih je v zadnjem času najbolj aktivna tamburaška sekcija. Tamburaši nastopajo tudi v okoliških krajih in na raznih prireditvah, vendar nimajo primernih oblačil, značilnih za ta predel naše pokrajine. Nekaj sredstev so si požrtvovalni tamburaši zbrali sami.

F. K.

Ko zapade sneg in mraz hudo pritisne, da voda zmrzne, vidimo prizor kot je na fotografiji. Posnetek je iz Žižkov v lendavski občini, takšne prizore pa vidimo tudi v drugih krajih.

Foto: Jože Gabor

BAKOVCI

ŠE TAKO NAPREJ

KO SZDL Bakovci je organizacija, ki se lahko pohvali z mnogimi uspehi. Aktivno se je vključila v priprave na referendum v preteklem letu, največ pozornosti pa so posvetili akciji NNNP 81. Del nalog bo prevzela mladina. Pregledali so tudi programe društev in organizacij za letošnje leto in ugotovili, da so si tako društva kot organizacije zadale velike naloge.

C. F.

LIPOVCI

Uspešna dramska skupina

Kulturno društvo Lipovci, ki deluje že nekaj let, je na odrske deske spravilo vrsto dramskih del. Konec lanskega leta pa so v okviru kulturnega društva ustanovili dramsko sekcijo. Mladi gledališčniki so v teh zimskih mesecih naštudirali komedijo Toneta Partljiča Tolmun in kamen. Dvakrat so se predstavili na domačih odskih deskah. S komedijo pa nastopajo po okoliških krajih. Doslej je bil obisk povsod zadovoljiv. Denar, ki si ga bodo prislužili, bodo namenili za izlet, nekaj bodo primaknili za nadaljnje delo društva ter odstopili določeno vsoto denarja za humane akcije.

J. Žerdin

LOVSKI KRST V KOBILJU

Pred kratkim je lovška družina iz Dobrovnika, ki združuje okrog 60 lovcev, v svoje vrste sprejela še 20 članov. V dvorani združnega doma v Kobilju so namreč ob strogem lovskem krstu sprejemali medse lovce, ki so pred lovskim sodiščem, kateremu je predsedoval Ivan Kolenc iz Dobrovnika, opravljali izpit. Vseh 20 ga je uspešno opravilo.

J. Žerdin

ADRIJANCI

Dela bodo imeli dovolj

Ob koncu januarja so člani OO ZSMS Adrijanec sprejeli program dela za prvo polletje. Zastavili so si kar precej odgovorne naloge. Poleg dveh delovnih akcij, sodelovali bodo pri obnovi vaško-gasilskega doma in pomagali pri dograditvi mrtvaške veže na pokopališču, pa jih čakajo še predavanja na teme: problemi mladih, stabilizacija gospodarstva, zunanja politika in krizna žarišča. Pripravili pa bodo tudi družabna srečanja in prijateljska športna tekmovanja.

Elemir Lepoša

Vaščani Gomilic tudi v zimskem času ne mirujejo. Staro šolo preurejajo v vaški dom. S prostovoljnim delom so uredili dvorano, kmalu pa bodo dobili svoje prostore mladi, gasilci in druge organizacije.

Foto: J. Žerdin

GORNJI PETROVCI

Uspela krvodajalska akcija

Kar 68 prostovoljnih krvodajalcev se je ob koncu januarja udeležilo krvodajalske akcije. Organizirala jo je krajevna organizacija RK Gornji Petrovci, v katero sodi šest vasi: Petrovci, Šulinci, Stanjevci, Lucova, Adrijanec in Peskovci.

Pri KO RK G. Petrovci ugotavljajo, da se te zares humane akcije iz leta v leto udeležuje vedno več ljudi. Med ljudmi, na srečo, še vedno velja pravilo „daj kri — reši življenje“.

Od vsake vasi do transfuzijske postaje in nazaj je bil organiziran avtobusni prevoz.

M. G.

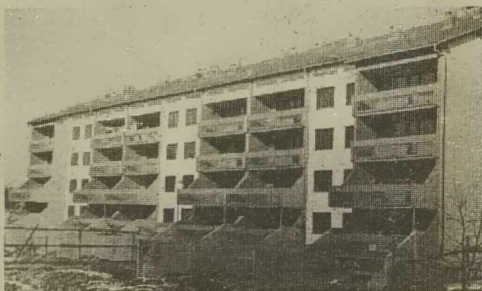
Jama pri jami — bi lahko rekli za cesto med Veliko Polano in Žižki. Posebno v zimskem času je slaba, saj se na razjedenem makadamu prevozna sredstva „guncajo“ precej časa, čeprav sta kraja oddaljena le dva kilometra.

Jože Gabor

Predavanje za vinogradnike

Kmetijska predavanja so povečini v zimskem času, ko imajo kmetje največ časa za takšne oblike strokovnega izpopolnjevanja. Tako so se v začetku februarja zbrali na predavanju o vzgoji in negi vinske trte, ki ga je pripravil obrat za kooperacijo KK Gornja Radgona. Udeležba je bila zadovoljiva, saj so predavali priznani kmetijski strokovnjaki.

L. K.

58 stanovanj

Te dni so se v 58-stanovanjski blok na Tratah v Gornji Radgoni vselili prvi stanovalci. Čeprav okolica še ni urejena, so se pri stanovanjski skupnosti odločili za vselitev. Na ureditev okolice bo treba počakati do spomladi, saj le to onemogoča letošnji dolgotrajni mraz, zemlja je namreč zmrznjena skoraj 35 centimetrov in so tako strojna dela onemogočena.

V bloku so dobili stanovanja delavci iz raznih delovnih organizacij, od teh največ iz delovne organizacije Gorenje-Elrad in Avtoradgone. Solidarnostnih stanovanj je kar 30.

L. Kramberger

Uspehi so očitni

Pred dnevi so člani mladinske organizacije v Filovcih ocenili dosedanje delo, nato pa so največ pozornosti posvetili nalogam za prihodnje obdobje.

Prvič se je zgodilo, da so mladi — v Filovcih jih je okrog sto — pripravili novoletno proslavo, predavanje o aktualnih dogodkih v svetu in druga, pa tudi na namizni tenis niso pozabili.

V prihodnjem obdobju bodo sodelovali pri raznih delovnih akcijah in pripravah proslav, izdali bodo svoje glasilo, pa tudi plesni tečaj bodo pripravili.

Franc Režonja

GORICE PRI LENDAVI

Pogostili starejše

Mladinci v OO ZSMS Gorice pri Lendavi so v soboto pripravili kratek kulturni program za krajane v Goricah. Pogostili so tudi starejše krajane, ki so stari nad sedemdeset let. Seveda jim je pri tem priskočila na pomoč krajevna skupnost. Ta sobotni popoldan je bil kar prijeten, saj so se starejši počutili med mladimi udobno, z željo, da bi taka srečanja bila vsako leto.

TONI GOMZI

MALA POLANA

Mladi delovni

Potem ko so mladi v Mali Polani ustanovili samostojno osnovno organizacijo ZSMS, so sprejeli tudi obširen delovni program. Čeprav je Mala Polana „razčlenjena“ na dva zaselka, Bukovje in Mačkovec, so mladi v okviru mladinske organizacije le našli skupen jezik. Na zadnjem mladinskem sestanku, ko so pregledovali lansko delo, so med drugim ugotovili, da so organizirali osem delovnih akcij, pri čemer so porabili 1.800 delovnih ur. OO ZSMS Mala Polana je, kot so poudarili na sestanku, pripravljena sodelovati v izrednih razmerah. Tako so pripravili idejni načrt razmer v akciji NNNP 80/81 in imenovali dva kurirja. Omenimo še to, da so mladi v lanskem letu pomagali pri pobiranju denarja za prizadete občane ter sodelovali pri zadnjih volitvah, kjer so pripravili in okrasili volišče. Na področju družbenopolitičnega delovanja so se udeležili občinskega tekmovanja „TITO—REVOLUCIJA—MIR“. Pripravili so zelo uspelo predavanje o delu in življenju Edvarda Kardelja. Na oglasni deski v stari osnovni šoli, kjer so si uredili svoje prostore, pa so pripravili slikovno razstavo o delu tovariša Tita.

Delegat s področja kmetijstva je mladim na sestanku dal zanimiv predlog, da bi KZ Hotiza-Polana zaprosili za eno zemljišče (njivo), in jo pod njenim nadzorstvom obdelovali. Na njivi bi pridelovali sladkorno peso. V letošnjem letu pa pripravljajo tudi vrsto športnih srečanj.

J. Žerdin

TURNIŠČE

Novi delavci

V Planiki v Turnišču so v minulih letih močno povečali rast zaposlenosti in samo v lanskem letu zaposlili kar 75 delavcev. Letos jih bodo zaposlili še 12. Kmalu bo torej delalo v Planiki v Turnišču 620 ljudi.

S. P.

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE SR SLOVENIJE

objavlja prosta sezonska dela in naloge za določen čas v počitniških domovih UMAG, SAVUDRIJA in DEBELI RTIC:

1. vodja kuhinje

— vodi delo v kuhinji, kuha in skrbi za kvaliteto hrane ter sodeluje pripravi jedilnikov

2. skladiščnika živil

— vodi skladišče živil

3. skladiščnika inventarja

— vodi skladišče inventarja

4. ekonoma — šoferja

— skrbi za nabavo živil in pomaga pri drugih delih

5. finančnega manipulanta

— receptorja

— vodi evidenco o izdanih blokih za prehrano, sodeluje z vodstvom glede zasedenosti kapacitet, vodi pomožno blagajno

6. kuhinjske pomočnice

— pomaga pri pripravi, kuhanju, delitvi hrane in pomivanju posode

7. točajke

— prodaja pijačo in vodi obračun opravljenega prometa

8. servirke

— servira hrano gostom in pomaga pri pripravi hrane v kuhinji

9. perice

— pere in lika perilo

10. delavca — vzdrževalca

— opravlja razna vzdrževalna dela

11. snažilke

— pospravlja in čisti skupne prostore, sanitarije ter pomaga pri drugih pomožnih delih

Poleg splošnih pogojev, ki jih morajo kandidati izpolnjevati po zakonu o delovnih razmerjih se zahteva, da izpolnjujejo še pogoje 84. člena zakona o notranjih zadevah (da niso v kazenskem postopku, da niso bili obsojeni za kakršnokoli kaznivo dejanje iz nečastnih nagibov).

Pismene ponudbe z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh od objave republiškega sekretariatu za notranje zadeve SR Slovenije, upravi za organizacijo in kadre, Ljubljana, Kidričeva 2, telefon št. 327-290.

TROPOVCI

Razgibati delo

Mladi iz Tropovec so izvedli programsko-vo-lilno konferenco, na katero so povabili tudi predstavnike krajevne skupnosti in občinske konference ZSMS iz Murske Sobote. Po podanih poročilih je razpravljal sekretar murskosoboške občinske konference Ivan Smodiš, ki je poudarjal, da v njihovem okolju še ni zaživel idejno-politično delo. Prav tako pa so samokritično razpravljali o okrepitev sodelovanja z drugimi družbeno-političnimi organizacijami v krajevni skupnosti.

Novo predsednico Danico Gašpar, dijakinja zdravstvene šole, smo povprašali o dosedanjem delu in nadaljnjih prizadevanjih: „V minulem mandatnem obdobju smo organizirali več delovnih akcij, zbirali odpadni material in bili aktivni na športnem področju. V program pa bomo vnesli tudi več družbenopolitičnega dela, zato bomo zdaj pripravljali razna predavanja, predvsem v zvezi z akcijo NNNP.“

M. SKLEDAR

LENART

Razstavlja Kondrad Krajnc

V prostorih TOZD PIK Lenart razstavlja svoja likovna dela slikar samorastnik Kondrad Krajnc. Tokrat je izbral najboljše eksponate iz slikarskih kolonij, ki so vsako leto v Zavrhu v lenarški občini.

Kondrad Kranjc se je rodil 26. maja 1944. Ker ni imel možnosti za slikarski študij, se je izučil za avtokleparja, ob tem pa je pogosto prijel čopič, vodene barvice in risalni papir. Po uspehih je delo nadaljeval in svoje slikarsko veselje prenašal na platno. Pred več kot petimi leti je pričel slikati poleg portretov in tihožitij še pokrajine.

Razstava v delovni organizaciji PIK TOZD v Lenartu bo odprta do 28. februarja. Janez Lorber

VEŠČICA

Preslaba napetost

V tej vasi, ki sodi v krajevno skupnost Černe-lavci, negodujejo zaradi slabe električne napetosti. Ta je namreč zaradi številnih gospodinskih aparatov in gospodarskih strojev izredno slaba. To je najbolj opazno ob zimskih večerih, ko vaščani večkrat zaradi slabe električne napetosti ne morejo gledati televizije, da o pralnih strojih ne govorimo. Pristojni bodo morali proučiti možnosti in kar najhitreje pristopiti h gradnji novega ali dodatnega transformatorja.

Otok

Železnica in gospodarstvo

v skupno prid

Kolikokrat je bilo že poudarjeno, da bo potrebno večje sodelovanje železniškega gospodarstva s cestnimi prevozniki, špedicijo in ostalimi uporabniki njegovih storitev. Predvsem pa je nakazana potreba po bolj usklajenem sodelovanju med posameznimi železniško-transportnimi organizacijami. Dosedanje sodelovanje med njimi namreč ni bilo najboljše, posledice pa so se kazale zlasti v premalo premišljenem izkoriščanju zmogljivosti. Ne moremo sicer reči, da družbenopolitične skupnosti doslej niso posvečale skrbi železniškemu gospodarstvu, toda temu družbena pomoč ni potrebna samo pri pokrivanju izgub, temveč tudi pri zagotavljanju ustreznega mesta železnice na transportnem tržišču in pri zagotavljanju boljših možnosti za gospodarjenje. Vsaj takšnih, v kakršnih poslujejo drugi prevozniki. Podpora širše družbene skupnosti najbolj pričakujejo pri posodabljanju železnice, ki je ne morejo izvesti sami. To je skupna naloga železničarjev in uporabnikov njihovih storitev.

TOVORNI PROMET NIŽJI CELO ZA 20 ODSOTKOV

Tega dejstva se še posebej zavedajo tudi na območju temeljne skupnosti za železniški in luški promet prometnega središča Murska Sobota, ki zajema poleg vseh štirih pomurskih občin še občini Ptuj in Ormož. Tako za lansko leto med drugim ugotavljajo, da se je tovorni promet zmanjšal za okrog 20 odstotkov, če primerjamo podatke z letom poprej. Tovorni promet se je namreč začel dvigati od leta 1977 in je dosegel višek leta 1979, ko so po železnici prevozili kar 121432 ton raznega blaga, lansko leto pa je ta promet upadel celo na 97005 ton.

„Ko smo zadevo podrobneje analizirali, smo ugotovili, da je tovorni promet v letu 1979 izstopal zaradi številnih pošiljk najrazličnejše pomoči prizadetim območjem Pomurja po toči. Lanskoletni občutni padec pa je nastal zaradi izredno močne konkurence cestno transportnih organizacij. Marsikdaj dobavitelji izsiljujejo prevoz blaga po cestah, čeprav je v zvezni resoluciji jasno zapisano o nujnosti delitve dela med železnico in cestno-transportnimi delovnimi organizacijami. Danes ugotavljamo, da se resolucija v mnogem ne izvaja, zato imamo primer, da se celo gnojila in cement prevažajo po cesti, namesto po železnici“, pojasnjuje Matija Šerak, šef organizacijske enote transportno-komercialnih poslov na železniški progi v Murski Soboti, poudarja, da je sodelovanje med železnico in gospodarstvom neizogibna potreba.

Ob tem bode v oči podatek, da se je zmanjšalo tudi število vagonov, s katerimi prevažajo žito in žitne proizvode. In sicer od 1021 vagonov leta 1974 pa do 1236 vagonov v letu 1979, medtem ko lansko leto beležijo le 561 vagonov, natovorjenih z žitom in žitnimi proizvodi. Podobna situacija je tudi z umetnimi gnojili, kjer je prav tako občuten padec prometa, saj so lani imeli samo 393 vagonov, s katerimi so prevažali umetna gnojila, pred dvema letoma pa jih je bilo še 561. V tem obdobju pa se je količina cementa celo za dvakrat zmanjšala (leta 1978 so prevezli 23190 ton, leta 1980 pa komajda 11391 ton). To so nekateri glavni razlogi, da se je v toliki meri zmanjšal tovorni promet na železniških tirih v Pomurju.

Medtem pa je potniški promet ostal skorajda v enakem obsegu, pri čemer se je zlasti obnesel t. im. zeleni vlak in

posebni potniški vlak do Ljubljane, ki je bil večinoma polno zaseden. Mesečno prevozi okrog tri tisoč potnikov.

POSODABLJANJE IN INDUSTRIJSKI TIRI

Navzlic naštetim problemom pa v železniškem gospodarstvu ne držijo križem rok, ampak snujejo nove investicije v tem srednjeročnem obdobju. Tako so že v začetku lanskega leta pripravili načrt razvojnih možnosti, ki so ga obravnavali v vseh šestih občinah. Tako so sklicali predstavnike uporabnikov, to je temeljnih in drugih

NUJNOST DOGOVORA MED ŽELEZNICO IN UPORABNIKI — Matija Šerak, šef organizacijske enote transportno-komercialnih poslov na železniški progi v Murski Soboti, poudarja, da je sodelovanje med železnico in gospodarstvom neizogibna potreba.

organizacij združenega dela, in skupno izoblikovali določena stališča. Organizacije združenega dela so se strinjale s predvidenim razvojem železniškega gospodarstva v srednjeročnem obdobju 1981-1985, zataknilo pa se je, ko je prišlo na dnevni red zagotavljanje finančnih sredstev, ker so predvideli višjo stopnjo povečanja, kar bi navsezadnje omogočalo hitrejšo posodobitev železniškega prometa.

Podrobnejši načrt za območje pomurskih občin daje v ospredje modernizacijo železniške proge Pragersko-Središče in sovlaganje sredstev v gradnjo industrijskih tirov. Hkrati pa predvidevajo, da bo v tem obdobju narejena tudi vsa potrebna dokumentacija za progo Ormož—Murska Sobota—Srebrni breg. S posodobitvijo proge od Ormoža do Murske Sobotice bi dosegli hitrost vlakov 80 kilometrov na uro in osni pritisk 20 ton. Kljub temu, če ne bo prišlo do gradnje proge do Srebrnega brega v tem srednjeročnem obdobju, bo dana prednost moderniziranju proge do Ormoža.

Vzrok je v tem, da še ni podpisan meddržavni dogovor med SFR Jugoslavijo in Madžarsko.

Zlasti pa bodo v izgradnjo industrijskih tirov pritegnili uporabnike železniških storitev, da bi lahko uresnili predvideni načrt. Tako bi naj zgradili industrijski tir v severno industrijsko cono Murske Sobotice, kjer bodo javna skladišča. Tam bo postavljena glavna tovarna postaja, medtem ko ostane potniška postaja na istem mestu kot doslej. Ta investicija bo stala približno 50 milijonov dinarjev. V Beltincih bo speljan industrijski tir k novim industrijskim obratom Konstruktor—Pomurja, kar bo veljalo okrog 20 milijonov dinarjev. 40 odstotkov sredstev zagotovi investitor, prav toliko samoupravna interesna skupnost, in sicer v obliki kredita, 20 odstotkov denarja pa železnica sama. V Beltincih je predviden še en industrijski tir za veletrgovino Potrošnik, vendar za zdaj še ni opredeljeno, kje bo stalo središče za prodajo kuriva: ali v Beltincih ali v Puconcih. Tu gre za 15 milijonov dinarjev sredstev, ki jih bo potrebno vložiti.

V Ljutomeru načrtujejo industrijski tir za Emono, ki se bo ga lahko posluževala tudi tovarna Krka, iz Gornje Radgone pa bodo preselili dosedanje železniško postajo v Mele, kamor bo preseljena tudi železniška postaja iz Radenec. Hkrati pa bo Radenska sofinancirala industrijski tir v Kardeljevem, prav sedaj pa tečejo zaključni pogovori za sofinanciranje železniškega tira Radenske v Osijeku. Kot računajo, bodo po tem sistemu financirali tudi industrijski tir v Lendavi.

Razen tega pa gre še za posodobitev potniškega prometa, kar je skupnega pomena, in nakup tovornih vozov in lokomotiv. Precej sredstev, pa bodo vložili tudi v pogodbeno progo Ljutomer—Gornja Radgona, kjer naj bi postopoma stekel tudi potniški promet.

ZA ZDAJ 78 ODSOTKOV PODPISNIKOV

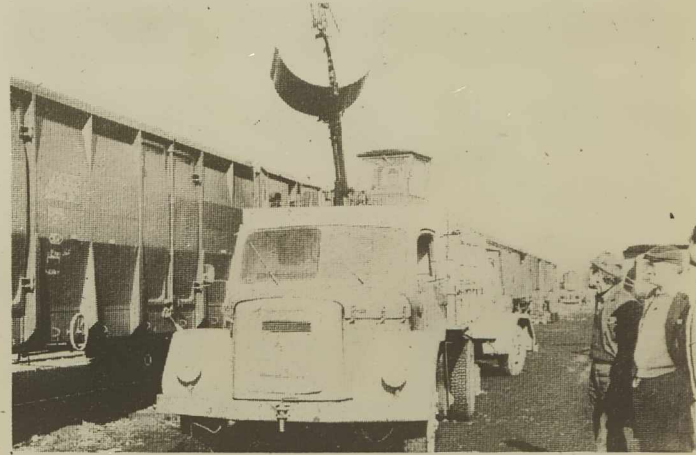
Na ta način bodo skupno za industrijske tise namenili 351,2 milijona dinarjev, za progo Ormož—Murska Sobota 180 milijonov, 300 milijonov za progo Pragersko—Središče, 150 milijonov dinarjev pa za progo Ljutomer—Gornja Radgona, ki je zaenkrat še pogodbenega značaja, kmalu pa bi naj dobila status javne proge.

In kako je s podpisovanjem samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti za železniški in luški promet za obdobje 1981—1985? To akcijo bodo nadaljevali še v tem mesecu, kajti v prvi polovici marca bo skupščina te interesne skupnosti. Za zdaj je najboljša situacija v radgonski občini, kjer je omenjeni sporazum podpisalo vseh 40 temeljnih organizacij združenega dela, najslabše pa v občini Ptuj, kjer je doslej od 79 le 52 tozgov podpisalo ta dokument. V Murski Soboti pa je od 79 podpisalo sporazum 58 organizacij združenega dela, medtem ko jih je 15 celo odklonilo. Na celotnem področju pa je že

okrog 78 odstotkov podpisnikov podprlo omenjeni dokument, zato računajo, da se bo ta odstotek še dvignil. Mnogo slabše pa je glede samoupravnega sporazuma za luški promet, ki ga je na našem območju odklonilo kar 50 temeljnih organizacij združenega dela.

Kot se je izkazalo, so premajhnemu odzivu botrovali predvsem nesporazumi glede vprašanja vračanja sredstev. V železniškem gospodarstvu pa so zelo zainteresirani, da bi bil ta sporazum sprejet, saj je od nje ga močno odvisen tudi nadaljnji razvoj železnice.

Pripravil: M. Jerše

UPADANJE TOVORNEGA PROMETA — Podatki o prevoženem blagu po železniških tirih so še posebej zaskrbljujoči, saj je samo v zadnjih dveh letih tovorni promet upadel celo za 20 odstotkov. Tekst in foto: M. Jerše

Uradne ure v ponedeljek, sredo in petek

Izvršni svet skupščine občine Lendava je sprejel odredbo o razporeditvi delovnega časa in uradnih ur upravnih organov in služb občine za letošnje leto. Za občane lendavske občine je zlasti pomembno, kdaj so uradne ure za poslovanje upravnih organov z delovnimi ljudmi in občani, organizacijami združenega dela in drugimi samoupravnimi organi. Izvršni svet je določil, da so uradne ure za občane in delovne ljudi v zimskem času v ponedeljek in petek od 7.30 ure do 14.30 ob sredah pa od 7.30 ure

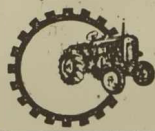
do 16.30. V letnem delovnem času pa bodo uradne ure v ponedeljek in petek od 6.30 ure do 13.30 in ob sredah od 6.30 do 15.30. Upravni organi imajo organizirano skupno sprejemno pisarno tudi zunaj uradnih ur, v kateri lahko delovni ljudje in občani dobijo pojasnila in napotke, ki so potrebni za uveljavljanje njihovih pravic in obveznosti ter strokovno pomoč pri sestavljanju in sprejemanju vlog. Delovni čas in uradne ure strokovnih služb SIS, krajevnih skupnosti, OZD, ki opravljajo PTT promet in bančne storitve, se

morajo uskladiti z uradnimi urami upravnih organov. Tako torej pravi odredba in upati je, da tako tudi bo, upati namreč, zakaj v pretežni knjigi ob sprejemni pisarni je nek občan zapisal, da je dobil vabilo, naj se oglasi uslužbencu, tega pa tisti dan ni bilo. Prav bi torej bilo, da bi bilo čim manj takšnih spodrslijajev, da bi lahko delovni ljudje in občani čim prej opravili svoje zadeve in s tem izgubljali kar najmanj časa, ki je dandanes v času stabilizacije še prav posebej dragocen.

Jani D.

ARCOMURKA

DELOVNA ORGANIZACIJA

AGROSERVIS, p. o.
Murska Sobota

Delovne organizacije in občane obveščamo, da smo z začetkom letošnjega leta postali pooblaščen

SERVIS ZA VOZILA IZ PROGRAMA „TAM“ MARIBOR

Upamo, da vam bomo v naših sodobno preurejenih prostorih s tem prihranili veliko časa, porabljenega za vožnje v oddaljene servise ter da vam bomo nudili mnogo večjo kvaliteto storitve in boljso založenost rezervnih delov, katere bo moč kupiti tudi brez obveze vzdržanje.

Nadalje sporočamo, da

PRODAJAMO VSA VOZILA IZ PROGRAMA ZASTAVA

Posebej bi vas radi opozorili o možnosti hitrega in kreditno ugodnega nakupa TOVORNIH (klasičnih in specialnih) VOZIL nosilnosti od 1,5 do 5 ton.

Pogoje nakupa in ostale informacije nudi »AGROSERVIS« Murska Sobota, Kroška 58, tel.: 21-630/06

Zimsko snovanje strehovske bodočnosti

V zgodovini naših krajev je za vas Strehovci zapisano, da je naselbina s karakterističnimi etnografsko zanimivimi zidanicami, ki so tudi kompleksen narodnoosvobodilni spomenik, saj je v njih bila vrsta sestankov aktivistov, v Trajberjevi kleti pa je bil od 18. do 22. decembra 1944 prvi sestanek aktivistov OF PREKMURJA. Vas in gorice, oboje je bilo prežeto z bojem za svobodo, vas in gorice sta ponudila zavetje ljudem, ki so bili boj za svobodo, kratka, partizanska vas, ki je zapisana v zgodovino.

Kakšna je osebnost izkaznica te male vasi ob glavni cesti Lendava—M. Sobota. Teritorialno spada v krajevno skupnost Dobrovnik, tja po učenost prihajajo tudi vaški otroci, ki tako kot v drugih krajih kaj radi zapuščajo zemljo in odhajajo v druge kraje za boljšim kruhom. 361 prebivalcev šteje vas, je torej med srednje velikimi v lendavski občini, prebivalci pa so večinoma navezani na

zemljo, ki jim daje osnovni vir dohodka. 40 Strehovčanov pa se vsak dan vozi na delo ali v Lendavo ali v M. Soboto, zdomcev pa je bore malo, nikoli jih ni bilo veliko. Strehovci so bili nekoč znani tudi po lončarski obrti, po njej so sloveli tudi v drugih občinah, danes pa lončarjev ni več, ostale so le zgodbe o njih, zgodbe o trdi skorjici kruha, ki so si ga s svojim delom prislužili lončarji.

„Današnji utrip vasi je drugačen, a težav tudi danes ne manjka,“ pravi Ivan Varga, delegat zbora krajevnih skupnosti občinske skupščine Lendava, s katerim sem poklepetal o vasi in njeni bodočnosti. Zima je čas, ko so na vrsti snovanja o akcijah in delu, to delajo tudi Strehovčani. Pred leti so si zgradili vodovod, v trgovino hodijo v bližnji Dobrovnik ali Bogojno, v vasi se pač ne izplača imeti trgovine, je premajhna. Strehovske gorice, ta rezervat 24. „karatne“ šmarice, spreminjajo svojo podobo, zemlja daje vedno več žlahtne kapljice, šmarico spodrivata laški rizling in šipon, vse več pa je tudi lepih vinskih kleti, nekaj s slamo kritih pa bo ostalo za mlade rodove, da jih bodo spominjale na minule čase.

Trajberjeva klet pa bo trajen spomenik naše novejši zgodovine, ob njej se bodo tako kot sedaj vsako leto zbirali mladi in tako ohranjali tradicijo NOB.

„Vaščani se te dni odločajo za razvoj v prihodnjih petih letih,“ pravi Ivan Varga, „predvsem pa bi želeli asfaltirati vse vaške ulice, teh pa je dobre 3 kilometre.“ Sprejeli bodo krajevni samoprispevek, saj brez njega ne bi bili kos tej pomembni nalogi.

Čaka jih še popravilo mostov pa še stotero drobnih opravil. Da so pripravljene prispevati svoj delež k razvoju vasi in občine ter regije so pokazali pred nedavnim na referendumu o zdravstvu in šolstvu, saj je bilo za uvedbo samoprispevka kar 90,8 odstotka volivcev, to pa je uspeh, ki se uvršča med najboljše v lendavski občini. Mladi bodo našli veliko razvedrila tudi v bodočem kulturnem domu v Dobrovniku, starejši pa bi radi, da bi bile trgovine bolj založene, predvsem pa to, da bi bile cene kmetijskih proizvodov stabilne in ne kot sedaj. Sploh pa ne razumejo tega, da se na drugi strani Mure pitana goveda prodajajo za veliko višje cene kot na tej strani. Kmet pa je pač takšen, da si najde ugodnejšega kupca,

čeprav ve, da bi moral pomagati tudi svoji zadrugi, na katero je močno navezan.

Strehovci se čedalje bolj razvijajo tudi ob glavni cesti, ob njej je vedno več novih stanovanjskih hiš, ki jih prej ni bilo. Ker ležijo nekako na sredi med Lendavo in M. Soboto, pa bodo kot doslej hodili po opravkih in nakupih tja, kjer bodo ceneje in hitreje dobili blago, ki ga potrebujejo. V družbenem planu lendavske občine spadajo strehovske gorice med varstvena območja za rekreacijo, bližina bukovniškega jezera pa bo v gorice pritegnila marsikaterega turista, če bo le dobil dobro kapljico in prigrizek. Tega pa zaradi obnove vinogradov ne bo manjkalo.

Jani D.

Ob glavni cesti Lendava—Murska Sobota leži ob obronkih strehovskih gorcih vas Strehovci. Čeprav nekoliko odmaknjena od ceste, pa se v zadnjem času vse bolj širi tudi ob njej.

Znana Trajberjeva klet je vsakoletno shajališče mladih, ki spoznavajo zgodovino. Predstavniki organizacije ZB jim ob takih prilikah spregovorijo o preteklosti, ko so se v njej sestajali aktivisti OF Prekmurja.

PRED DEVEDESETIMI LETI

(Brskanje po Slovenskem gospodarju, letniki 1890-1-2-3)

Slovenski gospodar, tednik za podeželje, je izhajal v Mariboru od 16. januarja 1867 do 2. aprila 1941. Izdajalec in urednik dr. Matija Prelog, znani pobudnik taborskega gibanja na Slovenskem, ga je leta 1871 prodal Katoliškemu tiskarskemu društvu. List je bil pisan in urejevan v konservativnem duhu.

xxx

Maja 1890 neki dopisnik iz Veržeja v dveh zaporednih številkah graja verženske gasilce, predvsem »hopmana«, zaradi nemškega poveljevanja. Piše tudi, da se pripravljajo na ustanovitev bralnega društva.

xxx

Gradnja železnice od Radgone proti Ljutomeru dobro napreduje. Vlak vozi že skoraj do Radenec. Toda tu in tam poredneži nastavljajo na tračnice debelo kamenje...

xxx

Dopisnik »Primurski« piše, da so decembra 1890 ustanovili na Cvenu bralno društvo, neki Malonedelčan pa se hujuje, ker ljudje odnašajo iz »bralne sobe« časopise domov, sicer pa je v bralnem društvu, ki deluje že štiri leta, vse v najboljšem redu.

Maja 1890 je zborovalo okoslavsko sadjarsko društvo, ki je štel preko 120 članov.

xxx

Železniško progo Radgona—Ljutomer so svečano odprli 15. oktobra 1890. »Na Terezijino ob pol dvanajstih je v Ljutomer pripeljal prvi vlak... Na lepo okrašenem kolodvoru je vlak pričakala nepregledna množica ljudi. Ver-

ženski strelci in ognjegasci v polni paradi in banderij kmetijskih fantov v narodni noši na konjih.«

xxx

Bralno društvo v starodavnem trgu Vržeja na ogerski meji — to je naslov daljšega sestavka na prvi strani 10. septembra 1891. ... ter smo obhajali otvorjenje v nedeljo 16. avgusta t. l. ... Kljub slabemu vremenu se je zbralo mnogo gospode in preprostih narodnjakov iz Ljutomeru, sv. Križa, Cvena, Kapele in drugih vasi. ... Lovro Janžekovič je bil izvoljen za predsednika bralnega društva, »tržan« Franc Gaberc podpredsednikom, Josip Osterc zastopnik »Slavije« (zavarovalna družba) tajnikom, mladenič Alojz Sterniša denarničarjem, tržan Ivan Kralj in Alojz Osterc, predstojnik v Bunčanih, odbornikom. ... Na svečanosti so igrali cvenski tamburaši. »Gospodje ljutomerski in drugi so nam mnogo dobrih in koristnih besedi polagali na naša srca. ... Sele pozno v noč smo se razšli. Slišalo se je govorjenje med starejšimi ljudmi, da enakega veselja ne pomnijo v našem trgu.«

xxx

Dopisnik s Kapele piše februarja 1891, da se tudi tam pripravljajo na ustanovitev bralnega društva.

xxx

»Snega imamo 65 cm, Mura je zamrznjena«, piše dopisnik iz Veržeja. Potem pa piše, da je ob letošnjem štetju bilo v Veržeju 634 prebivalcev, med temi »dva« Nemca. »Za nekoliko duš se je našelo manj kot pred desetim leti. Istotako je bilo pri predzadnjem štetju« (J. Osterc).

xxx

Kapela: »V nedeljo 30. avgusta se je odprlo naše bralno društvo.

xxx

(22. 10.) »Do sedaj je trtna uš uradno konstatirana v občinah Hermanci, Brebrovnik in Veličane v ormoškem okraju, vendar tako blizu ljutomerskega okraja, da je tudi za gorice v tem okraju največja nevarščina.«

xxx

10. januarja je bralno društvo v Veržeju uprizorilo veselo igro »Svoji k svojim«. Glavno vlogo je igral Franc

Tiplič, vseučiliščnik iz Gradca. »Tudi je druge učil za nastop.« (Tiplič je bil kasneje zdravnik pri Lenartu. Lojz Kraigher ga je opisal v svojem romanu Kontrolor Skrobar op. J. M.)

xxx

IZ VERŽEJA — »Vendar enkrat so prišli požarniki naši na prvo pot pravice in resnice s tem, da so si letos izvolili narodnega poveljnika. ... Upamo tudi, da se bodo ognjeburci naši bolje kakor doslej vadili z orodjem, a ne samo gasili grla.«

xxx

»Ti nesrečni 'feuerber'! Dolgo časa si nam temnil naše ime in črnil naš rodoljubni značaj med drugimi Slovenci. (iz Veržeja).

xxx

V Bučecovcih je v nedeljo 15. maja ob dveh popoldne začel goreti skedenj pri Safarču. Požar se je razširil in uničil šestim posestnikom hiše in gospodarska poslopja. Prvi so prihitieli na pomoč gasilci iz Veržeja, čeprav so imeli do požarišča uro daleč.

xxx

Glavno ravnateljstvo Južne železnice je gospoda Janeža Kürbusa, gostilničarja pri slonu v Gor. Radgoni prosilo, da bi prodajal železniške vozovnice.

xxx

VERŽEJ — Naša požarna bramba je dobila 3. julija 1892 novo sesalno brizgalno, da se ne bo več treba dreti: »Boser, boser!« (vodo, vodo, v polomljeni nemščini op. J. M.). Dopisnik tudi piše, kako so se ljudje od srca nasmejali, ker gasilci niso znali pri prvi vaji pravilno ravnati z »moderno« brizgalno (prejšnje brizgalne so bile takšne, da so morali ljudje nositi vodo: brizgalna je potem vodo potiskala v cev, ni pa je tudi sesala iz studenca).

Jurjevsko (Videm ob Ščavnici) bralno društvo je priredilo med počitnicami veselico. Uprizorili so šaloigro »Dobro jutro«. Imeli pa so na programu tudi govor, katerega pa c. k. okrajni glavar grof Attems v Ljutomeru ni dovolil, »ker bralno društvo zadržaja tega govora visokorodnemu gospodu grofu Attemsu ni prej v odobrenje poslalo.« Dopisnik se potem hujuje, češ, kakšna je to ustavna doba in svoboda govora.

xxx

CVEN — tu so ustanovili gasilsko društvo. Leta 1892 so jih ustanovili tudi pri sv. Križu (Križevci), Lokavcih, Ključarovcih in v Pristavi.

xxx

Ljutomerska čitalnica je priredila izlet k našemu narodnostnemu gostilničarju Marku Vaupotiču v Noršinci. »S slovenskimi zastavami olepšani vrt je čakal izletnike, katerih je prišlo nad sto... Mi Babincarje in Noršincarje bomo znebrali branili svojo narodnost.« — tako so rekli na tej priležitvi kmetje, ki so se pridružili ljutomerskim izletnikom — pravi dopisnik.

xxx

Neki popotnik je v eni od števil Slovenkega gospodarja leta 1893 hudo ošvrknil Ljutomerčane zaradi tega, ker jih ima večina nemške napise. Slovenske napise table imata sedlarja Moro in Karba, urar Cagran, trgovca Repič in Vrščič, trgovec in gostilničar Sršen, klobučar Robek »Prodaja melje iz ljutomerskega parnega mlina,« vrvar Babnik, gostilničar Vaupotič ter gostilničar in restavrat na železniški postaji Serec.

Nemške napise pa imajo čevljarji Arnosch, Filipič in Mikoscheg, peki Malg, Thurman in Novak, sedlar Schmautz, klobučar Wicher, vrvar Hendja, klepar Waser, trgovec z železnino Huber, medicar Thurmman, usnjarna Novak, izdelovalac oblek Novak, knjigovez Dubois, kovač Pučko ter gostilničarji Semlitsch, Schneider, Stefling, Herzog, Hönigmann, Schramel in Sideritsch (iz tega se vidi, da je bilo leta 1893 v Ljutomeru kar deset gostilni). V Veržeju pa priporoča »popotnik« slovensko gostilno Marije Gajsar. Že čez nekaj tednov po tem »potopisu« se na uredništvo pritoži ljutomerski gostilničar Schreiner in pravi, da je narodnjak in ne nemčur, da pa streže pijačo — razumljivo — obojim.

Juš MAKOVEC

stare koprive najbolj pečejo

„Nestrni lücki človek, kerega je veter gda zanesa v naše lepe gorice okoli blaženega Lotmerka, je že na tihem no tudi glasno premišljava, kak je k samemu šmentu to, ka jemi lotmersko vino tak nezarensko hitro no jako naškodilo. Tak se je godilo tudi tistemu drugemu gospodu s Trsta, ker je pred leti enok padna tan gori na blatnen Slamjaki fčista na vrhi ne met tolovaže, pač pa met pošteno scimentirane lotmerske pifce. Vino je jemi dišalo, ven je blo tak gladko no malo kislasto pa nič trpkok, tak kak vino tan okoli Trsta — ho, ho! Zato je jemi teklo po dugen, sühen guti kak žegnano olje. Hrenja se je gos-pot, ka takše slatke no slabe čučše ne nigdar ne je pija, pa ka je vajej dosta močnejšega vina — ho, ho! „Braci veseli fsi“ so se jemi smijali no so jega začeli met vse felé napitnicami prač po domačjem nalévat. Pol težaka so meli ž jin dela, samo nazadjo ga je meja za tri dobre kopače, samega sebe je vika no še celo récan je predga.

Fčista mehkega so jega zmantrani pajdaši v lepen sprevodi spravili f postelo, drugi den pa je jega ven-cerl odégna po najbolje mastnen blati na štačion. Pisa nan je še karto z Lüblane, ka jemi še zmiron v glavi šumi...“

Tak pa se je v svojem pismi Prleški hujdkči (Ljudski glas, 12. junija 1952) razpisa kompanjon vujeca Baláža Hongopaj.

Na, zdaj smo se še mi malo po „prišleken náčfili“!

Sicer pa vabimo, da bi se nam tudi danes začeli kaj oglašati vujeci Baláži, Hongopaji in podobni „kalibri“, saj smo prepričani, da bi se jih med vami kar „prečk“ našlo.

„Zato pa, či češ po lotmeržani biti zdrav, cukaj jega pomalen no s pámetjoj. Pa na dobre gantnare ti jega položi! Leško je to klobasa, duga kak žrt, falat prpranoga ali povojenoga gujdeka, pohani picek, mastna goska ali reca, či druga nega, celi puran — samo retka župa ne sme biti!“ To velja še „gneje“ dni!

-hrž-

„Zdravnik” za stroje

Kmetje z Ravenskega so večkrat potožili, češ da jim nima kdo popraviti kmetijskih strojev. V mislih so imeli potrebo po mehaniku v kateri od večjih vasi. Želeli so si strojkovnjaka, ki bi lahko takoj interveniral, na primer v času žetve s kombajnom, ko se stroji radi pokvarijo, čas za spraviopaje zelokratek. Rabili bi človeka, ki za svoje storitve ne bi preveč računal. Radi bi imeli popraviljalca kmetijske mehanizacije, ki bi usposobil tudi starejše traktorje denimo steyer, deutz, ferguson...

Franc Zakoč se je izučil za mehanika. Kmetijsko mehanizacijo je popraviljal v Avstriji, nato pa na Agroservisu v Murski Soboti. Delal je pretežno na tako imenovanih »generalkah« in zato srce traktorja (motor) dobro pozna. Pa ne le te štirikolesnike, ampak tudi kombajne, motorne kosilnice in druge kmetijske stroje. Pred letom je v podjetju vzel delavsko knjižico in se odločil za obrt. Postal je torej mehanik za kmetijske stroje. V Odrancih, nedaleč od Domitove gostilne, si je uredil manjšo delavnico in začel »zdraviti« kmetijske stroje.

»Kako gre posel?«

»Še kar! Dela mi ne manjka, pa tudi zaslužim več kot pa prej, ko sem bil zaposlen v Murski Soboti. Seveda zdaj tudi več delam. Stalno, torej ne le v okviru rednega delovnega časa, sem pripravljen priskočiti na pomoč našim kmetom, če se jim pokvari traktor ali kak drug stroj. V tem zimskem obdobju pa se to pogostokrat zgodi. Razmišljam, da bi zaposlil vajenca, ki bi se naučil popravila dieselskih motorjev, poleg tega pa bi mi seveda pri delu pomagal, saj mi je pomoč potrebna ne le zaradi množice dela, ampak tudi, ker sem sam pri nekaterih opravilih nemočen, recimo pri vstavljanju

motorja, zato so potrebne najmanj štiri roke. Doslej sem si pomagal na ta način, da sem poklical na pomoč katerega od domačih, sosedov ali pa mi je pomagala stranka.«

Vsak začetek je težak, in to velja tudi za Franca Zakoča iz Odranec. Ker pa je še mladenič, čeprav poročen (zet), seveda gre v prihodnost z veliko vedrino. Kmalu potem, ko bo to šolsko leto končano, bo dobil svojega prvega učenca. In če bo posel dober, v kar pa ne dvomi, bo morda zaposlil še kakega delavca.

»Se srečujete tudi s težavami?«

Franc Zakoč iz Odranec, ki popravlja kmetijske stroje.

Foto: Š. S.

Franc Zakoč iz Odranec, ki popravlja kmetijske stroje. Foto: Š. S.

»Seveda jih nekaj imam. Le kdo pa jih nima? Vzemiva rezervne dele. Težko jih dobiš, pa predragi so. Največ sivih las povzročajo človeku tekanja za rezervnimi deli za traktorje ursus, zetor in tudi za domače deutz ne bi mogel reči, da je kaj bolje. Manj težav pa je z nadomestnimi deli za ferguson oziroma traktorje IMT.

Seveda se je treba znati. Še najrajši sem, če nadomestni del prinese stranka sama, kar v večini primerov tudi stori, kajti moj čas je predragocen, da bi ga zapravil s pritiskanjem kljuk zdaj na vratih ene trgovine, pa druge, tretje... Še več bi ga šlo proč, če bi moral delo kupovati v Avstriji, kjer jih sicer dobiš, ampak so preveč dragi.«

Upam, da s tem pisanjem ne delam prevelike reklame mojstru kmetijske mehanizacije v Odrancih, saj to ni potrebno; dela ima več kot dovolj. Volje pa tudi in seveda sposobnosti. Franceva delavnica je velika

pridobitev predvsem za lastnike traktorjev, kombajnov, kosilnic in mnogih drugih kmetijskih strojev, zato so kmetovalci na Ravenskem domačinu hvaležni, saj se jim je s svojo »ordinacijo« zelo približal. Tako pa je tudi prav!

Š. SOBOČAN

Nalezljive črevesne bolezni

„Da bi čimbolj razumeli bistvo in pomembnost nalezljivih črevesnih bolezni moramo vendarle spoznati tudi normalno zgradbo in delovanje prebavnega trakta.

Prebavni trakt ima obliko več metrov dolge različno široke cevi, ki se začne z ustno votlino, se nadaljuje v želodec, dvanajsternik, tanko in debelo črevo in končuje z zapiralno mišico na zadnjiku. Temu so pridruženi še drugi organi: žleze slinavke, trebušna slinavka, jetra in žolčnik. Delovanje posameznih delov je različno, vendar vsi končno delujejo v isti smeri in imajo isto nalogo, ta pa je, da organizmu nenehno zagotavljajo preskrbo z vodo, solmi ter hranljivimi snovmi. Te naloge se uresničujejo s tremi osnovnimi mehanizmi:

— gibanjem hrane skozi prebavni trakt,

— izločanjem prebavnih sokov in

— vsrkavanjem hranljivih snovi, vode in soli.

Hrano in tekočino vnašamo preko ust, kjer se opravi mehanična groba obdelava, nato skozi požiralnik prihaja v želodec, kjer se začne kemična predelava, ki se nadaljuje v dvanajsterniku in tankem črevesju. Tu se obenem izločajo prebavni sokovi trebušne slinavke, črevesja in žolč. Hrana je pod vplivom teh sokov toliko obdelana in razkrojena, da jo kri lahko vsrka. Neprebavljeni in za telo nepotrebni deli hrane gredo v debelo črevo, kjer telo vsrka preostalo tekočino, strjeni ostanki hrane pa se izločajo iz prebavnega trakta kot blato. Ta proces traja okrog 24 do 48 ur.

Sedaj postaja bolj jasno, kako občutljivo je delovanje tako velikega organskega sistema in kako pomembno je, da vsak njegov del opravlja točno določeno nalogo, ter kako pomembna je urav-

novešenost tega delovanja. To ravnoesje lahko porušijo številna bolezenska stanja posameznega organa ali celega sistema.

Sedaj bi opisali veliko skupino teh črevesnih nalezljivih bolezni.

Pod črevesnimi nalezljivimi boleznimi razumemo vse tiste bolezni, pri katerih povzročitelj vstopa v človeka skozi usta, nato prehaja v ostale dele prebavnega trakta ter s svojimi strupi ali razmnoževanjem povzroča vnetje prebavnega trakta, ki se kaže v obliki bolečin v trebuhu (pogosto so to krči), bruhanjem in drisko, bolj redko z vročino.

Najbolj pogosto so izvor infekcije bolniki s tipičnimi znaki driske, manj pogosto pa so to bolniki, ki imajo slabo izražene bolezenske znake (odvajajo samo dva- do trikrat mehkejša blata). Ti bolniki se običajno ne oglašajo pri zdravniku, zato ostanejo neodkriti in bolezen širijo dalje, sami pa se tega ne zavedajo. Tretji pogosti izvor infekcije so klicenosci. Klicenosci so ljudje, ki so preboleli nalezljivo črevesno bolezen, in pri katerih se je vzpostavilo ravnoesje med bolnikom in klico. V tem primeru klica več ne škoduje svojem gostitelju, slednji pa klice ne more popolnoma uničiti. Taki ljudje klice izločajo v svojo okolico, in ko ta klica pride v drugega človeka, nastane bolezen.

Najbolj pogost način prenosa je fekalno—oralni. Kaj to pomeni? Klice se z blatom izločajo v okolico, če pa si oseba po opravljeni potrebi ni oprala rok, lahko prenese klice na hrano, vodo, manj pogosto pa na predmete iz vsakodnevne rabe. Tako klice ponovno prihajajo v usta drugega človeka s tako onesnaženo hrano ali vodo. Zaradi tega se te bolezni imenujejo tudi »bolezni umazanih rok«. Pomembno vlogo pri

prenosu teh bolezni imajo tudi muhe (odvisno od letnega časa).

Te bolezni se torej javljajo tam, kjer ni primerne pitne vode (stranišča in smetišča v bližini vodnjakov, nezaščiteni vodnjaki), kjer ni kanalizacije pa je odlaganje odpadnih snovi in iztrezkov nekontrolirano in nezaščiteno, kjer je slaba splošna in osebna higiena, kjer so močne verske in tradicionalne navade, splošna zaostalost, slaba zdravstvena služba itd., pa so zato te bolezni v teh okolišjih udomačene (endem-ske), število bolnikov in klicenoscev pa je veliko.

Epidemiološka značilnost teh bolezni je, da se javljajo najbolj pogosto v poletnih in jesenskih mesecih, ko ljudje živijo več na prostem in ko je način prehrane spremenjen.

Pri črevesnih nalezljivih boleznih klice škodljivo delujejo na dva načina.

Pri prvem klice pospešeno izločajo v hrano, v kateri so prisotne, svoje strupe. Ko tako hrano zaužijemo, se delovanje strupa pokaže že čez par ur (od 30 minut do 4 ure). Pri drugem pridejo klice v prebavni trakt, tu se določeno čas razmnožujejo, in ko se dovolj namnožijo, povzročajo vnetje črevesja z direktnim delovanjem na črevesno sluznico (običajno od 18 ur naprej). Nekatere od teh klic ostanejo na črevesni sluznici in povzročajo navadno drisko. Druge vdirajo globlje v sluznico in zaradi tega povzročajo večje ali manjše krvavitve, nastane krvava driska. V blatu najdemo obilico sluzi in krvi.

Čez 14 dni bomo podrobneje spregovorili o bolezenskih znakih, poteku in preventivi.

Zvonimir dr. Knafelj spec. infektolog

MIŠKO KRAJEC

strici so mi povedali

»Kredo pa kradeš v šoli.« In svojo oči: »On lahko — čistijo šolo pa krade kredo. Bom povedal učitelju, ko ga bom videl. Ali pa povem kar žandarškam.«

»Ha! Me ne ujamejo. Imam dobre noge,« se pobaham, čeprav me strah pesti, če bi zares povedal žandarjem. Potlej pa rečem stricu, ker sprevidim, da se le prerekamo: »Mi je vseeno, če nečete, da bi vam pomagal. Naš oče so se rešili s tem. Bodo že drugi radi vzeli. Vi pa lahko služite kralju in se bijete za našo deželo in za našo sveto cerkev. Imate dovolj časa, ha!«

Šmrkljavec čondravi, lajškoš, »me začne zmerjati stric, ko se že obračam od njega. «Dovolj časa da imamo, on pa nam bo prodajal pokradeno kredo in iz sene nabrani pizdogriz. In še v rodu smo si. Bi nam lahko lepo ponudil: — Stricje, pomagam vam, da se rešite bojne, ki imate doma drobno dečico. On pa — prokleti kanžor... «

»Kakor hočete,« odvrnem. »Zobstonj ne dam nič. Zbogom.«

»Kam te pa vrag nese!« vzklikne stric in mu jame za rokav. »Nismo rekli, da ne vzamemo. Le več od groša, in to za oboje, ti ne dam. — Majhen si, pa si že tako pokvarjen, svoje strice bi nöril.«

»Za groš dam manjši kos,« pristanem.

»Pa daj manjši kos, kanžor. Kdo bo pa celo kredo žrl, saj dvomim, če bom še ta pezdenc spravil vase. In tisto travo navrži, bom videl, kaj bo boljše.«

»Ker smo si v rodu, vam dam za sedem krajcarjev vsakega malo,« rečem.

»Ampak to ti povem, šmrkljavec ščančavi, čondraš — če ne bo pomagalo in bom moral biti od kraja v bojni, me pa blažena devica Marija vendarle očuva, da se živ vrnem, ti ušesa potrgam, razumeš? Ne bom ti jih rezal, bi premalo bolelo, trgati ti jih bom — počasi... «

Stric Bogdan se je nekako iztrgal spod varuštva svoje žene, majhen ko otrok, vendar čokat. S komolcem me nekako odrine, rekši mi tiho: »Daj vsakega malo, pa hitro, da Bara ne bo videla.« Ker mi moli zeksar k roki, mu dam vsakterega nekoliko več. Je pa že strina pri njem, komaj še utegne vse skriti. Ker ko mu je ujela roko, je že imel prazno, jaz pa denar že tudi spravljen. »Kaj ti je dal?« vpraša najprej moža. Ker pa ne dobi odgovora, se obrne k meni, glasn, kakor je: »Kaj si mu dal, povej.«

Nakar se mož skoraj razjezi nanjo, čeprav to pri njem ni v navadi: »Ne kriči, bodo prišli žandaruške.«

»Ha! Naj le pridejo in naj ga odpeljejo z drugimi vred, lajškoša. Kolikokrat sem mu dala svoje mleko, če Manke ni bilo doma, jaz pa ravno dojila našo Barico pa sta se mi držala vsak za en cecek. Bi se zdaj lahko spomnil pa ti dal

tisto posrano kredo in tisto seno rekši lepo: — Na, stric, pomagajte si, so vaša strina nekda tudi meni pomagali, da zdaj lahko nörim ljudi... «

Vsaj nekaj je imela prav. A kaj — trgovina je pač trgovina. Naš Lojz je preračunal, koliko bova dobila za te stvari. In navsezadnje — nisva jih našla na cesti, da bi zdaj lahko delila, čeprav človek niti tistega ne deli rad med druge. Seman pa sva bila dolžna, da »zbirava« v šoli kredo, posebej pa še ta pizdogriz, da rešujeva ljudi pred bojno. Naj se vsakdo rešuje, kakor ve in zna. Ali pa naj ga blažena devica Marija čuva, da se vrne k svoji ženi in dečici. »Mi bo že Mihal pisal: če ne bo pomagalo — mi boš že prišel v roke!« mi strina še zapreti, ker je očitno zaslučila, da sva s stricem le sklenila kupčijo.

Kar oddahnem si, ko se otresem zadnjega koščka krede in zadnje bilke tega prekletega pizdogriza. Ker žandarji, ki so se ko zanalasč ravno tačas motovili po gostilni, so zdaj prišli ven, da se popeljejo z rekruti. Tam se motovili tudi naš rihtar Kramar, ki so si ga ljudje lani izbrali, čeprav ni bil najbogatejši, je pa nekoliko klenckal na eno nogo, kot pravimo: šepal je.

In že morajo moški sedati na kola. Vidim, kako strina Režnjička svoja moža Mihala vzdigne prek lestve ko kakšen snopič. Revez se sicer brani, krili z rokami, a si ne more pomagati. Za njim pa na kola postavi še njegov črno popleskani kovček z rumenimi črkami: Bogdan Mihaly. Na kola romajo tudi moji strici Picki, s svojimi rumeno zapisanimi črkami na črlenih kovčih: Püczko, poleg pa dvakrat Marko, enkrat pa Istvan Kranyecz — ta je brat našega oč. Ker človek je lahko samo tu, v našem močvirju Stevek, Stevan, po vsej naši širni drželi, ki jo zdaj moramo braniti pa se že od Lendave dalje spremeniš v Istvana, Pišto ali Pišteka. In na kovčkih je še povsod zapisano Nagy Palina. Ker Polana — Poljana je samo tu v našem močvirju doma, po vsej držali pa je to Nagy Palina. Amen.

Zenske zajočejo, ko se kola premaknejo — zdaj niso več okrašena! — s koli pa tudi žandarji. Le naš rihtar ostane med nami, kadi pipo. Jo pa hitro izmakne proti domu, da jih ne bi preveč slišal, sirotek, čeprav sam ni nič več kriv kot mi drugi, da je na svetu bojna, da je noče in noče biti kraj in da nam goltja zdaj že starejše ljudi, z njimi tudi moje strice, ki naj jlt čuva blažena devica Marija. Amen.

V naši ulici je ostal le Zidinski stric

V krstnih knjigah pa tudi uradno — povsod je zapisano Jaklin Jožef. Za nas sosede posebej še za otroke je Stričin

ali pa tudi Zidinski. Toda po vasi ga poznajo pa tudi imenujejo Kelenčev Sraka. Prihaja pač iz rodu Srak, čeprav že tudi tega imena ni več vpisanega v krstnih knjigah. Se je pa priženil na Kelenčev grunt, ki je nekoč najbrž zaobsegal vso to stran ulice, saj se naš sosed na goreno stran, stric Jurko, še zdaj piše Kelenc. Cas in okoliščine pa sta očitno tudi to posest nagrizla in zdrobila, kakor sta to opravila povsod po Poljani.

Ta Stričin ali Zidinski stric je še vedno bogat. Naš sosed stric Jurko, podplatnjek bi ga še vedno ocenil na vrednost nekaj krajcarjev, jaz pa rajši kar na groš. Je pa trd, samosvoji človek. Le govori tako hitro, kakor tega v naši vasi nihče ne zmore. V času, ko mi spregovorimo komaj en stavek, on zmlomota že kar tri. Naš Lojz ga se razume, le ni mu uspelo, da bi ga lahko posnemal.

Bojna se nadaljuje, on pa nima nikakih skrbi, da bi ga vpoklicali, četudi bi nam še trša predla. Ko sem ga vprašal, zakaj njega ne potrebujejo v vojski, ki je vendar še močan — kar je res — si me je po svoji navadi najprej ogledal, nato pa se zasmejal rekši mi: »Kralji in cesarji, ki so to bojno začnoli, že dobro vedo, kdo je še tako nor, da se bje zanje. Kelenčev Sraka se že ne bo. Mi ni nihče nič kriv, jaz pa drugim tudi ne. Če kralj potrebuje hlapce, da mu bodo orali zemljo — če je seveda kaj ima — naj si najame mlade béroše, jaz imam dela dovolj doma. Se bodo tisti, ki so v bojni, že naveličali, da bi se kar naprej bili za prazen drek. Zmagati pa itak nemremo več, če v treh letih nismo nič opravili. In zmanjkalo nam bo vsega: zvonove so nam že pobrali, tobaka ni, sladkorja ni. Za močnik pa se dolgo ne bo nihče bil. Topov pa tudi ne bomo mogli delati iz filovskih loncev, ti povem — Miškec.«

V zahnji zimi te bojne smo, ne da bi mi to vedeli. Ker tega najbrž niti ne ve sam naš apoštolski kralj — zdaj imamo že novega in Karolj mu je ime. Tega najbrž nihče ne ve, kaj šele, da bi to vedel naš predragi gospod Klekl. Stric mi je povedal, da je prejšnjega, vpokojenega, ki nam živi v Crenšovcih, zamenjal mlajši Klekl, najbrž njegov sorodnik. »Ampak krajcar je krajcar, četudi je nov in bolj svetel,« je pripomnil stric, v čemer mu dam prav. Sva pa pri branju Novin vendarle odkrila nekakšen razloček med tema krajcarjema: vsa leta namreč prebirava Kleklove Novine, kot jih imenujemo. Ker Zidinski stric je naročen na vse, kar tiska in izdaja Klekl: Novine, ki nam prihajajo vselej ob koncu tedna, Marijin list, ki ga dobiva vselej na začetku meseca, in Kalendar, ki ga dobiva vselej nekako v decembru. Spravljaj vse to v velik jerbas, ki ga ima obešenega na drogu nad posteljo. Drog sega skoraj do peči in že lahko snamem jerbas.

Nisem ga še videl brati. Ne zato, ker ne bi znal brati, temveč najbrž ne utegne. Zato moram jaz brati naglas, kadar utegne, da posluša. — Odkril sem to njegovo »knjižnico«, kakor sem začel hoditi v šolo. V šoli sicer imamo veliko omaro polno knjig, vendar so vse pisane v madžarskem jeziku pa jih zato tudi nihče ne bere. Le s Pallerjevimi otroki jih prelistavamo, ker so polne risb, ki si jih ogledujemo. Kleklav Kalendar tudi ima slike, ravno tako jih ima Marijin list.

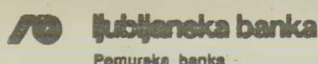
SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Nekaj minut z 16.30 — Koncert na domačem valu, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.55 Opdal: Veleslalom za moške, prenos. 1. teka 11.00 Maribor: Slalom za ženske, prenos 1. teka (do 12.30) 12.55 Opdal: Veleslalom za moške, prenos 2. teka 14.00 Maribor: Slalom za ženske, prenos 2. teka (do 15.00) 15.25 Veleslalom za moške, posnetek iz Opdala 16.40 Slalom za ženske, posnetek iz Maribora 17.40 Poročila 17.45 Z besedo in sliko — V. T. Arhar: Letni časi 18.00 Velike razstave, francoska kulturno dokumentarna nanizanka 18.30 Obzornik 18.45 Galerija opernih značajev: Muhaste neveste 19.15 Risanka 19.20 Cik cak 19.24 Tv nocoj 19.26 Zrno do zrna 19.30 TV dnevnik 19.55 Vreme 19.57 Propagandna oddaja 20.00 Film tedna: Mama, živ sem, vzhodno-nemški film 21.40 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov 21.45 Sodobniki: Ivan Kos 22.15 V znamenju

Oddajniki II. TV mreže:

17.10 Tv dnevnik v madžarsčini 17.30 Košarka Cibona: Partizan v odmoru... 19.00 Rezerviran čas 19.30 Tv dnevnik 20.00 Tv drama 21.35 Zagrebška panorama 21.55 Izvir: Hrvatsko Zagorje 22.25 Festova kronika (do 23.10)

TV ZAGREB

9.20 do 13.13 Izobraževalni program, 16.15 Maribor: Smučanje (prenos), 17.35 Pregled sporeda, 17.40 Poročila, 17.45 Majske igre, 18.15 TV koledar, 18.25 Kronika skupnosti občin Varaždin, 18.45 Amaterski studio, 19.15 Risanka, 19.21 EPP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 Izbor v sredo, 21.15 Spomeniki revolucije, 22.00 Dnevnik, 22.15 Trdo srce (oddaja o rocku), 23.00 Pregled sporeda za četrtek

Drugi program isto kot Ljubljana II.

TV AVSTRIJA

9.00 Jutranja poročila, 9.05 Tudi hec mora biti, 9.35 Francoščina, 10.05 Kaj lahko postanem?, 10.35 Teci za mano, da te ujamem (film), 12.00 Argumenti, 13.00 Opoldanska redakcija, 17.00 Levja družina, 17.30 Wic kie in silaki, 17.55 Spanček Zaspanček, 18.00 Robinovo gnezdo, 18.25 ORF danes, 18.30 Mi, 18.49 Reklame, 19.00 Avstrija v sliki 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kako globoko sem padel (film), 22.05 Sport, 22.25 Poročila

TV MADŽARSKA

8.35 Šolska TV, 9.50 Vesele žene Windsorske, vesela opera, 16.05 Gospodarska zaostlost in ideologija, 16.50 Kratki filmi, 17.40 Studio Pecs, 18.05 Sedanjost in bodočnost pridelovanja hrane, 18.45 Štafeta, 10 minut mladosti, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Petek 13, madžarski film, 21.25 Panorama; svetovna politika, 21.50 Tak unikat je človek, 22.20 TV dnevnik.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Glasbena oddaja, 16.30 — Delegatska tribuna, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Tv v šoli 10.00 Zimski šolski spored (do 13.15) 16.35 Šolska TV: Dežela priložnosti: Prostor, perspektiva, vizija 17.35 Poročila 17.40 Tovarišija, mladinska nadaljevanka TV Skopje 18.10 Mozaik kratkega filma: Dobrodošli v Indiji: indijski film 18.35 Obzornik 18.45 Po sledeh napredka 19.15 Risanka 19.20 Cik cak 19.22 Tv nocoj 19.24 Zrno do zrna 19.30 Tv dnevnik 19.55 Vreme 19.57 Propagandna oddaja 20.00 Energetika: Somrak nafte 21.00 Propagandna oddaja 21.05 625 21.45 V znamenju

Oddajniki II. TV mreže:

17.10 Tv dnevnik v madžarsčini 17.30 Tv dnevnik 17.45 Jelenko, otroška serija 18.15 Znanost 18.45 Življenje na Bulvarju: Vsak začetek je težak 19.30 Tv dnevnik 20.00 3-2-1... gremo! 23.00 Poročila 23.05 Festova kronika (do 23.50)

TV ZAGREB

9.00 do 13.15 Izobraževalni spored, 15.05 do 16.00 Izobraževalni spored, 17.35 Pregled

sporeda, 17.40 Poročila, 17.45 Jelenko, 18.15 TV koledar, 18.25 Kronika skupnosti občin Splita, 18.45 Danes v skupščini, 19.15 Risanka, 19.21 EPP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 Meridijani, 20.45 EPP, 20.50 Kvizkoteka, 21.50 Dnevnik, 22.05 Spremljamo glasbene dogodke, 22.50 Kronika FEST, 23.50 Pregled sporeda za petek

Drugi program isto kot Ljubljana II

TV AVSTRIJA

9.00 Jutranja poročila, 9.05 Am, dam, des, 9.35 Dežela in ljudje, 10.00 Šolska TV, 10.30 Mož z zlato pištolo (film), 12.15 Bela hiša zadnji vhod, 13.00 Opoldanska redakcija, 17.00 Am, dam, des, 17.30 Marco, 17.55 Spanček Zaspanček, 18.00 Tv kuhinja, 18.26 ORF danes, 18.30 Mi, 18.54 Reklame, 19.00 Avstrija v sliki, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Uporniki (TV film), 21.35 Bog v Latinski Ameriki, 22.30 Večerni šport, 23.20 Poročila Drugi program 17.55 ORF danes, 18.00 Brez nagobčnika, 19.00 Včerajšnji western, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Prvič, drugič in tretjič.

TV MADŽARSKA

8.05 in 14.05 Šolska TV, 16.15 Moč vida, 11. del, 16.40 Bereg poleti in pozimi, reportaža, 17.10 Sporočilo domov, kratak film, 17.25 Meje žejnosti, kratak film, 17.50 TV borza, 18.00 Telešport, 18.25 Pedagoški forum; pedagogi novatorji, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Tom in Julie, francoski TV film, 21.45 Lepa naša Budimpešta, dokumentarni film, 22.10 TV dnevnik.

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Ob koncu tedna, 17.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

8.45 Tv v šoli 10.00 Zimski šolski spored (do 13.15) 14.55 Tv v šoli: ponovitev (do 16.00) 17.20 Poročila 17.25 Olimpiada smeha, ameriški risana serija 17.50 Rock koncert 18.20 Obzornik 18.30 Čustva, izobraževalna serija 19.00 Ne prezrite 19.15 Risanka 19.20 Cik cak 19.24 Tv nocoj 19.26 Zrno do zrna 19.30 Tv dnevnik 19.55 Vreme 19.57 Propagandna oddaja 20.00 A. Marodič: Naša krajevna skupnost: Disco 20.40 Propagandna oddaja 20.45 Jazz na ekranu: Paul Bley 21.00 P. Yeldham: Srečno, tujka, I. del avstralske nadaljevanke 21.55 V znamenju 22.10 Nočni kino: Stalker, sovjetski film

Oddajniki II. TV mreže:

17.10 Tv dnevnik v madžarsčini 17.30 Tv dnevnik 17.45 Naši pesniki, oddaja za otroke 18.15 Mladinski studio 18.45 Zgodbe Radoja Domanovića 19.30 Tv dnevnik 20.00 Družina in družba, dokumentarna serija 20.45 Zagrebška panorama 21.10 Narodna glasba 21.40 Petek ob 22. uri (do 23.40)

TV ZAGREB

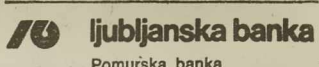
8.45 do 13.15 Izobraževalni spored, 14.55 do 16.00 Izobraževalni spored, 17.35 Pregled sporeda, 17.40 Poročila, 17.45 Naši pesniki, 18.15 TV koledar,

18.25 Kronika skupnosti občin Rijeke, 18.45 Namesto top liste, 19.15 Risanka, 19.21 EPP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 24 ur La Mancha (film), 21.40 EPP, 21.45 Dokumentarna oddaja, 22.30 Dnevnik, 22.34 Zabavnoglasbena oddaja, 23.15 Pregled sporeda za soboto

Drugi program isto kot Ljubljana II

TV AVSTRIJA

9.00 Jutranja poročila, 9.05 Am, dam, des, 9.30 Ruščina, 10.00 Šolska TV, 10.30 Kako globoko sem padel (film), 12.20 Veselje z zabavo, 12.30 Klub seniorjev, 13.00 Opoldanska redakcija, 17.00 Am, dam, des, 17.30 Medvedki so prosti, 17.55 Spanček Zaspanček, 18.00 Pan optikum, 18.25 ORF danes, 18.30 Mi, 18.49 Reklame, 19.00 Avstrija v sliki, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari (TV serija), 21.15 Reklame, 21.20 Cocktail operet, 22.20 Reklame in šport, 22.30 Nočni studio, 23.20 Poročila

TV MADŽARSKA

8.05 in 14.15 Šolska TV, 16.05 Moč vida, 12. del, 16.30 Kratak film, 16.55 Poštni predal 250, Maria Takacseva, 17.15 Čez eno uro sem tu, madžarska nadaljevanka, 18.20 5 minut meteorologije, 18.25 Mnenja; spored Horizontov, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Delta, 20.25 Pet dni brez vojne, TV igra, 21.55 Kviz, 22.30 Pesmi in plesi iz SZ, 22.40 TV dnevnik.

MIŠKO KRANJEC

Strici so mi povedali

Vendar je Kalendar zame mikavnejši: ima mnoge povestice, poleg tega še vesele Prekusznice in Szmehsnice. Razloček med prvimi Kalendarji in zadnjimi, vobče med vsem Klekovim tiskom pa je ta, da je sprva bilo vse pisano z madžarskimi črkami, zdaj pa — stric pravi, da so to slovenske črke, kar pa mi ne dela nikakih težav. Stric pa te črke dobro pozna. Saj je nekoč skoraj vsako leto — za svoj god, na dan svetega Jožefa — romal vse do Celja, kjer imajo temu svetcu posvečeno cerkev. Kajpa peški. Pravi, da je pojdočki tudi kaj prebral. Vsekakor pa se je pogolčeval s tamošnjimi ljudmi, in mi zatrujuje, da smo tudi mi Slovenci, le da Vogrski, kakor nas naziva tudi sam gospod Klekl — namreč za Vogrske Slovence. Stric pa pravi, da smo vsi deca od ene matere, kar mu rad verjamem, ker zdaj že dobro vem, da Vogri vsekakor nismo.

Stric je visok, skoraj za dve glavi višji od kateregakoli moškega v naši ulici. Moram reči, da pri nas dobro razločimo ulico od kolnika, cesto pa spet od kolnika. Ulica — to so hiše, kolnik pa je vsaka vozna pot, bodi med hišami bodi kje zunaj. Cesta pa je široka — po navadi državna pot.

Stric vse poletje nosi brguše, vendar brez zabrnikov. Brguš zdaj v naši vasi že skoraj da ni več videti. Le pozimi nosi kakšne platnene pantalone. Za svetke pa — če že gre k maši, kar pa je pri njem redko — si obleče boljše platnene pantalone. Je pa na njem vobče nekaj starinskega. Saj tudi telovnik nosi iz nekdanjih časov — ima ga zapetega vse do golta. Čudno je le, da doma ponavadi nosi kapo, kar pri nas ni v navadi, krajenščak pa le, če kam gre ali za svetke, k maši.

Na svoje tri hčere vedno 'reglja'; to predvsem zaradi svoje brze govorice. Ženo so mu pred leti pokopali in zdaj hčere skrbijo za gospodinjstvo, vobče za dom. Nisem ga še našel, da bi se s hčerami lepo pogovarjal. Kar pa še ni pomenilo, da bi jih bil mrzil.

Vsilil sem se bil v njegov dom, kakor sploh v vse hiše v našem sosesstvu. Nekaj vzroka pa sem imel v tem, ker sta mu naš oče in mati kar precej pomagala pri delu. Za to smo pozimi lahko dobili pri njih kvašeno repo ali zelje, včasih pa tudi mleko. Sicer pa so tudi njegovi otroci bili tisti, ki smo spleтали z njimi zvezo in prijateljstvo.

Zima je, zunaj tulijo vetrovi, zanašajo sneg v vse kotičke. Ljudje se zadržujejo zunaj le toliko, da opravijo pri živini in že spet posedajo bodi okrog peči bodi za mizo, kjer je pred njimi visok kup bučnega semena, ki ga tudi jaz pomagam luščiti. Delam pa tako, da pri tem še lahko prebiram bodi Kleklov Kalendar bodi Kleklove Novine. Moram pa prebirati naglas, da stric lahko sliši. Natanko spremlja moje branje, da je svoje pripombe. Novine moram prebirati od začetka do kraja. Mika ga sleherna novica. Če Klekl zapiše, da koga boli trebuh ali zob, je zanj to ravno tako

mikavno, ko če smo bili kje na fronti tepeni. Vem pa, da bi se na drobno zahehetal zlasti onemu, ki ga boli zob in najbrž bi še dejal: »Bogve, če ga močno boli...« Sploh sleherno drobnjav opremi s svojo pripombo, vse preobrača na šaljivo stran.

Le bojna ga zadnje čase nekako spravlja v nejevoljo, kar mi pove: »Le kaj vraga se gredo bit, če ne morejo zmagati, ha?« Govori ko o nekakšnem našem vaškem proščenju, kjer se fantje ponavadi stepejo in jo slabši potlej odkurijo kar čez drn in strn. »V bojno greš, Miškec, če dobro veš, da si močan in boš zmagal in si prigrabil kakšno drželo. Samo to ti povem, Miškec, — noben kralj ni nikdar zadovoljen s tem, kar ima. Vsakteri bi rad bil najmočnejši, vsakteri bi rad vladal vsemu svetu. In tako vidiš, v kakšen drek so nas spravili kralji in cesarji. Saj bo že kmalu štiri leta, kar se bijemo, Klekl pa nam je vsa leta pisal kako s pomočjo blažene device Marije zmagujemo vseširo. Zdaj pa si že kralj kliče na pomoč takšne siroteke, kakor je tu Bogdan in tvoj oča, in še Kelenc! Tvoj oča je dober težak, dober kosec, dober mlatec, za bojno pa ni. Tudi Bogdan in Kelenc nista za bojno. In verjem mi, picek moj zlati — naš kralj bo to bojno zgubil: starčki in deca ga že ne bodo rešili. In zdaj se je že ves svet postavil proti nam — še Amerika. Ta pa ima dolarje, dete drago. Ne, Miškec — ti pravim — to bojno smo že zgubili. Vidiš, da nam že sam gospod Klekl priporoča pravični mir. Zdaj te pa vprašam: kakšen je ta pravični mir? Bojno smo mi začnoli, ker smo hoteli nabiti Srbe in jim vzeti drželo. To pa zato, ker so nam ubili prestolnoga naslednika in njegovo ženo. A kaj ju je vrag nosil med Turki po Bosni in med drugimi pogani. Zdaj ti pa še to povem: človek bi mislil, da je kralj ne samo najvišjša glava v drželi nego tudi najbolj čedna, njegovi ministri pa skoraj tak kot on. Pa niso, Miškec. Če si še tako pameten, moraš moliti k svetemu duhu in se z njim za vsako stvar posvetovati. Zakaj pa je pri bogu za tretjo peršono, ha? Ne verjamem, da bi človeka namerno spravljali v drek. Vedno lepo po krščansko pravimo: 'Z boga pomočjo...'. A bog je svoje delo skonal na začetku sveta, tako, kakor je njegov sin opravil svoje delo, ko se je dal križati za nas in nas s tem vse odrešil, zoseb, ker nam je dal pravo krščansko vero. Sveti duh pa mora človeku vedno pomagati, če se seveda obrača do njega. Vidiš, gospod pa rad pozabi ravno na svetega duha: vlast ima v rokah pa si misli, da lahko vlada, kakor se mu hoče. Človek pa se škvari, kakor kaj več postane iz njega. Pokeč je navaden, preprost, je še dober. Kakor pa postane gospod, že ne ve, kako bi s človekom ravnal. Če pa postane minister in ima pod sabo vojsko, že misli, da lahko vlada vsemu svetu. Vlast in moč, Miškec — to so najbolj nevarne stvari za človeka: vsakogar skvarijo, še najboljšega človeka, še Luciferja v nebesih je moč skvarila. Srečen boš, ker se ne

boš s tem ukvarjal: moč in vlast sta v rokah bogatih in velikih ljudi. Samo povem ti — še radi bodo prosili svetega duha, da jim bo pomagal, da skončajo to bojno. Za pravični mir bodo vsi prosili.«

»In če to bojno zgubimo?« rečem jaz. »Naš Lojz pravi, da jo bomo zgubili. Gospod Paller že ne verjame, da bi jo dobili. Sosed Zid pa si samo nekaj fučka. Fučka pa si le tedaj, kadar je kaj narobe, ga poznam —«

»In narobe je na svetu, Miškec,« priklama stric s sivo glavo. »Le kaj mi moremo pri tem, ha? Kmet in siromak morata živeti, kakor odločijo drugi. Mi si te bojne nismo želeli, le trpeli bomo vsi zavoljo nje, mi smo samo rob, gospoda pa vlada pa si izmišlja bojne...«

Potlej se razjezi na soseda Zida, našega trgovca. Že nekajkrat je vtaknil v usta pipo, ki pa prazna le piska, nima pa česa prižgati v njej: »Mater mu njegovo,« kolne naglas. »Ima, vem, da ima, človeku pa ne bo dal pakelčka. Kaj pa naj kadim — steri?« Zamisli se, reki mi nato: »Čudno, koliko vrst trave je bog ustvaril, tobaku podobne pa nobene več. Vse so ali kisele ali bridke, ne pomiri pa te nobena. — Škoda,« mi reče, ko si me nekaj časa ogleduje. »Siromak si, samo težak boš lahko postal ko tvoj oče — buta paraszt ember, kakor pravijo Vogri. Pametni so samo Zidje, ki imajo vso trgovino v svojih rokah, in fiskališi, ki skubejo kmečkega človeka. Ti pa ne moreš postati ne to ne ono. Nu — so pa tudi težaki potrebni na svetu,« pomodruje. »Ko je bog ločil ljudi med seboj, je že dobro vedel, da mora poskrbeti tudi za težake, ker kdo pa naj bi sicer pomagal bogatim kmetom, zoseb pa še grofom, ki sami sploh ne delajo, ha?«

Izziva me s takimi trditvami, ker se mu često uprem, kadar se mi zdi, da le prehudo pretirava. »V bibliji,« mu rečem, »nič ne piše, da je bog ustvaril najprej bogatce, nato pa siromake.«

Ta nesrečna biblija! Govorimo o njej, ko da jo ne vsak dan prebiramo, temveč tudi do potankosti poznamo. V resnici pa tako bore malo vemo o vsem. Če mi kdaj pa kdaj prebiramo neko drobno knjižico o teh 'svetih dogodkih,' drugi še tega ne počno: le kaj malega poberejo iz pridig plebanuša in kaplana.

Stric me pogleduje, pomežikuje z drobnimi očmi, se zasmije, reki mi: »Huncut si, Miškec. Saj tudi kraljev bog ni ustvaril že na samem začetku sveta. In vendar nam biblija pripoveduje, da so Zidje imeli kralja Davida, Šalomona, celo kralja Herodeža. Za našega kralja pa tudi pravimo, da je apostolski, kaj praviš k temu — he?« Že se zasmije nadrobno, ko da bi raztrgal preperelo kunj. »Samo prerekaš se kot vaš Lojz. Vaš oče pa ni tak. «Nato dodaja resneje: »Če je že bog dopustil, da bo ta bojna — to pa vemo, da se brez njegove volje nič ne zgodi — bo pa sveti duh nazadnje le spravil ljudi k pravi pameti. In dobro bi bilo, da tudi ti nikdar ne bi pozabil na svetega duha. On je sicer samo tretje peršono pri bogu oči, in zato vsi radi pozabljamo nanj, je pa vendar vedno in povsedi navzoč, le zavzati si ga je treba na pomoč.

(Nadaljevanje prihodnjič)

74. Samoupravni sporazum o temeljih plana območne vodne skupnosti Mura, Murska Sobota za obdobje 1981—1985
75. Ugotovitveni sklep o sprejemu samoupravnega sporazuma o temeljih plana Območne vodne skupnosti Mura Murska Sobota za obdobje 1981—1985.
76. Sklep o ugotovitvi, da je samoupravni sporazum o temeljih plana Stanovanjske skupnosti občine Lendava za obdobje 1981—1985 sklenjen.
77. Sklep o ugotovitvi, da je Samoupravni sporazum o temeljih plana komunalne skupnosti občine Lendava za obdobje 1981—1985 sklenjen.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O TEMELJIH PLANA OBMOČNE VODNE SKUPNOSTI MURA, MURSKA SOBOTA ZA OBDOBJE 1981—1985

74

Delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih in delavci, ki opravljajo obrtno in drugo gospodarsko dejavnost (v nadaljnjem besedilu: uporabniki) in delavci Vodnogospodarskega podjetja Maribor (v nadaljnjem besedilu: izvajalci), vsi organizirani v Območni vodni skupnosti Mura (v nadaljnjem besedilu: OVS), na osnovi 7., 9. in 22. člena Zakona o vodah in na osnovi 113. čl. Zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije ter v skladu z določili samoupravnega sporazuma o usklajevanju planov OVS in ZVSS na temelju skupno usklajenih osnov razvoja vodnega gospodarstva Slovenije za obdobje 1981—1985

sklenejo

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O TEMELJIH PLANA OBMOČNE VODNE SKUPNOSTI MURA, MURSKA SOBOTA ZA OBDOBJE 1981—1985

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Uporabniki in izvajalci (v nadaljnjem besedilu: udeleženci in podpisniki tega sporazuma), na osnovi analiz razvojnih možnosti vodnega gospodarstva Slovenije ugotavljajo:

- da razvoj vodnega gospodarstva zaostaja za potrebami gospodarstva glede varstva pred vodo in zagotovitve potrebnih količin vode ustrezne kakovosti,
- da premajhna razvitost vodnega gospodarstva ne sme ovirati razvoja ostalega gospodarstva,
- da je v skladu z navedenim potrebno vodnemu gospodarstvu zagotoviti minimalne materialne pogoje za dosegajočih, ki so predmet tega sporazuma.

2. člen

Udeleženci s tem sporazumom opredeljujejo skupne interese, ki so v obdobju 1981—1985 temeljnega pomena za nadaljnji vodnogospodarski razvoj vodnega območja Mure in urejajo:

— politiko razvoja vodnega gospodarstva na področju OVS Mura,

- cilje in naloge, ki so v skupnem interesu za razvoj vodnega gospodarstva v prihodnjem planskem obdobju,
 - obseg programa storitev in dejavnosti, strukturo in vrednost objektov, ki naj bi jih realizirali ter obveznosti,
 - osnovne opredelitve glede pogojev gospodarjenja,
 - osnove vrednotenja dela in rezultatov dela (kriterije in merila, po katerih se bo ugotavljala cena za program storitev in vodnogospodarsko dejavnost),
 - pravice, obveznosti in medsebojno odgovornost udeležencev v zadovoljevanju skupnih vodnogospodarskih potreb.
- Nadalje podpisniki ugotavljajo usklajenost elementov za temelje plana z ostalimi območnimi vodnimi skupnostmi in Zvezo vodnih skupnosti Slovenije.

Izhajajoč iz Smernic za pripravo družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985, osnutka Dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985, Samoupravnega sporazuma o usklajevanju planov območnih vodnih skupnosti in Zveze vodnih skupnosti Slovenije na temelju skupno usklajenih osnov razvoja vodnega gospodarstva SR Slovenije za obdobje 1981—1985, ocen in analiz razvojnih možnosti širše družbene skupnosti, analiz možnosti razvoja občin območja Mure in Analize razvojnih možnosti za razvoj vodnega gospodarstva s ponudbo elementov za pripravo samoupravnega sporazuma o temeljih plana vodnega gospodarstva na območju OVS Mura za obdobje 1981—1985; podpisniki ugotavljajo potrebo po nadaljnjem vodnogospodarskem razvoju na vodnem območju Mure v skladu s planskimi usmeritvami v okviru ožje in širše družbene skupnosti.

3. člen

Osnovni pogoji za uspešnejši in skladnejši razvoj vodnogospodarske dejavnosti je razširitev raziskovalnega dela, zagotovitev kvalitetnih strokovnih kadrov in izkoriščanje vseh ostalih kvalitetnih dejavnikov razvoja (višje stopnje mehaniziranja, boljša organiziranost na vseh nivojih in drugo).

4. člen

V obdobju 1981—1985 bodo podpisniki, v smislu čimboljšega gospodarjenja z vodo na višji vodnogospodarski raz-

- podrobni opis posameznih del,
- predkalkulacije materialov in storitev,
- kalkulacije s predračunom,
- terminski plan izvajanja storitev ter
- predvideni nadzor nad izvajanjem storitev.

Pri investicijah, za katere je potrebno izvesti licitacijo oziroma zbrati ponudbe, mora ponudnik, na osnovi odobrene tehnične dokumentacije s podrobnim opisom del, dati ponudbeni predračun, terminski plan in izpolnjevati ostale zahtevane pogoje.

VI. KRITERIJI IN MERILA ZA OBLIKOVANJE STORITEV

51. člen

1. Oblikovanje cen storitev

Udeleženci sporazuma se dogovorijo, da bodo pri oblikovanju cen za opravljanje načrtovanih storitev, programa storitev in programa dejavnosti ter izgradnjo objektov in naprav, upoštevali način oblikovanja cen tako, da se zagotovi pokritje:

- materialnih stroškov,
- amortizacije,
- sredstev za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb ter drugih obveznosti in izdatkov, ki se na podlagi zakona pokrivajo iz dohodka,
- sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v skladu z zakonskimi določili, oziroma določili samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka ter za delitev sredstev za osebne dohodke v gradbeništvu,
- sredstev rezerv,
- sredstev za modernizacijo in razširitev materialne osnove.

52. člen

2. Kalkulativni elementi

- kalkulativne osnove za OD,
- strukturni pribitek za kalkulativne osnove za OD
- kalkulativne osnove strojnih opravil
- kalkulativne osnove prevoznih storitev,
- izdelava programske tehnične dokumentacije s ponudbenim predračunom za izvedbo del.

Udeleženci se dogovorijo, da bodo kalkulativne osnove veljale skozi celo leto s tem, da se sprejmejo za vsako leto posebej. (Struktura cene po elementih iz člena 51. in 52. tega sporazuma bo naknadno izdelana s strani izvajalcev).

53. člen

3. Letna valorizacija cen

- Letna valorizacija cen se bo opravila na naslednji način:
- sredstva za materialne stroške in amortizacijo ter za obveznosti iz dohodka skladno z gibanjem cen na drobno,
 - sredstva za OD in skupno porabo ter za rezerve skladno z gibanjem OD v gradbeništvu — ostale nizke gradnje,
 - ostala sredstva bodo dogovorjena vsako leto posebej.

VII. NAČIN SPREMLJANJA IN IZVAJANJA SPORAZUMA

54. člen

Udeleženci se dogovorijo, da bo za spremljanje in izvajanje tega sporazuma odgovoren izvršni odbor OVS Mure.

Izvršni odbor OVS je tudi zadolžen, da zagotovi posredovanje podatkov o izvajanju planskih dokumentov strokovni službi ZVSS, da lahko le-ta pripravi za republiške organe skupno poročilo o izvajanju družbenega plana SR Slovenije na področju vodnega gospodarstva. Obvezujoča roka za posredovanje rezultatov spremljave sta:

- 31. marec — za pripravo poročila o izvajanju nalog v preteklem letu in
- 31. julij — za pripravo poročila o izvajanju nalog v prvi polovici tekočega leta.

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

55. člen

Morebitne spremembe oz. dopolnitve tega sporazuma bodo udeleženci izvršili po enakem postopku in na način, kot to velja za sprejemanje tega sporazuma.

56. člen

Ta sporazum je sklenjen, ko ga sprejme večina udeležencev sporazuma in ko ga podpišejo pooblašeni predstavniki. Šteje se, da je sporazum podpisan s strani posameznega udeleženca, ko ta poda pismeno pristopno izjavo.

57. člen

V primeru, da ta sporazum ni sklenjen, določi stopnje prispevka za zagotovitev sredstev za izvedbo tega programa družbeno politična skupnost (oz. skupščina SRS). Če pa je sklenjen, pa le-ta sprejme stopnje prispevka samo za tiste udeležence, ki tega sporazuma niso podpisali.

58. člen

Ta sporazum velja za čas od 1. 1. 1981 do vključno 31. 12. 1985.

Original tega sporazuma hrani OVS Mura Murska Sobota.

59. člen

Pravice in obveznosti iz tega sporazuma začnejo veljati od dneva podpisa tega sporazuma.

V Murski Soboti, novembra 1980.

75

Izvršni odbor Območne vodne skupnosti Mura Murska Sobota je na svoji 27. redni seji dne 2. februarja 1981 sprejel naslednji

UGOTOVITVENI SKLEP

o sprejemu samoupravnega sporazuma o temeljih plana Območne vodne skupnosti Mura Murska Sobota za obdobje 1981 — 1985.

1. Izvršni odbor OVS Mura ugotavlja, da je Samoupravni sporazum o temeljih plana Območne vodne skupnosti Mura Murska Sobota za obdobje 1981 — 1985 sklenjen, ker ga je sprejela večina članic udeleženk sporazumevanja.

2. V skladu s sklepom skupščine OVS Mura se za sklep skupaj s sprejetim Samoupravnim sporazumom o temeljih plana OVS Mura za obdobje 1981 — 1985 objavi v Uradnih objavah občinskih skupščin Pomurja.

Številka: 4—2/81

Murska Sobota, dne 2. februarja 1981

Izvršni odbor OVS Mura

Predsednik

Ciril Osterc, dipl. ing.

Osterc Ciril, l. r.

76

Na podlagi 12. člena statuta Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Lendava je skupščina Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Lendava na svoji seji dne 16/1—1981 sprejela

SKLEP

o ugotovitvi, da je samoupravni sporazum o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Lendava za obdobje 1981 — 1985

sklenjen

I.

Skupščina Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Lendava ugotavlja, da je samoupravni sporazum o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Lendava za obdobje 1981 — 1985 sklenjen, ker ga je sprejela večina delavcev v občini Lendava, udeležencev sporazumevanja.

II.

V skladu z 32. členom navedenega sporazuma se ta sklep objavi.

Številka: 102/81

Datum: 16/1—1981

Samoupravna stanovanjska

skupnost občine Lendava

Predsednik skupščine:

Anton HORVAT l. r.

77

Na podlagi 17. člena statuta Komunalne skupnosti občine Lendava, je skupščina Komunalne skupnosti občine Lendava na svoji seji dne 16. jan. 1981 sprejela

SKLEP

o ugotovitvi, da je samoupravni sporazum o temeljih plana Komunalne skupnosti občine Lendava za obdobje 1981 — 1985

sklenjen

I.

Skupščina Komunalne skupnosti občine Lendava ugotavlja, da je samoupravni sporazum o temeljih plana Komunalne skupnosti občine Lendava za obdobje 1981 — 1985 sklenjen, ker ga je sprejela večina delavcev v občini Lendava, udeležencev sporazumevanja.

II.

V skladu s 17. členom navedenega sporazuma se ta sklep objavi.

Številka: 100/81

Datum: 16/1—1981

Komunalna skupnost

občine Lendava

Predsednik skupščine:

Štefan HOZJAN l. r.

vojni stopnji, skrbeli za usmeritev predvsem v vzdrževanju vodnega režima, varstvo pred vodo (melioracije, regulacije in akumulacije), oskrbe z vodo ter čiščenje odpadnih voda.

Za usklajeno izvajanje nalog, ki se nalagajo vodnemu gospodarstvu bo nadaljni vodnogospodarski razvoj usmerjen v naslednje:

- vzdrževanje vodnogospodarskih objektov in naravnih korit potokov in rek za ohranitev obstoječega vodnega režima;
- z regulacijami in gradnjo zadrževalnikov zmanjšati pogostost poplav;

- uskladiti program dela in način financiranja za nadaljevanje hidromelioracij;

- z urejanjem vodotokov in čiščenjem odpadnih voda zavarovati rezervate pitne vode ter proučiti možnosti za nova zajetja industrijske in pitne vode;

- racionalizirati porabo čiste vode iz omrežja ter tehnološke vode v industriji;

- proučiti možnosti za enotno upravljanje in načrtovanje vodovodnih sistemov;

- realizirati enotne tehnološke in sanitarne postopke za zaščito in pripravo kvalitetne vode;

V te namene bo namenjenih 294,8 milijonov din zbranih sredstev vodnega prispevka in odškodnin za vodo in vodnogospodarske storitve na območju OVS Mura in 347,5 milijonov din od združenih sredstev ostalih vodnih skupnosti v Sloveniji namenjenih za skladnejši vodnogospodarski razvoj v SR Sloveniji, skupno torej 642,3 milijonov din (cene 1980).

5. člen

Uporabniki in izvajalci združeni v OVS Mura — podpisniki tega sporazuma določajo, da bo realizacija vodnogospodarskega razvoja po dogovorjenih temeljih slonela na določbah zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela in na osnovi sporazuma o svobodni menjavi dela, se dogovorijo, da je predmet svobodne menjave dela v vodnem gospodarstvu predvsem izvajanje programa vodnogospodarske dejavnosti in storitev, ki zajema:

- redno tekoče vzdrževanje vodnogospodarskih objektov in naprav v splošni rabi in tekoče vzdrževanje naravnih strug vodotokov;

- izvajanje obrambe pred poplavami (priprava obrambnih načrtov in materialnih sredstev za obrambo),

- opravljanje rečno nadzorne službe (z rednimi poročili, stalnimi ukrepi in pripravo predlogov za vzdrževanje, povezavo z ribiči in spremljanje eventuelnih nepričakovanih onesnaženj),

- pregled tehnične dokumentacije, nadzor nad izvajanjem del tekočega vzdrževanja idr.

II. VLAGANJE V NADALJNI VODNOSPODARSKI RAZVOJ

6. člen

1.0 Redno vzdrževanje

Vzdrževanje površinskih odvodnih sistemov je nenehna skrb za ohranitev stanja medsebojne povezanosti količinskih in kakovostnih dogajanj na vodah in to od njenih pojavnih oblik oplemenitenja z medsebojnimi vplivi okolja in vložnega dela.

V pogledu specifičnih ekonomskih kriterijev podpisniki ugotavljajo, da je namen vzdrževati urejanje površinske vodne sisteme, kjer je vloženo delo in to bodisi živo ali opredmeteno, ter tudi naravne vodotoke, kjer so določena dela opravile naravne sile.

Področja rednega vzdrževanja vodnogospodarskih objektov v splošni rabi ter vzdrževanje naravnih korit so:

1. redno vzdrževanje objektov in naprav v splošni rabi,
2. redno vzdrževanje naravnih vodotokov,
3. javna služba.

7. člen

Vzdrževalna dela, so vsa dela, ki imajo namen ohranjanja stanja vodnega režima, vodnogospodarskih objektov in naprav ter naravnih korit. Tu so dela za njihove izboljšave, če se pri tem bistveno ne spremenijo hidravlični elementi (trasa, profil in padec), oziroma obstoječi vodni režim.

Vzdrževalna dela so zlasti:

- čiščenje obrežja in struge vodotokov (odstranjevanje dreve in korenin, sipin, rastlinja, lokalnih ovir v vodotoku in podobno).

- vsi vegetacijski ukrepi (sejanje, popleti, druge vegetativne ureditve bregov, nasipov in slično).

- popravila v naravnih in umetnih strugah ter vodnih naprav (zajed, dopolnitve kamnometov, popravila obrežnih zavarovanj, pragov, jezbic nasipov, konsolidacijskih objektov na erozijskih območjih in slično).

- zavarovanje, ureditvena in usmerjevalna dela v naravnih koritih vodotokov, da se preprečijo večje poškodbe pri visokih vodah.

- priprava programske in ustrezne dokumentacije za izvedbo teh del.

8. člen

1.1 Redno vzdrževanje objektov in naprav v splošni rabi.

Za obrambo pred poplavami, urejanje prostora in za potrebe melioracije zemljišč je bilo do konca leta 1978 zgrajenih vodnogospodarskih objektov in naprav v splošni rabi v vrednosti 1.039,0 milijonov din. Podatki so povzeti in razvidni v elaboratu inventurnega popisa osnovnih sredstev. Vrednost zgrajenih objektov ali objektov v gradnji v letu 1979 in 1978, kateri pa v inventurnem popisu še niso zajeti (HMS Ledava, HMS Ščavnica, Mura in AK Domajinci in Radmožanci), znaša 105,5 milijonov din. Predvidena vrednost investicijskih naložb na istih objektih za nadaljevanje oziroma dokončanje gradnje v letu 1980 bo znašala še 20,0 milijonov din. Tako bo znašala vrednost vodnogospodarskih objektov ob vstopu v naslednje srednjeročno obdobje po občinah sledeče:

v mio din				
Zap. št.	Občina	Vrednost OS po inv. elab.	Neupoštene naložbe v OS	Skupaj
1.	Gornja Radgona	191,0	—	191,0
2.	Maribor	65,1	—	65,1
3.	Lendava	310,3	55,3	365,6
4.	Ljutomer	205,2	15,0	220,2
5.	M. Sobota	267,4	55,2	322,6
Skupaj:		1.039,0	125,5	1.164,5

9. člen

Sredstva za redno vzdrževanje vodnogospodarskih objektov in naprav v splošni rabi ugotavljajo podpisniki na osnovi »amortizacijske stopnje« od vrednosti osnovnih sredstev vodnogospodarskih objektov in naprav po stopnji 1,7 %.

Izračun sredstev za naslednje petletno obdobje znaša
 $1.164,5 \text{ mio din} \times 1,7 \% \times 5 \text{ let} = 99,0 \text{ mio din} \times 1,226 = 121,4 \text{ mio din}$

Tako oblikovana sredstva po enotnih dogovorjenih kriterijih, ločimo v tekoče in investicijsko vzdrževanje. Za tekoče vzdrževanje vodnogospodarskih objektov se nameni 1,3 %, za investicijsko vzdrževanje pa 0,4 % od vrednosti osnovnih sredstev.

Izračun sredstev za tekoče in investicijsko vzdrževanje objektov in naprav za naslednje srednjeročno obdobje znaša

$1.164,5 \text{ mio din} \times 1,3 \% \times 5 \text{ let} = 75,7 \text{ mio din}$	
$\times 1,226 =$	92,8 mio din
$1.164,5 \text{ mio din} \times 0,4 \% \times 5 \text{ let} = 23,3 \text{ mio din}$	
$\times 1,226 =$	28,6 mio din
Skupaj:	121,4 mio din

10. člen

Izračun sredstev za tekoče vzdrževanje objektov in naprav se razporedijo po občinah v odvisnosti od vrednosti OS, kot sledi:

v mio din					
Zap. št.	Občina	Vrednost OS	%	višina sredstev letno	5-letno
1.	G. Radgona	191,0	1,3	3,04	15,2
2.	Maribor	65,1	1,3	1,02	5,1
3.	Lendava	365,6	1,3	5,84	29,2
4.	Ljutomer	220,2	1,3	3,50	17,5
5.	Murska Sobota	322,6	1,3	5,16	25,8
Skupaj OVS Mura:		1.164,5	1,3	18,56	92,8

44. člen

Vrednost vseh nalog t.j. osnovne obveznosti in ostala vlaganja skupaj, za katere se udeleženci sporazuma dogovorijo, da jih je potrebno izvršiti na vodnem območju OVS Mure v prihodnjem srednjeročnem obdobju 1981—1985 znaša 642,3 mio din, in sicer:

— redna vodnogospodarska dejavnost	292,6 mio din
— investicije v urejanje vodnega režima	285,8 mio din
— soudeležba pri investicijah za varstvo voda	63,9 mio din
Skupaj:	642,3 mio din

Skupni pregled vseh vlaganj po namenih in po občinah ter virih financiranja v obdobju 1981—1985 je razviden iz rekapitulacije — tabela III., ki je sestavni del tega sporazuma.

III. Zagotovitev sredstev za nadaljnji vodnogospodarski razvoj

45. člen

Podpisniki sporazuma bodo uresničevali takšno politiko vodnih prispevkov in odškodnin za vodo ter vodnogospodarskih storitev, da bo zagotovljeno financiranje nadaljnega vodnogospodarskega razvoja. V ta namen bodo za predvidena vlaganja v nadaljnji vodnogospodarski razvoj na vodnem območju Mure namenili v povprečju 0,56 % od svojega predvidenega družbenega produkta (DP 1981—1985 po cenah 1980 znaša 51.772 mio din) v višini 294,8 mio din.

Sredstva, potrebna za uresničitev planiranih nalog v višini 294,8 mio din bodo uporabniki zagotovili z vodnim prispevkom od naslednjih osnov:

- odstotek od dosežene davčne osnove dohodka,
- od količine proizvedene električne energije,
- od količine uporabljene in izkoriščene vode,
- od stopnje onesnaževanja vode,
- od količine porabljene pitne vode,
- odstotek od doseženega dohodka z obrtno dejavnostjo,
- odstotek od katastrskega dohodka,
- od količine odvzetega gramoza in mivke.

Predvidena sredstva od navedenih osnov in prelivanja za financiranje predvidenih nalog bodo po letih znašala:

Zap. št.	Način formiranja sredstev	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
A)	DRUŽBENI PRODUKT	9659	9899	10288	10735	11191	51.772
B)	% deležbe VP iz DP	0,440	0,495	0,556	0,626	0,705	0,556
C)	din	42,5	49,0	57,2	67,2	78,9	294,8
1.	Sploš. vodni prispevek	8,6	10,2	12,9	16,4	20,6	68,7
2.	VP po odločbi	29,9	34,3	39,1	44,8	51,5	199,6
	— za elekt. energijo	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	1,0
	— za uporablj. vode	9,2	10,5	12,1	13,9	15,9	61,6
	— za onesn. vode	20,6	23,6	26,8	30,7	35,3	137,0
3.	VP od pitne vode	0,6	0,6	0,7	1,0	0,9	3,8
4.	VP od gramoza	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	1,0
5.	VP od obrti	0,3	0,5	0,5	0,5	0,7	2,5
6.	VP od katastra	3,0	3,2	3,8	4,3	4,9	19,2
	Skupaj vodni prispevek	42,5	49,0	57,2	67,2	78,9	294,8
	Prelito iz dr. območij	50,2	57,7	67,4	79,2	93,0	347,5
	RAZPOLOŽLJIVA SREDSTVA	92,7	106,7	124,6	146,4	171,9	642,3

46. člen

Na osnovi 4. člena Zakona o vodah ter 6., 17. in 18. člena Samoupravnega sporazuma o usklajevanju planov OVS in ZVSS na temelju skupno usklajenih osnov razvoja vodnega gospodarstva Slovenije za obdobje 1981—1985 bodo na vodno območje OVS Mura prelivana sredstva iz drugih območij, ki so namenjena za skladnejši razvoj in predstavljajo 117,9 % na lastna zbrana sredstva na območju Mure in 30,71 % od združenih sredstev razvitejših območij v zvezi vodnih skupnosti Slovenije.

Prelivana sredstva v višini 347,5 mio din se bodo v celoti namenila po že prikazanih namenih, lokacijah, občinah in dinamiki, kot je prikazano v poglavjih:

1.0 Delno kritje redne vodnogosp. dejavnosti	17,9 mio din
5.0 Investicije v urejanje vodnega režima	
— v višini	285,8 mio din
6.0 Soudeležba pri investicijah za varstvo voda	43,8 mio din
Skupaj:	347,5 mio din

47. člen

Tarife vodnega prispevka:

V planskem obdobju 1981—1985 se podpisniki dogovorijo, da ostane sedanji način izračunavanja tarif nespremenjen. Izhodiščne vrednosti tarif vodnih prispevkov po osnovah iz 45. člena so naslednje:

Zap. št.	Osnova vodnega prispevka	Enota mere	tarifa
1.	Sploš. vod. prispev.	% od davčne osnove iz dohodka	1,00
2.	VP od proizv. ele. energije	din/kwh	0,0053
3.	VP od uporab. vode	din/m ³	1,40
4.	VP od onesn. vode	din/E	49,30
5.	VP od pitne vode	din/m ³	0,60
6.	VP od naplavin	din/m ³	21,00
7.	VP od obrt. dej.	% od davčne osnove	1,00
8.	VP od kat. dohod.		
SO G. Radgona	— ravninsko območje		1,35 %
	— gričevnato območje		1,00 %
SO Maribor	— celotno območje		0,90 %
SO Lendava	— celotno območje		1,50 %
SO Ljutomer	— ravninsko območje		1,40 %
	— gričevnato območje		0,90 %
SO M. Sobota	— ravninsko območje		1,45 %
	— gričevnato območje		1,00 %

Začetne tarife vodnih prispevkov v letu 1981 so v realnem smislu enako kot so sprejete za 1980.

Tarife se korigirajo letno za stopnjo rasti družbenega produkta, kot je razvidno v 45 členu tega sporazuma.

Ugotavljanje nominalnih vrednosti tarif se določa vsako leto s skupno dogovorjenim korekcijskim faktorjem inflacijske stopnje, ki ga sprejme skupščina OVS Mura.

48. člen

Območja posameznih občin bodo, na osnovi dogovorjenih tarif v prejšnjem členu, oblikovala sledečo udeležbo sredstev:

Zap. št.	Občina	Pričakovani % v obdobju 1981-1985	Pričakovana sredstva
1.	G. Radgona	26,6	78,5
2.	Maribor	14,1	41,7
3.	Lendava	21,6	63,7
4.	Ljutomer	10,4	30,6
5.	Murska Sobota	27,3	80,3
	Skupaj:	100	294,8

IV. STANDARDI IN NORMATIVI

49. člen

Udeleženci sporazuma se dogovorijo, da se bodo pri izvajanju vseh vrst vodnogospodarskih storitev in programa vodnogospodarske dejavnosti obvezno uporabljale splošno veljavne gradbene norme, tehnični normativi prirejeni za novejšo mehanizacijo ter realne izkustvene norme, ki so se doslej uporabljale na vodnem območju OVS Mure.

V. POGOJI ZA PRIDOBIVANJE DEL

50. člen

Za dela, ki bodo neposredno oddana VGP Maribor je le-to dolžno predložiti:

— revidirano in odobreno tehnično dokumentacijo za vzdrževanje objektov in naprav v splošni rabi, naravnih vodotokov, oziroma program storitev.

11. člen

Sredstva za investicijsko vzdrževanje objektov in naprav se namenijo za adaptacije, urejanja ali rekonstrukcije vodno-gospodarskih objektov, ki funkcionalno boljše nadomeščajo iztrošene ali odpravljene objekte in so v skladu s konceptnimi rešitvami povodja, v skupni višini 28,6 mio din.

Zap. št.	Objekt	Višina sredstev v mio din po občinah				
		G. Radgona	Lendava	Ljutomer	M. Sobota	Skupaj
1.1	Obnova korita Mure pri Melincih in v odseku Petišovci — Benica	—	7,3	—	7,3	14,6
2.2	Rekonstrukcije korita Kozarice od Ščavnice do Cvena	—	—	7,3	—	7,3
3.3	Urejanje Boračevskega potoka	6,7	—	—	—	6,7
Skupaj:		6,7	7,3	7,3	7,3	28,6

12. člen

Časovna razporeditev sredstev za tekoče in investicijsko vzdrževanje in izvajanje del bo sledeče:

							v mio din
Zap.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
št.							
1.	G. Radgona	4,0	4,2	4,5	4,5	4,7	21,9
2.	Maribor	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	5,1
3.	Lendava	6,3	6,9	7,2	8,1	8,0	36,5
4.	Ljutomer	4,9	4,9	5,0	5,0	5,0	24,8
5.	Murska Sobota	5,9	6,2	6,8	7,1	7,1	33,1
Skupaj							
	OVS Mura:	22,1	23,3	24,5	25,7	25,8	121,4

13. člen

1.2. Redno vzdrževanje naravnih vodotokov

Na območju OVS Mura imamo 858 km vodotokov, ki so v upravljanju OVS. Od teh je bilo ob vstopu v to srednjeročno obdobje 149 km urejenih in 124 km delno urejenih vodotokov. Če upoštevamo, da smo oz., da bomo do konca leta 1980 uredili še nadaljnjih 32 km potem računamo, za naslednje srednjeročno obdobje še s 553 km naravnih strug.

Dolžino odsekov naravnih strug, posameznih pomembnejših vodotokov upoštevamo naslednje:

Mura	85,5 km	Kobiljski potok	15,6 km
Ščavnica	48,0 km	V. in M. Krka	23,0 km
Kučnica	13,5 km	Mejni potok	9,6 km
Ledava	38,0 km	Sotinski potok	1,5 km
Vse skupaj:		237,7 km	
zaokroženo:		238 km	

Skupaj dožina odsekov naravnih strug pomembnejših vodotokov znaša 238 km, dolžina ostalih vodotokov pa še 315 km.

14. člen

Višina vlaganj sredstev za vzdrževanje naravnih vodotokov znaša 45.000/din /km/ leto za zahtevnejše vodotoke in 20.000 din /km/ leto za ostale vodotoke.

Izračun potrebnih sredstev za vzdrževanje v naslednjem srednjeročnem obdobju znaša:

— 238 km x 45.000 din /km/ leto x 5 let = 53,5 mio din
 — 315 km x 20.000 din (km) leto x 5 let = 31,5 mio din
 — 315 km x 20.000 din (km) leto x 5 let = 31,5 mio din
 — 315 km x 20.000 din (km) leto x 5 let = 31,5 mio din

Skupaj: 104,2 mio din

Izračun nam prikazuje način in višino formiranja sredstev za vzdrževanje naravnih korit vodotokov za tekoče in investicijsko vzdrževanje.

Podroben izračun formiranih sredstev po namenih za naslednje srednjeročno obdobje je sledeč:

Tekoče vzdrževanje:

238 km x 33.000 din /km/ leto x 5 let = 39,3 mio
 din x 1,226 = 48,2 mio din
 315 km x 15.000 din /km/ leto x 5 let = 23,6 mio
 din x 1,226 = 28,9 mio din

Skupaj: 77,1 mio din

Investicijsko vzdrževanje:

238 km x 12.000 din /km/ leto x 5 let = 14,3 mio
 din x 1,226 = 17,5 mio din
 315 km x 5.000 din /km/ leto x 5 let = 7,8 mio
 din x 1,226 = 9,6 mio din

Skupaj: 27,1 mio din

VSE SKUPAJ: 104,2 mio din

15. člen

Sredstva za tekoče vzdrževanje naravnih vodotokov se razporedijo po občinah po prej opisanih kriterijih, kot sledi v naslednji tabeli:

Zap. št.	Občina	Zahtevni vodotoki v km	Ostali vodotoki v km	Sredstva v mio din	
				létno	5-letno
1.	G. Radgona	21	70	2,1	10,7
2.	Maribor	9	9	0,5	2,6
3.	Lendava	41	60	2,8	13,8
4.	Ljutomer	68	46	3,6	18,0
5.	M. Sobota	99	130	6,4	32,0
Skupaj OVS Mura:		238	315	15,4	77,1

Ta sredstva so namenjena tudi do 30 % soudeležbe za lokalne uravnave v okviru vzdrževalnih del na vodotokih, ki niso v upravljanju OVS Mura, pač pa so predvideni v srednjeročnih planih krajevnih ali drugih skupnostih.

16. člen

Sredstva za investicijsko vzdrževanje naravnih vodotokov v izračunani višini 27,1 mio din se namenijo za urejanje naravnih strug v smislu izboljšanja vodnega režima, in sicer:

Zap. št.	Vodotok	Višina sredstev v mio din po občinah				
		G. Radgona	Lendava	Ljutomer	M. Sobota	Skupaj
1.	Kobiljski potok s pritoki v odsekih meliorac. območij	—	7,3	—	—	7,3
2.	Pritoki Lipnice	—	—	—	7,3	7,3
3.	Kozarica-Virje	—	—	8,6	—	8,6
4.	Plitvica	3,9	—	—	—	3,9
Skupaj:		3,9	7,3	8,6	7,3	27,1

17. člen

Časovna razporeditev sredstev za tekoče in investicijsko vzdrževanje naravnih vodotokov in izvajanje del bo sledeča:

							mi- din
Zap.							
št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona	2,7	2,8	2,9	2,8	3,4	14,6
2.	Maribor	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	2,6
3.	Lendava	3,8	4,0	4,3	4,4	4,6	21,1
4.	Ljutomer	4,8	5,0	5,3	5,8	5,7	26,6
	Skupaj						
	OVS Mura:	18,8	19,7	20,8	22,0	22,9	104,2

18. člen

1.3 Javna služba

Vodnogospodarska opravila posebnega družbenega pomena so določena z zakonom o vodah, samoupravnim spora-

tijskih površinah pa pred 20-letnimi povratnimi visokimi vodami.

— poleg urejanja visokovodnega neskladja je pristopiti na branjenih površinah pred poplavami k osuševalnim delom s pomočjo drenažnega sistema.

S predvidenim vlaganjem bodo realizirani naslednji ukrepi:

— regulacija 41 km vodotokov, za odvodnjo voda,
— izgradnja zadrževalnikov na Ledavi in Ščavnici s prostornino cca 10,0 mio m³

— omogočanje osuševalnih del na površini 6930 ha

Z izvedbo navedenih investicij bodo ustvarjeni naslednji efekti:

— z regulacijami bo na 1 km odvodnika zaščiteno pred poplavami povprečno 60 ha zemljišč

— z zadrževalnikom bo zmanjšani poplavni valovi, po višini za cca 40% in zagotovljena protipoplavna varnost mest Lendave in Ljutomera pred 100-letnimi povratnimi visokimi vodami.

36. člen

Za obrambo pred poplavami in pridobivanje novih kmetijskih površin za melioracije bodo izvedene regulacije in urejanja vodotokov ter izgradnja zadrževalnikov v skupni vrednosti 285,8 mio din.

Investicijska vlaganja za obrambo pred poplavami in ureditev vodnega režima z regulacijami vodotokov ter izgradnjo zadrževalnikov za pridobivanje novih kmetijskih površin v obdobju 1981—1985 po HS, občinah in predvideni dinamiki izgradnje so razvidna iz tabele II., ki je sestavni del tega sporazuma.

37. člen

6.0 Soudeležba pri investicijah za varstvo voda

Varstvo voda se obravnava v dveh poglavjih, in sicer:

1. Varstvo kakovosti voda — čiščenje odpadnih voda
2. Varstvo vodnih količin in oskrba z vodo

38. člen

6.1 Varstvo kakovosti voda — čiščenje odpadnih voda

V prihodnjem petletnem obdobju bo predvidoma odpravljena le petina od 0,6 mio populacijskih enot obstoječega onesnaževanja in to z zgraditvijo ustreznih čistilnih naprav za odpravo cca 0,13 mio enot, ki se pojavljajo predvsem kot koncentrirane industrijske oz. mestne odplake.

Prizadevali si bomo za odpravo naslednjega števila enot pri čistilnih napravah:

— čistilna naprava M.Sobota — razširitev	34.000 E
— čistilna naprava Lendava	30.000 E
— čistilna naprava Podgrad II. faza	6.000 E
— čistilna naprava Sladki vrh	45.000 E
— čistilna naprava Šentilj — Ceršak	15.000 E

39. člen

Za doseg zastavljenega cilja predvidevamo pri gradnji ustreznih čistilnih naprav naslednjo soudeležbo vodnega gospodarstva:

Zap. št.	Občina	Soudeležba • Viri financiranja		
		OVS Mura	ZVSS	
1.	Murska Sobota	6,1	0,4	5,7
2.	G. Radgona	5,0	—	5,0
3.	Maribor	12,3	—	12,3
4.	Lendava	6,1	6,1	—
Skupaj		29,5	6,5	23,0

Ob predpostavki, da znašajo stroški izgradnje čistilnih naprav v povprečju cca 910 din/1E predvidevamo, da bo vrednost izgradnje predvidenih čistilnih naprav za odpravo 130.000 E znašala 118 mio din, soudeležba vodnega gospodarstva pa bo po tem takem v višini cca 25 %.

Za izgradnjo kanalizacijske mreže in kolektorjev ta prispevek ni namenjen.

40. člen

Orientacijska časovna razporeditev sredstev za soudeležbo za varstvo kakovosti voda — čiščenje odpadnih voda in izvajanje del so naslednja:

v mio din

Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona		2,5	1,4	1,1		5,0
2.	Maribor			2,5	3,4	6,4	12,3
3.	M. Sobota				2,5	3,6	6,1
4.	Lendava	2,5	2,5	1,1			6,1
Skupaj OVS Mura		2,5	5,0	5,0	7,0	10,0	29,5

Udeleženci: OVS Mura, SIS za komunalne dejavnosti občine G. Radgona, Maribor, Murska Sobota, Lendava in Tovarna papirja Sladki vrh.

41. člen

6.2 Varstvo vodnih količin in oskrba z vodo

V pogledu organizirane vodopreskrbe je območje Mure zelo nerazvito saj so še vedno tri občine, kjer je manj kot 50 % prebivalcev vezano na skupinske vodovode.

V nadaljnjem planskem obdobju bo predvsem povdarek na razvijanju intenzivne izrabe vodnih virov, gradnji primarnega vodooskrbnega omrežja ter zaščiti razpoložljivih vodnih zalog.

Poleg vlaganj v večnamenske vodnogospodarske objekte, s katerimi se dosega tudi izboljšanje razmer za vodooskrbo (bogatenje podtalnice, zadrževanje vode v povirjih in akumulacijah) bomo vlagali tudi v gradnjo objektov za vodooskrbo na manj razvitih in obmejnih območjih.

42. člen

Sredstva, ki jih namenja vodno gospodarstvo, kot soudeležbo pri zagotovitvi vodooskrbe, znašajo 34,4 mio din in se bodo vlagala na območjih:

v mio din

Zap. št.	Občina	vlaganja	Viri financiranja	
			OVS Mura	ZVSS
1.	Murska Sobota	9,8	2,6	7,2
2.	Lendava	6,1		6,1
3.	Ljutomer	12,3	6,1	6,2
4.	Gornja Radgona	3,7	2,4	1,3
5.	Maribor	2,5	2,5	
Skupaj:		34,4	13,6	20,8

43. člen

Orientacijska časovna razporeditev sredstev za soudeležbo pri varstvu vodnih količin in oskrbe z vodo bo naslednja:

v mio din

Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona			1,2	1,2	1,3	3,7
2.	Maribor	1,2	1,3				2,5
3.	Lendava				2,5	3,6	6,1
4.	Ljutomer	2,5	2,4	2,5	2,5	2,4	12,3
5.	M. Sobota	2,4	2,4	2,4	1,3	1,3	9,8
Skupaj OVS Mura		6,1	6,1	6,1	7,5	8,6	34,4

Udeleženci: OVS Mura, SIS za komunalne dejavnosti občin G. Radgona, Lendava, Ljutomer, Maribor in Murska Sobota.

zumom o ustanovitvi območne vodne skupnosti Mura in v drugih aktih OVS Mura

Vodnogospodarska opravila posebnega družbenega pomena in javnega značaja so:

- vodnogospodarska oziroma javna služba,
- rečno-nadzorna služba,
- služba obrambe pred visokimi vodami,
- intervencijska služba.

19. člen

Za pokrivanje stroškov za vodnogospodarska opravila posebnega družbenega pomena in javnega značaja, predvidevamo sredstva v višini 7,5 % od sredstev za vzdrževanje.

Izračun sredstev za opravljanje javne službe za naslednje petletno obdobje znaša:

— vzdrževanje objektov in naprav	121,4 mio din
— vzdrževanje naravnih vodotokov	104,2 mio din
Skupaj:	225,6 mio din

225,6 mio din x 7,5 % = 16,9 mio din

Plan vodnogospodarskih opravil — javna služba in ostalo je sestavni del tega sporazuma.

20. člen

Časovna razporeditev sredstev za izvajanje javne vodnogospodarske službe in izvajanje del bo sledeča:

v mio din							
Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	2,3
2.	Maribor	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,7
3.	Lendava	0,7	0,7	0,9	1,0	1,1	4,4
4.	Ljutomer	0,7	0,7	0,8	0,7	0,9	3,8
5.	M. Sobota	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	5,7
Skupaj OVS Mura:		3,1	3,2	3,4	3,5	3,7	16,9

21. člen

Skupna vlaganja za vzdrževanje vodnogospodarskih objektov in naprav v splošni rabi, za vzdrževanje naravnih korit in za javno službo po občinah v obdobju 1981-1985 znašajo naslednje:

v mio din							
Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona	7,1	7,5	7,9	7,8	8,5	38,8
2.	Maribor	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	8,4
3.	Lendava	10,8	11,6	12,4	13,5	13,7	62,0
4.	Ljutomer	10,4	10,6	11,1	11,5	11,6	55,2
5.	M. Sobota	14,1	14,8	15,7	16,7	16,8	78,1
Skupaj OVS Mura:		44,0	46,2	48,7	51,2	52,4	242,5

22. člen

2.0 Ostale obveznosti

Anuitete najetih kreditov

V sedanjem srednjeročnem obdobju so bili najeti krediti za izgradnjo zadrževalnika Radmožanci in nekatere regulacijske objekte ob melioraciji zemljišč.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju zapadejo v plačilo anuitete za najete kredite v znesku 25,1 mio din.

23. člen

Časovna razporeditev anuitet najetih kreditov bo naslednja:

v mio din							
Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	Lendava	4,7	4,7	4,6	4,6	4,7	23,3
2.	Ljutomer	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	1,8
Skupaj OVS Mura:		5,0	5,0	5,0	5,0	5,1	25,1

24. člen

3.0 Delovanje OVS Mura

3.1 Študije in raziskave

Sofinanciranje programa študijsko-raziskovalnih nalog pri Zvezi vodnih skupnosti Slovenije za potrebe OVS Mura znaša $3,9 \times 1,226 = 4,8$ mio din in sicer:

	mio din
1. Podloge	1,10
2. Dopolnjevanje vodnogospodarskih osnov	0,99
3. Študije po področjih vodnogospodarske dejavnosti in tematikah	
— vodotoki in vodni režim	0,55
— vodni viri in zaloge vode	1,41
— varstvo voda in izboljšanje kakovosti	0,25
— melioracije	0,50
Skupaj:	4,80

Sofinanciranje za zgoraj navedene namene je naslednje:

1. Podloge:

Vodnogospodarski katastri vodnih virov, podzemnih voda, površinskih vodotokov, kakovosti vodotokov ter v. g. objektov in naprav.

2. Dopolnjevanje vodnogospodarskih osnov:

- izdelava v. g. bilance
- novelacija poglavja »vodne oskrbe«

3. Študije po področjih v. g. dejavnosti in tematikah:

- ocena stopnje ogroženosti in potrebnih ukrepov za zaščito pred poplavami,
- valorizacija in tipizacija vzdrževalnih ukrepov na strugah vodotokov,
- dokončanje hidrogeoloških raziskav in razdelitve vodnih zalog v prodnih zasipih,
- geohidrološke raziskave vodnih virov v globinskih vodonosnikih,
- izdelava matematičnega modela za območja prodnih zapisov,
- analiza stanja vodne oskrbe z bilanco razpoložljivih vodnih količin in razvoj vodne oskrbe do leta 2000
- zasledovanje kvalitete v površinskih odvodnikih in podtalnici ter priprava ukrepov za izboljšanje kakovosti voda,
- raziskave v zvezi z delovanjem drenažnih sistemov,
- študija o potrebah namakanja kmetijskih površin v Pomurju.

25. člen

Časovna razporeditev sredstev za študije in raziskave ter izvajanje del po občinah bo naslednja:

v mio din							
Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,7
2.	Maribor	—	0,1	—	—	0,2	0,3
3.	Lendava	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	1,2
4.	Ljutomer	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,0
5.	M. Sobota	0,4	0,2	0,3	0,4	0,3	1,6
Skupaj OVS Mura:		1,1	1,0	0,8	0,9	1,0	4,8

26. člen

3.2. Funkcionalni izdatki OVS Mura

Stroški za funkcionalne izdatke OVS Mura bodo znašali skupaj s prispevkom za SLO $16,5 \times 1,226 = 20,2$ mio din. Sredstva se bodo koristila za sledeče namene:

- a) za delovanje delegatskega sistema — samoupravnih in drugih organov OVS Mura 5,2 mio din
 - b) za pokrivanje stroškov delovanja strokovnih služb ki delujejo na sedežu OVS Mura 11,8 mio din
 - c) za financiranje potreb SLO — (0,5 % od vseh sredstev) 3,2 mio din
- Sredstva za potrebe SLO se bodo koristila po posebnem programu odbora SLO pri OVS Mura.

27. člen

Del vodnogospodarskih nalog javnega značaja in strokovnih opravil opravljajo v skladu s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi ZVS Slovenije in OVS Mura, ter v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljih plana ZVS Slovenije, delavci skupne strokovne službe pri ZVSS, ki delajo na sedežu OVS Mura. Podrobnejša opredelitev teh nalog je razvidna iz plana delovne skupnosti strokovne službe ZVSS.

OVS Mura neposredno (iz funkcionalnih izdatkov) financira delo delavcev, ki delajo na sedežu OVS Mura. Opravila delavcev, ki delajo za potrebe OVS Mura na sedežu v Ljubljani (finančna, planska, vodni prispevek in ostala opravila) pa se financirajo iz združenih sredstev ZVS Slovenije.

Globalna razporeditev sredstev funkcionalnih izdatkov po občinah in po letih je naslednja:

Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona	0,5	0,4	0,6	0,6	0,6	2,7
2.	Maribor	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	1,1
3.	Lendava	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	5,3
4.	Ljutomer	0,8	0,9	0,8	0,9	1,0	4,4
5.	M. Sobota	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	6,7
Skupaj OVS Mura:		3,8	3,8	4,0	4,2	4,4	20,2

28. člen

Skupna vlaganja za delovanje OVS Mura po občinah v obdobju 1981—1985 so naslednja:

Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	3,4
2.	Maribor	0,2	0,3	0,3	0,2	0,4	1,4
3.	Lendava	1,4	1,4	1,2	1,2	1,3	6,5
4.	Ljutomer	1,0	1,1	1,0	1,1	1,2	5,4
5.	Murska Sobota	1,6	1,4	1,6	1,9	1,8	8,3
Skupaj OVS Mura		4,9	4,8	4,8	5,1	5,4	25,0

29. člen

4.0 Skupna vlaganja za redno vodnogospodarsko dejavnost

Skupna vlaganja za redno vodnogospodarsko dejavnost v obdobju 1981—1985 po namenih so naslednja:

1.0 Redno vzdrževanje	242,5 mio din
1.1 Redno vzdrževanje objektov in naprav v splošni rabi	121,4
1.2 Redno vzdrževanje naravnih vodotokov	104,2
1.3 Javna služba	16,9
2.0 Ostale obveznosti	25,1 mio din
3.0 Izdatki za delovanje OVS Mura	25,0 mio din
3.1 Študije in raziskave	4,8
3.2 Funkcionalni izdatki OVS Mura	20,2
a) za delovanje del. sist.	5,2
b) za delovanje strok. služb	
OVS Mura	11,8
c) za potrebe SLO	3,2
Skupaj vlaganja za redno dejavnost:	292,6 mio din

30. člen

Skupna vlaganja za redno vodnogospodarsko dejavnost v obdobju 1981—1985 po občinah na časovnem pregledu so:

		v mio din					
Zap. št.	Občina	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj
1.	G. Radgona	7,8	8,1	8,6	8,5	9,2	42,2
2.	Maribor	1,8	2,0	1,9	1,9	2,2	9,8
3.	Lendava	16,9	17,7	18,3	19,4	19,8	91,8
4.	Ljutomer	11,7	12,0	12,5	13,0	13,2	62,4
5.	M. Sobota	15,7	16,2	17,3	18,6	18,6	86,4
Skupaj OVS Mura		53,9	56,0	58,5	61,3	62,9	292,6

31. člen

5.0 Investicije — ukrepi za izboljšanje vodnega režima

Ugotovitve in predvideni ukrepi, ki so navedeni v tem poglavju, so v pogledu izhodišč obstoječega stanja in nadaljnje programa razvoja v tesni povezavi s Programom razvoja vodnega gospodarstva na vodnem območju Drave—Mure za obdobje 1971—1985 in Projekta melioracij zemljišč v severovzhodni Sloveniji za obdobje 1978—1985.

Investicije predstavljajo razširjeno reprodukcijo vodnega gospodarstva, ki pa je odvisna od ekonomske sposobnosti združenega dela v Sloveniji in usklajenega predvidenega razvoja Slovenije, sprejetega z družbenim planom SR Slovenije. Predvidena sredstva za petletno obdobje so namenjena le urejanju vodotokov, osnovni odvodni mreži ob melioracijskih območjih, gradnji zadrževalnikov namenjenih obrambi pred poplavo in varstvo voda (mišljeni so vsi načini zagotavljanja in zaščite vode).

Vedno večja poraba pitne in tehnološke vode narekuje posebno pozornost tako v količinskem, kot tudi v kakovostnem pogledu zalagam vode. Iz tega razloga je v vodnem gospodarstvu potrebno pri vsakem ukrepu upoštevati vpliv na vodne zaloge.

32. člen

Udeleženci sporazuma se dogovorijo, da bo vrednost investicij na osnovi usklajenih elementov na vodnem območju OVS Mura v obdobju 1981—1985 znašala $233,0 \times 1,226 = 285,8$ mio din in sicer za naslednje namene:

- a) zadrževalniki na Ledavi v Radmožancih (dovršitev) in zgraditev zadrževalnika Bolehnečici na Ščavnici 105,5 mio din
- b) Osnovna odvodnja na HMS Krka—Ledava in Ščavnica—Plitvica 94,4 mio din
- c) Urejanje nižinskih vodotokov, in sicer: Kučnica, Ledava in Mura 85,9 mio din

33. člen

Na območju OVS Mura se predvideva izvedba hidrotehničnih melioracij na melioracijskih kompleksih, za katere je že urejena, oziroma bo urejena osnovna odvodnja na površini 6.930 ha. Od tega v prioriteti A 4.500 ha in v prioriteti B 2.430 ha.

Podrobnejši prikaz ožjih melioracijskih območij po občinah in s prioriteto A in B ter predvideno dinamiko izgradnje je razviden iz priložene tabele I., ki je sestavni del tega sporazuma.

34. člen

Podpisniki tega sporazuma si bodo v interesu za vsestransko vodnogospodarsko ureditev in izrabo reke Mure, v skladu z doslej sprejetimi dogovori, prizadevali za čimprejšnji začetek izgradnje hidroelektrarn na reki Muri.

Poleg zagotovitve s pomembno energetsko preskrbo širšega območja s kvalitetno in stalno energijo bo zagotovljena tudi povečana protipoplavna varnost in tako omogočena intenzivna kmetijska proizvodnja v širšem zalednem prostoru ob Muri in njenih pritokih.

V okviru programa študijsko raziskovalne dejavnosti Zveze vodnih skupnosti Slovenije za obdobje 1981—1985 se tudi zagotavljajo finančna sredstva za sofinanciranje izdelave predhodne tehnične dokumentacije za kompleksno ureditev Mure.

35. člen

Podpisniki tega sporazuma določajo naslednje cilje in naloge na področju investicijskih vlaganj v nadalnje vodnogospodarsko urejanje:

— s kombinirano zasnovo vodnogospodarskih rešitev na vodotokih odnosno hidrosistemih je s težnjo po čim večji izravnavi površinskih vodotokov, usmeriti možnost za obogatitve vodnih zalog prostora,

— na ta način je odpraviti povodnji, ki se še danes pojavljajo na vodnem območju Mure zaradi varstva urbanega in kmetijskega prostora. V prihodnjem 5-letnem obdobju bodo sukcesivno odpravljene poplave na površini 2.000 ha od še poplavljenih 7.500 ha. Pri tem je doseči visokovodno varnost na dosedaj poplavljenih naseljih vsaj pred 50-letnimi, na kme-

tedenski koledar

SREDA 11. februarja — Zvezdana ČETRTEK 12. februarja — Damjan
PETEK 13. februarja — Katarina

kino

PARK MURSKA SOBOTA

11. februarja ter 12. februarja ob 18. in 20. uri zahodnonemški barvni kinemaskopski film: ZAPELJIVKA — JULIJA

13. februarja ob 18. in 20. uri hongkongški barvni kinemaskopski film: ZMAJEVA IGRA SMRTI.

ČRENŠOVCI

13. februarja hongkongški film: VRNITEV TIGRA.

LJUTOMER

11. februarja ob 17.15 in 19.30 jugoslovanski film: TOVARIŠI.

LENDAVA

11. februarja ob 17. in 19.30 uri angleški film: IZSILJEVANJE.

GORNJA RADGONA

11. februarja ob 19. uri in 12. februarja ob 17. uri: PETERICA ŽIGOSANIH

12. februarja ob 19 uri slovenski vojni film: NASVIDENJE V NASLEDNJI VOJNI.

13. februarja ob 19. uri ameriški film: NADČLOVEK.

prodam

TELEVIZOR ČRNO — BELI prodam. Jože Oblak, Stefana Kovača 15, Murska Sobota, telefon 23-463. M—385

ZASTAVO 1300, registrirano do septembra 1981, v nevoznom stanju, šasija generalno popravljena, poceni prodam tudi po delih. Serdica 6, Rogaševci. M—386

TRAKTOR STEYER, 28 KS, prodam. Vadarci 9. Bodonci. M—388

ZASTAVA 101 lux, letnik 76/77, ugodno prodam. Skakovci 70. M—390

STISKALNICO (180x130), 200 l, prodam. Ogled v soboto in nedeljo. Večeslavi 29. M—391

SENO in SLAMO prodam. Informacije Ivanjci 85. M—392

ZASTAVO 101, karambolirano, v voznom stanju, prodam. Ogled ob delavnikih pri kleparju Baranašiču v Satahovcih. M—394

TRAKTOR URSUS 55 s kabino, letnik 1976 PRODAM! Naslov v upravi lista. M—396

STISKALNICO (novo), 100 l, poceni prodam. Jože Rožman, Radenci 12. M—378

3 PRIKOLICE in PLUG prodam. Skakovci 60. M—399

OSEBNI AVTOMOBIL VW 1300 in kombi VW 1500 brez motorja, prodam. Franc Žizek, Turnišče 216. M—400

OJAČEVALEC AMPEG za kitaro (Linden N. J. USA), prodam. Željko Hočurščak, Radenci 238. Ogled popoldan. M—401

SKODO 100 L, letnik 1971, ugodno prodam. Prešernova 72. M—406

PRALNI STROJ GORENJE v okvari, prodam. Naselje Prek, brigade 5 M—408

STROJ za pripravo sladolega prodam. Ogled: gostilna Drvarič, Radovci 27, telefon 77-616. M—MM

NSU 1000, neregistriran, prodam za 7.000 din. Košnik, Stročja vas 31/b, Ljutomer. M—53

ZASTAVO 750 de lux, prodam. Milan Pučko, Nunska graba 37, Ljutomer. M—52

POČITNIŠKO HIŠICO z 28 ari vinograda, gozd ter travnik, v skupni izmeri 44,23 kvadratnih metrov, na lepi legi v bližini Poljčan, prodam. Naslov v upravi lista. M—50

PEVSKO OZVOČENJE LEM, 200 W, s štirimi zvočniki, BOBNE SONOR s činelami in ORGLE FARFISA, ugodno prodam. Franc Zver, Odranci 155. M—409

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Ludvik Kovač (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Janez Kurbus, Dušan Loparnik, Feri Maučec (sport), Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1 — Telefon: Novinarji 21-232, 21-064 in 21-383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21-064 in 21-383, dopisništvo Gornja Radgona tel. 74-597, dopisništvo Lendava tel. 75-085 in dopisništvo Ljutomer tel. 81-317 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Celoletna naročnina 300,00 din, polletna 150,00, za inozemstvo celoletna naročnina 700,00 din (330 Sch, 47 DM), za delovne organizacije 400,00. Tekući račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005 — Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-000112-25730-30-401176 — Od 1. 1. 1980 izhaja Vestnik kot poltednik ob torkih in petkih — Cena posamezne številke 4 dinarje. Tiska ČGP Večer Maribor — Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

VESTNIK vaš prijatelj

Odbor za medsebojna delovna razmerja Osnovne šole Gornji Petrovci

RAZPISUJE prosta dela in naloge

UČITELJA LIKOVNEGA POUKA

— PRU ali U

Prijave sprejema odbor 15 dni po objavi!

Zdravilišče Radenska Radenci n. sol. o. TOZD JERUZALEM LJUTOMER
Komisija za delovna razmerja delavcev

objavlja prosta dela in naloge:

1. KV NATAKARJA 2. KOPALIŠKEGA MOJSTRA

za Termalno kopališče Banovci

Pogoji:

1. Končana gostinska šola — odd. za natakarje
2. KV ali PK vodovodni inštalater ali električar

Delovno razmerje se sklene za nedoločne čas, poskusno delo traja 3 mesece.

Rok prijave je 15 dni po objavi, oziroma do zasedbe.

Stanovanja ni na razpolago.

Prijave pošljite na naslov:

Radenska TOZD Jeruzalem Ljutomer, komisiji za delovna razmerja delavcev.

nju. Tudi možnost odkupa, plačilo v obrokih. Naslov v uredništvu Nepujšaga, Lendava. LE—16
Ženska s hišo, 4 ha zemlje, traktorjem in kosilnico, želi spoznati marljivega moškega, starega od 40—50 let, za pomoč pri delu na kmetiji. Ponudbe pošljite na upravo lista. M—OP
VAJENKO za šiviljsko stroko sprejem. Viktorija Majc, Trstenjakova 35, M. Sobota. M—419

kupim

SEJALNIK za koruzo na konjsko vprego kupim. Naslov v upravi lista. M—407

HLODOVINO kupim. Naslov v upravi lista. M—398

VRATA za ZASTAVO 750, dobro ohranjena, kupim. Lipovci 49. M—393

sobe

Enosobno stanovanje, centralno ogrevano, zamenjam za enosobno stanovanje, neogrevano. Frančiška Horvat, Gregorčičeva 55, Murska Sobota. M—387
DVE SOBI s prizidkom, primerno za obrt, oddam v najem v Radenci. Radenci 10. M—402

razno

V najem dam 16 arov vinograda v Lendavskih goricah, v dobrem sta-

Svet Delavske univerze Murska Sobota **objavlja** dela in naloge

DIREKTORJA

Delavske univerze.

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba družbene ali pedagoške smeri
- vsaj 5 let izkušenj pri izobraževanju odraslih
- moralno politične kvalitete

Po statutu DU opravlja direktor istočasno dela in naloge sodelavca za družbeno izobraževanje.

Prijave sprejema razpisna komisija pri DU Murska Sobota, Kidričeva 19, 15 dni po objavi.

Tovarna dušika Ruše n. sol. o. TOZD PROIZVODNJA KREMENCEVEGA PESKA PUCONCI n. sol. o. Poslovni odbor

objavlja prosta dela in naloge

VEČ NK DELAVCEV

za dela pri proizvodnji peskov

Kandidat naj pošljejo pismene prijave v 15 dneh na gornji naslov. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Oglašujte v Vestniku
Naročniki imate 20-odstotni popust.

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/1 — Ureja uredniški odbor:

OSNOVNA ŠOLA GORNJI PETROVCI

objavlja

JAVNI NATEČAJ

zidarskih in drugih obrtniških del pri adaptaciji spodnje etaže šolske zgradbe. Ogled prostorov in ocena del je možna vsak dan do 15. ure. Dela bo izvajal najugodnejši ponudnik.

Prijave sprejema svet šole do 5. marca 1981.

Pomurski zdravstveni center M. Sobota TOZD Zdravstveni dom M. Sobota **razpisuje** dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

GLAVNE MEDICINSKE SESTRE TOZD

Kandidat za razpisana dela in naloge mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- da ima ustrezno višjo zdravstveno izobrazbo z opravljenim strokovnim izpitom in 3 leta delovnih izkušenj,
- da se zavzema za samoupravljanje,
- da je moralno in politično neoporečna.

Dela in naloge se razpisujejo za 4-leta.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 20 dneh po objavi razpisa na naslov: PZC TOZD Zdravstveni dom M. Sobota.

Prijavljene kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, babica in prababica

Agneza Ščavničar

roj. Lesjak
iz Razkrižja št. 44

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje in nam pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje in vence.

Posebna hvala gospodu župniku za pogrebni obred in tov. I. Žabotu za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem iskrena hvala.

Žalujoči: sinova Ferdo in Pavel z družinama

V tihem grobu mirno spi,
a v naših srcih še živiš.

V SPOMIN

4. februarja so minila 4 leta odkar je prenehalo biti plemenito srce in je težka bolezen iztrgala iz našega okolja dragega moža, očeta in starega ata

Karla Recka

iz Matjaševac

Odšel si od nas. Spomin na tvoj lik in tvojo ljubezen živi in bo živel do konca naših dni. Vsem, ki se ga še spominjate, obiskujete njegov grob, prinašate cvetje in prižigate sveče, iskrena hvala.

Žalujoči: žena Jožefa, sin Karel z družino, hčerki Štefka in Milka z družino in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

V kratkem presledku sta nas zapustila naša draga sestra in brat

Marija Puhar

roj Rožman

in

Andrej Rožman

iz Paričjaka št. 1, p. Radenci

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam stali ob strani, nam v težkih trenutkih pomagali ter v velikem številu oba naša pokojnika pospremili na poslednji poti. Posebna zahvala č. g. duhovniku Cirilu Koštricu in kaplanu Antonu Maučecu za lepa pogrebna obreda in izbrane besede, domačemu cerkvenemu pevskeму zboru za odpete žalostinke in tov. Francu Belaku iz Kocjana za prisrčne tolažilne besede ob odprtem grobu.

Žalujoče sestre: Ana, Frančiška in Elizabeta z družinami in ostalo sorodstvo.

Vas funkcionarje poznam, kje pa so delavci

Bilo je leta 1966, poletje-se je nagibalo v jesen, bilo je leto, ki bo ostalo za vedno zapisano v zgodovino mesta pod obronki lendavskih gor in v srcu občanov lendavske občine. Tovariš Tito, ta legenda naše zgodovine, je obiskal lendavsko občino, da bi tu med preprostimi ljudmi, delavci in kmeti, začutil utrip življenja in sožitje med narodi, za katero se je vedno boril. Aleksander Varga je bil tisto leto podpredsednik občinske skupščine Lendava in v tej vlogi imel priložnost biti v bližini našega predsednika, priložnost torej, ki se je ponujala le redkim srečanjem.

„Za obisk predsednika republike v lendavski občini smo izvedeli seveda že veliko prej, toda za datum obiska ne pravi Aleksander, pred njegovim obiskom, pa je bil pri nas tovariš Maček, ki nam je svetoval, kako naj pripravimo sprejem, ko bo napočil ta dan. Sprva seveda nismo verjeli, da nas je doletela čast, biti gostitelj tovariša Tita, vendar pa smo kaj kmalu spoznali, da je stvar resna in da se je potrebno na snidenje z njim dobro pripraviti. Ko je novica kot blisk preletela vse vasi v občini, ki so zanj zvedeli vsi občani je bilo veselje nepopisno, vsi bi ga radi videli, vsi bi radi prisluhnili njegovim besedam. Dogovorili smo se, da bo predsednik obiskal najstarejšo delovno organizacijo v Pomurju, lendavski INDIP,

in da bo v gostišču Park za visokega gosta pripravljeno kosilo. „Dnevi so hitro minevali, skrbelo me je, kako

družbeno-političnih organizacij, tovariš Tito se je z nami rokaval in v šali dejal: „Vas funkcionarje poznam,

bo potekalo snidenje,” pravi tovariš Varga, „toda tisti dan, ko je kolona avtomobilov pripeljala pred lendavsko dežnikarno, je bilo vse tako enostavno in prirčno, da so izginile vse skrbi. Tovariš Tito je znal že ob prvem srečanju ustvariti vzdušje enostavnosti, prirčnosti, pa če je šlo za stike s funkcionarji ali delavci. Nepopisno veselje je zavladalo pred gostiščem Park, kjer je svojega najdražjega gosta pozdravilo toliko ljudi kot jih v Lendavi menda še nikoli ni bilo in jih verjetno tudi nikoli ne bo. Po protokolu smo v vrsti stali vsi funkcionarji občine in

kje pa imate delavce.” Na licu mu je zaigral nasmeh in v hipu je bila trema odstranjena. Po krajšem počitku se je začelo kosilo, pred njim pa je predsednik občinske skupščine pozdravil najdražjega gosta v imenu občanov lendavske občine Slovencev in Madžarov, ki živijo v sožitju. Tudi tovariš Tito je spregovoril in v šali dejal, da tudi sam zna nekaj madžarskih besed, saj je za Ovstro-Ogrske nekaj časa živel na Madžarskem, vendar ne toliko besed, da bi lahko govoril zbranim. Živo se spominjam njegovih besed, pravi Aleksander Varga, ko je dejal, da moramo nenehno krepiti

bratstvo in enotnost narodov in narodnosti, da mora biti sožitje med narodi vsakodnevna skrb vseh. Kosilo je šlo h koncu in prišel je čas slovesa. Množica občanov je čakala pred gostiščem, čakala, da bi še enkrat videla tovariša Tita, da bi morda le spregovoril besedo dve, čeprav to v protokolu ni bilo predvideno. Ob pogledu na ljudi pa je vendarle prišlo do nečesa, kar ne more predvideti noben protokol, saj to prihaja iz srca, tovariš Tito pa je imel veliko srce. Skočil je na odprti avtomobil, pozdravil občane in v šali dejal, da se bo še vrnil v naše kraje. Pot do M. Sobote je vodila skozi Dolnji in Gornji Lakoš in Gaberje, kjer so starejši občani pripravili svojemu gostu nepozabno srečanje. Ob cesti so namreč na mizah namestili najlepše cvetlice, cvetlice na katere so posebej ponosne gospodinje vsake hiše. Okrog miz so se postavili ponekod v narodnih nošah, vsi člani družine. Ta prizor je močno ganil predsednika Tita in pozneje so bili prav ti posneti tudi na filmski trak. Tovariš Varga je imel še dvakrat priložnost biti v bližini tovariša Tita, in sicer ob otvoritvi mosta prijateljstva v G. Radgoni in ob 35-letnici ustanovitve OF v Ljubljani, toda, kot sam pravi, je prvo srečanje tisto, ki se zareže v srce, ki postane nepozabno.

Jani D.

ZDRAVI TEMELJI ZA VELIKE AMBICIJE

Na pobudo 16 obrtnikov je bila junija 1977 v prostori nekdanje vodne skupnosti v Gornji Radgoni osnovana obrtno-nabavno-prodajna zadruga 14. oktober. Njen namen je bil pomagati posameznim obrtnikom, da bi se lažje znašli na tržišču in da bi tako povežali tovrstno, dotlej povsem razdrobljeno dejavnost, ki je živitarila in na določenih področjih celo zamirala.

Na prve otipljive rezultate ni bilo treba dolgo čakati. V prvem letu, ko so razpolagali z nekaj nad 100 milijoni dinarjev, jim je uspelo bistveno razširiti število vključenih obrtnikov, sočasno pa tudi samo dejavnost. Leto kasneje se je letna realizacija dvignila že na 700 milijonov dinarjev, obrtniki v zadrugi pa so začeli zelo resno razmišljati o novih prostorih. Po temeljitih tehtanjih in nekajkratnih razgovorih z občinsko stanovanjsko skupnostjo in proizvodnogradbenim podjetjem iz Ljutomerja so začeli z vlaganji in v letu 1979 tudi z gradnjo novih sodobnih poslovnih prostorov. Namenu so jih predali lani.

V teh nekaj letih je gornjeradgonska obrtna zadruga bistveno okrepila in specializirala svoje dejavnosti. Posebej velja to za področje gradbeništva in spremljajočih del, nič manj za zapolnjevanje vrzeli pri tlakarskih, izolacijskih in podobnih delih, pa izdelovanje vsakovrstnih plastičnih mas in kovinskih predmetov, nadalje nudenje servisnih storitev, da naštejemo le nekatere. Seveda pa velja še prav posebej opozoriti na večje in zahtevnejše projekte, ki se jih v obrtni zadrugi 14. oktober v Gornji Radgoni lotevajo zelo smelo in ambiciozno.

Najprej kaže izpostaviti odprtost zadruga in njen nezadržan prodor ne le v pomurski, temveč širši slovenski in celo jugoslovanski prostor. V zadnjem času

se jim menda odpirajo možnosti celo na tujem.

Pri vseh teh in podobnih hotenjih, ki resnici na ljubo niso brez trdnih in zrelih osnov, se zadruga povezuje z organizacijami združenega dela, nenehno pa tudi pridobiva vedno nove in nove moči. Tako je po zadnjih podatkih vanjo vključenih nekaj nad 100 kooperantov-obrtnikov ne le iz domače, temveč tudi iz sosednjih občin in celo SR Hrvatske. Dobro sodelovanje je razvila z republiško gospodarsko zbornico in drugimi republiškimi institucijami.

Člani zadruga pa si brez dvoma največ obetajo od najnovejšega projekta, to je iskanje in proizvodnja dodatnih virov energije, predvsem pa razvijanje tako imenovanega solarnega sistema (izkoriščanje, pridobivanje in ohranjanje sončne energije), proizvodnja in prodaja toplotnih črpalk in izkoriščanje bio plinov. V tej zvezi so že sklenili posebne dogovore z delovnimi organizacijami Avtoradgoša, Gorenje-Elrad in še nekaterimi drugimi, kjer so za tovrstno sodelovanje pokazali dober mero razumevanja in pripravljenosti. Dobro jim gre od rok navezovanje poslovnih stikov s trgovskimi organizacijami, čedalje bolj pa se tudi uveljavljajo pri usmerjanju in svetovanju zdomcev, ki se nameravajo po vrnitvi z začasnega dela na tujem lotiti obrtne dejavnosti. V svoje letne in srednjeročne programe pa so si člani gornjeradgonske obrtne zadruga zadali še številne druge naloge. Naj omenimo, da že načrtujejo izgradnjo lastnega obrata za toplotno in solarno tehniko — lokacija še ni znana, so pa možnosti za sovlaganja s strani zdomcev — izvoz, opravljanje servisnih in sploh manjših, a iskanih storitev s hkratnim vključevanjem tovrstnih obrtnikov, nadalja specializacija dejavnosti in verjetno bi lahko še marsikaj dodali.

Skratka, obrtna zadruga 14. oktober ima brez dvoma še lepe perspektive, kajti po zadnjih podatkih se vse več mlajših, sposobnejših obrtnikov zateka pod njeno okrilje, kar ji zagotavlja še uspešnejše in učinkovitejše razvijanje svoje(ih) dejavnosti tudi v prihodnje.

Br. Žunec

DOBRO DELO OMOGOČA BOLJŠO PRIHODNOST

Leto 1980 je bilo marsikje prelomno leto. Pa najsi bo to v načinu gospodarjenja ali pa novi obliki organiziranosti. Tudi iskanje novih oblik dela je lansko leto postalo zelo aktualno. Mimo teh novosti ni mogla niti obrtna zadruga Prlekija iz Ljutomerja. V glavnem so vse našteje spremembe vplivale na način dela zadruga v preteklem letu. Temeljna usmeritev zadruga je temeljila na obratu lastne proizvodnje in združevanju dela z zasebnim sektorjem — kooperanti.

Čeprav v preteklih letih Obrtna zadruga Prlekija ni dosegala takih rezultatov kot bi bilo zaželeno (v analizi je bilo ugotovljeno, da je bilo leta 1979 le 12 odstotkov obrtnikov, ki so sodelovali z zadrugo). V preteklem letu, zaključnem letu minulega petletnega obdobja, pa je zadruga s samoupravnimi akti postavila temelje za nadaljni razvoj te delovne organizacije. Za minulo leto je bilo značilno, da so v zadrugi imeli težave tudi z likvidnostjo. Tudi z rezultati dela niso povsem zadovoljni in zavedajo se, da jih bodo določene težave spremljale še vsaj v začetku tega leta. Vendar pa ni vse tako črno kot je zapisano. V Prlekiji so zadovoljni, ker so se vsi zavedali težav, vsi so več ali manj sodelovali s konstruktivnimi razpravami pri reševanju težav, ter podali konkretne predloge za odpravo le-teh in s tem postavili trdne temelje gospodarjenja v prihodnje.

Obrtna zadruga Prlekija je v okviru lastne proizvodnje razvijala pet dejavnosti: ključavničarstvo, parketarstvo, teracerstvo, zidarstvo in keramičarstvo. Zaradi nove organiziranosti dela pa je tak način ukinita (razen ključavničarstva, ki pa se ponovno organizira na osnovi SaS o združevanju dela in sredstev z LTH Škofja Loka).

Kooperantski odnosi so se odvijali v glavnem v naslednjih dejavnostih: gradbeništvo, vodoin-

stalaterstvo ter centralna kurjava, elektroinstalaterstvo, pleskarstvo, teracerstvo in keramičarstvo, mizarstvo, kleparstvo, steklarstvo, montažerstvo, izolacije, galvanika, konfekcija in tekstilna galanterija, ključavničarstvo, predelava plastičnih mas in elektromehanika. V preteklih petih letih so v OZ Prlekija vso pozornost posvetili v glavnem reševanju lastnih problemov, manj pa kooperantskim odnosom, kar pa je osnovni namen vsake obrtne zadruga. Načrti za prihodnost so obsežni. Osnovno vodilo za naprej pa je obdržati in poglobiti sodelovanje s kooperanti. Iz že omenjene analize lahko ugotovimo, da možnosti za to obstajajo. Še posebej pa bo potrebno dati povdarek na kovinsko ter lesno predelovalno industrijo, kjer je še dostineizkoriščenih možnosti. To je nujno potrebno, če zaradi potreb industrije in ljutomerski občini ter na slovenskem in jugoslovanskem območju. V obrtni zadrugi Prlekija menijo, da bi se bilo v Ljutomeru potrebno dogovoriti glede razvoja gradbeništva, te panoge se namreč razvijajo v treh delovnih organizacijah (PGP, Komgrad in Prlekija).

Analiza, ki so jo naredili v obrtni zadrugi za leto 1979 je takole: Takrat je zadruga imela 183 članov, vendar pa jih je aktivno sodelovalo le 87. Iz občine Ljutomer jih je bilo 26, iz ostalih občin SRS 34, ter iz Hrvatske 26. Enega kooperanta pa so imeli celo iz SR Bosne in Hercegovine.

Da pa bi zadruga resnično služila osnovnemu namenu in opravičila zaupanje, ki ji ga nalaga občinska resolucija o razvoju malega gospodarstva, je nujno, da se kot soinvestitor aktivno vključi pri svojih članih. Če želimo, da se malo gospodarstvo hitreje razvija, je nujno, da se v tp vključi širša družbena skupnost. V ta namen bo potrebno spremeniti tudi sistem kreditiranja za potrebe malega gospodarstva. Predlog zadruga je,

da bi ta preizkus naj bil takšen: lastna udeležba kooperantov oziroma samostojnih obrtnikov 25 odstotkov, lastna sredstva zadruga za kreditiranje kooperantov 15 odstotkov, zagotovitev bančnih sredstev zadruga na ravni občine za kreditiranje kooperantov 25 odstotkov in bančna sredstva samostojnih obrtnikov 35 odstotkov. Za pridobivanje teh sredstev pa bo potrebno vključiti banko in skleniti dogovor, ki bo rešil marsikatero težavo.

Iz napisanega torej sledi, da težave, ki so bile prisotne v preteklosti, še vedno vplivajo na načrte obrtne zadruga Prlekija iz Ljutomerja. V sami zadrugi pa imajo voljo, da te težave premagajo in zaživijo tako kot je potrebno. Seveda pa se v to reševanje morajo poleg zadruga vključiti tudi obrtniki — kooperanti ter širša družbena skupnost.

D. L.

Energija se valja po smetiščih

V eni od prejšnjih števil smo se s trimesečno »zamedo« pridružili pobudi komisije za prostorsko planiranje in varstvo okolja pri medobčinski gospodarski zbornici za Pomurje, ki snuje program nepretrganega seznanjanja javnosti (in sočasno tudi njene vzgoje) o prizadevanjih na področju varstva okolja. Tokrat se bomo dotaknili nekaterih splošnih, a kot bomo videli zelo zgornjih podatkov, hkrati pa bi vas radi povabili k sodelovanju v Aktualni temi o zbiranju sekundarnih surovin, ki jo pripravljamo za danes ob 16.40 uri na radiu Murska Sobota. Lahko nas boste poklicali po telefonu ali se tudi osebno oglasili v našem studiu. Na voljo vam bo telefonska številka 21-232, prostori našega studia pa so na Titovi 29/1 (nad hotelom Central). Oddaja bo trajala do 18. ure, gostje v njej pa bodo nekateri strokovnjaki in dobri poznavalci področja varstva okolja.

Da smo se odločili prav za problematiko zbiranja odpadnih surovin — drugače rečeno odpadkov — je

več razlogov. Najprej dejstvo, da se to področje vse bolj osamosvaja iz okvira varstva okolja, podobno kot recimo varstvo voda, zraka in podobno, nadalje, da se prav v smeteh skrivajo dragoceni viri energije, ki nam je dandanes še kako primanjkuje, nenazadnje pa smo se za oddajo odločili iz povsem praktičnih razlogov. Namreč, da ponudimo nekaj nametov, izkušenj in spoznanj in vas spodbudimo k resnejšim in zavzetim razmišljanjem, kako tudi z odpadki privarčevati oziroma se dokopati do energetskih virov. Bodimo kolikor mogoče konkretni!

V naši državi se vsako leto nabere za okrog 100.000 ton starih avtomobilskih gum, obnovimo pa jih le borih 10 odstotkov, medtem ko v razvitih zahodnoevropskih državah znaša ta odstotek med 40 in 50. Predelani avtomobilski plišči se daje porabiti kot dodatek k asfaltu ali izdelavi izolacijskih plošč, razkosane avtomobilske gume pa se že tudi poskusno uporabljajo kot pomožno gorivo, in sicer kot dodatek

trdim govorim.

»Ni težko izračunati, koliko bi lahko prihranili v vsej državi, saj vemo, da na leto proizvedemo in porabimo okoli 250.000 ton različnih olj, maziv in zaščitnih sredstev in da komaj 39 odstotkov proizvodnje krijemo z domačimi surovinami. Od celotne količine se komaj 15 odstotkov znova vrne v proizvodnjo,« je pred kratkim poročalo Delo. In še s temle osupljivim podatkom nam je postreglo: »Okoli 80 odstotkov že uporabljenega olja bi lahko znova uporabili kot surovino za izdelavo iste snovi, ki ne bi bila nič slabše kakovosti od tiste, ki jo pridobivamo iz surove nafte.«

Veliko energije lahko dajo tudi lesni odpadki. Menda trije kilogrami zaganja zaležejo za kilogram mazuta, kar je v sedanjih razmerah podatek, ki je vreden vse pozornosti. Možni so skratka takorekoč neomejeni prihranki pri mazutu in prav gotovo bo zanimivo slišati, kaj se na tem področju dogaja v Pomurju.

Zanimivo razpravo lahko pričakujemo glede predela-

ve odpadkov v kmetijsko-živilski proizvodnji. Nadalje, kaj utegnejo prinesiti predelovalnice ali kafilrije. V nekaterih državah, denimo Avstriji in Švici, pridobivajo iz gnoja na gnojiliščih bio plin, s katerim grejejo vodo in stanovanja. Gnoj se lahko še vedno porabi za gnojenje, saj bi plin izhlapljal, čeprav ga ne bi porabili za kurjavo. Ob tem nemara še tale ugotovitve: v Sloveniji se nam letno nabere od 30 do 40 tisoč ton odpadnih živalskih maščob, za katere ne vemo natanko, kam sodijo. Primernih odlagališč zanje ni, po drugi strani pa na veliko uvažamo maščobne surovine in zanje odštevamo »mastna« devizna sredstva. Se v Pomurju kaj razmišlja o predelavi le-teh?

Precejšnja devizna sredstva nam odteka tudi za druge odpadne surovine. Vzemimo samo papir, barve, kovine, železo, steklo, tekstil in še celo vrsto drugih.

Skratka, kup vprašanj, dilem in pomislekov, ki jih bomo seveda »prilagodili« pomurskim razmeram!

Branko Žunec